

Z OPTIMIZMOM V PRIHODNOST

Le še kakih deset dni nas loči od slovenskega kulturnega praznika dne 8. februarja. Ta dan je v Sloveniji državni praznik in torej dela prost dan. Praznik slovenske kulture pa obhajamo tudi zamejski in zdomski Slovenci, saj se zavedamo, da pripadamo skupnemu slovenskemu prostoru. To je bil tudi uradni razlog, da smo Slovenci na Tržaškem in Goriškem pričeli pred leti prirejati skupne proslave. Kot slišimo, se bo takšna tradicija nadaljevala tudi letos.

Pojem kulture ima širši in ožji pomen. "V širšem pomenu je kultura - piše Janko Kos v Novi reviji (avgust-september 1998) - skoraj istovetna s pojmom civilizacije." "Kultura je vse tisto - nadaljuje avtor -, s čimer človek oblikuje sebe in naravo, se pravi ne samo umetnost, znanost in filozofija, ampak tudi tehnologija, materialna kultura in tako dalje. Ta širši pomen je splošno veljaven tudi v današnjih znanostih, kajti tudi etnologija, antropologija, kulturologija, in kar je še drugih takih modernih ved, pojmujejo kulturo na ta način." Tako torej Janko Kos v Novi reviji.

Prav in koristno bi bilo, če bi se ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku predvsem vprašali, kakšno je pravzaprav stanje kulture v pravkar opisanem najširšem smislu pri nas v zamejstvu. Vprašati bi se torej morali, kako in kaj je z našo umetnostjo, znanostjo in z drugimi modernimi vedami, torej z vsem tistim, s čimer naš človek v zamejstvu oblikuje sebe in naravo okrog sebe.

Na tem mestu smo ob krepki zaušnici, ki smo jo Slovenci v Italiji prejeli z znanim zlomom na področju bančništva - mislimo predvsem na TKB -, napisali, da nas pred nevarnostjo enakih polomov ne samo na področju bančništva, temveč na vseh področjih človekovega udejstvovanja more obvarovati oziroma reševati le kvaliteta. To pomeni, da si moramo odločno prizadevati, da bomo praviloma vedno in povsod boljši kot pripadniki večinskega naroda. To navsezadnje tudi ni nekaj nemogočega, saj nam že sam status manjšincev omogoča ugodnejši start v življenje. Pomislimo le, kako bogatejši je spekter informacij vsakega našega šolarčka v primerjavi z njegovim italijanskim sovrstnikom.

Zbornik *Pogledi iz jamborovega koša* (GMD 1998) objavlja med drugim predavanje, ki ga je imel pisatelj Boris Pahor na mednarodnem srečanju 1994. leta v Trstu. Uvodoma navaja besede, ki jih je napisal francoski pisatelj André Gide: "Zaupam v vrednost majhnih narodov, verjamem v vrednost majhnih števil, človeštvo bo rešila peščica ljudi." Te besede so mi podkrepile prepričanje - pravi Boris Pahor -, da bodo entitete, ki se imenujejo manjšinske, prej ali slej uveljavile svojo identiteto. Šlo je za način razmišljanja, ki je pomenil plavanje proti toku, ker je razvoj tehnike 20. stoletja napeljeval na misel o uniformnosti planetarnih razsežnosti, in prepričanje o tem, da manjši ne smejo biti odvisni od močnejšega in večjega, je podpirala zavest, da bo masovnemu uniformiranju sledil antitetičen proces, ki bo - v nasprotju s homogenizacijo - branil prednost posameznih individualitet."

Ko bomo čez nekaj dni pri nas obhajali praznik slovenske kulture, ne bi bilo napak, če bi proučili vsaj v glavnih obrisih, kakšno je trenutno zdravje naše kulture v najširšem smislu te besede, in si hkrati vzeli k srcu misli, ki jih je na že omenjenem predavanju na mednarodnem srečanju v Trstu nanizal pisatelj Boris Pahor. Trdno zasidrani v stvarnost, lahko z optimizmom zremo v prihodnost.

DRAGO LEGIŠA

02 Janez Povše
V MANJŠINI NUJEN POLITIČNI DOGOVOR

03 Ivan Žerjal / intervju
SERGIJ PAHOR

JANUAR

**PODPIRAJTE DOBER
TISK**

03 Jurij Paljk
OB SREČANJU PAPEŽA S CLINTONOM

04 Mariza Perat
GOSPODOVO DAROVANJE ALI SVEČNICA

05 Ivan Žerjal
NADŠKOF RODE NA TRŽAŠKEM

06 Andrej Bratuž, Janez Povše
HUBERTU BERGANTU V SPOMIN

07 VISOKI PRIZNANJI JERICIJU IN CIBICU

07 Iva Koršič
SSG: POLOVIČNE RESNICE

09 SLOVESEN VIII. SLOVENIJA PARTY

10 Harjet Dornik
O ONESNAŽENOSTI GORICE ALI...

12 Rafaela Böhm
LETOŠNJA TISCHLERJEVA NAGRADA

14 NOVOSTI IN OLAJŠAVE ZA "PRVI DOM"

ŠE O NASTOPU TRŽAŠKEGA DRŽAVNEGA PRAVDNIKA

MANJŠINSKA ZAŠČITA ŠE RAZBURJA DUHOVE

ALOJZ TUL

Zdi se neverjetno, in vendar moramo ugotovljati, da vprašanje pravične zaščite Slovencev v Italiji po večdesetletnem zamujanju še vedno zaposluje italijanske politične in oblastvene kroge pri nas. Od objave t.i. Masellijevega poenotenega zakonskega predlo-

ga je minilo že več mesecev in v tem času so bile zaslišane politične in kulturne komponente manjšine, predstavniki dežele in drugih javnih ustanov in tudi nekaterih italijanskih organizacij. V vsem tem času smo lahko v krajevnem časopisju zasledili številne posege o tej problematiki. Mnogi od omenjenih posegov poudarjajo, da tokrat nihče

načelno ne nasprotuje pravni ureditvi naših manjšinskih pravic, vendar je tudi res, da si zlasti italijanska stran močno prizadeva, da bi se sprejela čimbolj ohlapna in nedorečena zaščitna določila. Nekateri moti, da se Masellijev predlog sklicuje ne samo na 6. člen ustave, ampak tudi na mednarodne obveznosti italijanske države glede zaščite slovenske manjšine. V tem smislu je stranka Levih demokratov predložila tudi popravek, in to kljub temu da je njena slovenska komponenta v okviru medmanjšinskega dogovora sprejela sklicevanje na mednarodne obveznosti Italije. Ista stranka pa, ko gre za italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem, ne pozabi poudarjati mednarodnega okvira zaščite in škodljivih posledic eksodusa po vojni. Kje sta tu logika in doslednost? Predstavniki omenjene stranke na krajevni ravni namreč stalno poudarjajo, da naj se zaščitni zakon nanaša samo na sedanost in prihodnost ter naj obide preteklost. Čisto drugače pa je pred kratkim v ljubljani govoril predsednik italijanske vlade (tudi levi demokrat) Massimo d'Alema, ko je med drugim dejal, da "so Slovenci desetletja trpeli krivice, ki jih je treba sedaj popraviti" (poročilo v PD 19. decembra 1998). Kako to, da njegovi krajevni privrženci (italijanski in slovenski) nočejo, da bi zaščitni zakon "popravil" škodo iz preteklosti?

**PONESREČENI NASTOP
TRŽAŠKEGA DRŽAVNEGA
PRAVDNIKA**

Višek nerazsodnosti in tendencioznosti, da ne rečemo kaj hujšega, pa pomenijo izjave generalnega državnega pravdnika v Trstu dr. Pasquariella ob odprtju sodnega leta, s katerimi je delil nauke zako-

nodajalcu glede vsebine in obsega zaščitnega zakona in se pri tem spustil v meritorno politično ocenjevanje rabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi, kar je za sodniškega funkcionarja v pravni državi nedopustno. Ne bomo se tu spuščali v razglabljanje, čemu je to storil in pod vplivom katerih krogov in sil. Kar nas preseneča, je ugotovitev, da ne pozna tukajšnje manjšinske stvarnosti in posebnega statuta, na katerega se je skliceval. Občino Milje je prištel med pretežno slovenske občine, o posebnem statutu pa pravi, da predvideva prevod *samo* razsodb, medtem ko je v statutu rečeno: "Javnim dokumentom, nanašajočim se na pripadnike etničnih skupin, *vštevši* sodne razsodbe, bo priložen prevod v ustreznem jeziku."

Razprava o predloženih popravkih in dopolnilih k Masellijevemu osnutku v poslanski komisiji za ustavna vprašanja, ki bi se bila morala že začeti, je bila odložena na konec meseca zaradi drugih nujnih točk na dnevnem redu komisije. Več popravkov so vložili razni poslanci na pobudo svojih strank ali slovenskih organizacij, med temi tudi valdostanski poslanec Caveri na pobudo Slovenske skupnosti. S tem v zvezi poročajo, da je tržaški poslanec Nacionalnega zaveznikstva Menia (minulo poletje je sprejel vabilo "na kavo" tržaških predstavnikov Levih demokratov...) vložil tisočpetsto popravkov, kar dokazuje, da se skrajni desničarji niso "omehčali" in bodo zato izvajali obstrukcijo zavlačevanja postopka za sprejetje zaščitnega zakona. Isti poslanec je brez pridržkov javno podprl omenjena izvajanja tržaškega državnega pravdnika.

STRAN 2

ALBANIJA V PRIMEŽU KAOSA

BEG OBUPANCEV

VIDA VALENČIČ

Pred dnevi smo se lahko dokončno prepričali o popolnem kaosu, v katerem je albanska država. Problem albanskih pribežnikov, ki na gumijastih čolnih v nečloveških razmerah sanjajo o italijanskem blagostanju, je zadobil že hude razsežnosti, rešitve pa še ni na obzorju. Na eni strani Italija ne more sprejeti vseh pribežnikov

(v zadnjih šestih mesecih je skušalo pribežati vanjo kar 22.000 Albancev), na drugi pa je stanje v Albaniji res nevzdržno in si na tisoče revežev nadeja začetno življenje. Italija se zaveda svoje vpletenosti v reševanje tega problema, zlasti ker predstavlja najbližji cilj gumijastih čolnov s človeškim tovorom.

STRAN 2

1
ČETRTEK
28. JANUARJA
1999

VSEBINA

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

BEG...

Tako italijanska mornarica kot finančna straža dan in noč nadzorujeta ozki morski pas, ki ločuje sosedbi, kar pa predstavlja tudi povod za marsikatero nevarnost. Oba varnostna organa delujeta namreč skoraj na istem področju: mornarica na odprtem morju, finančna straža na teritorialnih vodah. Zaradi pomanjkljivega usklajevanja, predvsem pa zaradi pomanjkanja vzajemnega informiranja se rado dogaja, da obe sili zasledujeta druga drugo, ne vedoč, kdo se skriva za piko na radarju. Zasledovanje seveda ni nikakršna rešitev, problemu je treba iti čisto do dna. To dno oz. osnova, iz katere se potem rojevajo vse mednarodne zagate med Italijo in Albanijo, je mesto Vlora, ki je že pod popolnim nadzorom prekupečevalcev z drogo, predvsem pa lastnikov gumijastih čolnov, ki služijo lepe denarce na človeškem obupu. Prav gumijasti čolni oz. njihovi lastniki so postali osrednja točka novega za-

S 1. STRANI

ZAŠČITA MANJŠINE...

Stališče Slovenske skupnosti je, kot zano, kritično do nekaterih pomanjkljivosti Masetlijevga predloga, in ga je na tradicionalnem novoletnem srečanju v petek, 15. t.m., v Prečniku potrdil njen novi deželni tajnik Andrej Berdon. Omenjene pomanjkljivosti, ki jih je treba nujno popraviti, so: nedoločnost ozemeljskega območja, na katerem naj velja zaščita; potreba po odškodnini za povzročeno škodo v preteklosti in zajamčeno zastopstvo za predstavnike manjšine v izvoljenih telesih.

kona, ki naj bi dolgoročno rešil problem divjih nočnih raidov v italijanskih vodah. Albanski parlament je - tudi pod pritiskom italijanskega notranjega ministrstva - izglasoval nov zakon, po katerem naj bi vsi motorni čolni na manj kot 70-konjski pogon, ki vozijo z manj kot 32 km na uro, ne smeli prekoračiti dveh morskih milj. S tem ukrepom se seveda nikakor ne izničijo razlogi, zaradi katerih na tisoče Albancev tvega skok v Italijo. Vsekakor pa pomeni ta ukrep hud udarec za lokalne mafijske interese, ki špekulirajo prav na "potovanjih" v Italijo z manjšimi čolni. Kot načrtovano je albanska policija izvedla kapilarno patroliranje pri otoku Saseno pred mestom Vlora, področje, na katerem vlada najvišja stopnja nereda, predvsem zaradi bližine Otranta, od katerega ga ločuje samo 60 km. Albanska in italijanska mornarica sta zaplenili šest gumijastih čolnov, prav ta ukrep pa je izzval val nasilnih reakcij. 300 oboroženih čolnarjev je vkorakalo na glavno policijsko postajo ter ugrabilo poveljnika policije Sokola Kociua. Po dolgih urah vsesplošnih ljudskih izgrediv so čolnarji dobili, kar so zahtevali: poveljnik je moral ukazati vrnitev zaplenjenih čolnov. Poveljnik je spet na varnem, celotna zadeva pa skrajno zaskrbljujoča. Dejstvo, da se ni niti en policijski agent zoperstavil upornikom za osvoboditev svojega nadrejenega, je že samo po sebi znak velike zmede, če že ne anarhije. Nekateri italijanski krogi zahtevajo spremembo sporazuma med Albanijo in Italijo, ki t.i. italijanski "intergrupi" ne dovoljuje uporabe orožja. Ta zahteva pa je le pesek v oči, saj bi dejansko pomenila le vzpostavitev različnega oseba, ki lahko s silo zatre uporniške težnje. Prav gotovo pa je že sam zakonodajni korak, ki ga je storila albanska vlada, pozitiven znak. Gotovo je to le kaplja v morje, vsekakor pa je vlada zbudila prave osebe.

BO VLADA D'ALEME VZDRŽALA?

Vlada ministrskega predsednika Massima D'Aleme ima, vsaj na papirju, trdno večino v parlamentu. Dogaja pa se, da tako rekoč vsak teden prihaja med Scilo in Karibdo ter se zdi, da bo prej ali slej napočil trenutek, ko bo D'Alema moral dvigniti roke. Sam je sicer še pred dnevi zatrdil, da njegova vlada ni prav nič manj trdna kot njene predhodnice, s čimer pa je dejansko priznal šibko točko velike večine osrednjih vlad po drugi vojni.

Pred sedanjo vlado so vsaj trije hujši problemi in prav toliko preizkušeni. Omenimo najprej volitve v evropski parlament, zatem izvolitev predsednika republike in končno referendum o odpravi predpisov, ki veljajo za izvolitev parlamentarcev po proporcionalnem sistemu.

Strogo formalno vsa ta vprašanja sicer ne zadevajo osrednje vlade, temveč zakonodajavca, to je parlament. Vemo pa, da vlada ni nevtralna, saj se ne more odpovedati vlogi akterja in pobudnika tudi na tem področju. Marsikdo dvomi, da bo D'Alema mogel vzdržati do konca legislature. "Oljka" je v krizi. Ta postaja čedalje hujša, potem ko je Prodi napovedal nastop na evropskih volitvah (skupno z župani nekaterih velikih občin, s sodnikom Di Pietrom in drugimi). Računajo, da bi ta lista zbrala kakih 10 odstotkov glasov. To pa bo resno ogrozilo volilni uspeh ljudske stranke in Levih demokratov, torej oba stebra vlade ministrskega predsednika D'Aleme. Bo slednji v tem primeru še lahko varno krmari med Scilo in Karibdo?

VELIK ODMEV

V italijanskem tisku in ostalih sredstvih množičnega obveščanja je imel velik odmev članek o federalizmu, ki so ga objavili katoliški tedniki Treh Benečij. Glavno vsebino članka je objavil tudi naš Novi glas. Glavni urednik videmskega tednika Vita Cattolica Duilio Corgnali, ki ima največ zaslug za to pobudo, je te dni napisal, da so katoliški tedniki hoteli s prstom pokazati, kako je centralistična država povsem odpovedala, kar že resno ogroža omikano sožitje. Zato se je treba po njegovem vrniti k resnični politiki in se odpovedati strankarskemu drobnjakarstvu. V tej zvezi pisec navaja podatke ene zadnjih anket v severovzhodni Italiji, iz katerih izhaja, da čedalje bolj rasteta nezanimanje in brezbriznost za politiko in zlasti za politične stranke. Tako se je od lanskega septembra do konca decembra številno ljudi, ki jih politika in stranke sploh ne zanimajo, povečalo za 10 odstotkov. V Furlaniji-Julijski krajini je kar 34,5 odstotka anketirancev odgovorilo, da jih politika in stranke prav nič ne brigajo.

Vogelni kamen federalizma so - pravi Corgnali - avtonomija, subsidiarnost in solidarnost. Na to pot naj stopi predvsem naša dežela, ki je že avtonomna, a jo pestijo vse nadloge, značilne za rimski centralizem.

IZ MANJŠINSKEGA SVETA

DOLINA AOSTA IN SLOVENC

Ob koncu prejšnjega leta je bil v Dolini Aosta, v Saint-Vincentu, kongres stranke Union Valdôtaine, ki ima v tej alpski deželi relativno večino in s tem v rokah deželno vlado. Za novega predsednika te stranke je bil izvoljen August Rollandin, že prej večletni predsednik deželne vlade. Stranka francosko govoreče skupnosti v tej deželi se vztrajno bori za avtonomijo, federalizem in Evropo narodov.

Zanimiv je tudi članek, ki ga je v strankinem glasilu *Le Peuple Valdôtain* v tem času napisal aostanski poslanec Lucien Caveri, ki zastopa deželo v rimskem parlamentu. Poslanec se posebej zaustavlja ob stiku z drugimi manjšinskimi skupnostmi v Italiji in zlasti omenja glavne njihove stranke. Tako najprej južnotirolsko SVP, potem pa piše, da je bil v tridentinski pokrajinski svet (ki je pravzaprav po svojem pomenu to, kar je pri nas deželni svet, saj skupno z bocienskim sestavlja deželno zbornico Tridentinske-Južne Tirolske) prvič izvoljen - na podlagi posebnega državnega zaščitnega zakona - predstavnik Ladincev v Val di Fassa.

Nato se poslanec Caveri ustavlja pri Slovencih in omenja vlogo Slovenske skupnosti, ki mu je posredovala svoj

zakonski predlog zaščitnega zakona. Valdostanski parlamentarec poudarja živost in prizadetost slovenske manjšine in visoko kulturno raven pri razpravljanju ob vseh teh problemih.

Tudi okcitanska jezikovna skupnost v Piemontu je precej živahna in se zlasti izživlja na prosvetnem in folklornem področju. O vsem tem verno poročajo njihovi glasilo *Ousitano vivo*. Naj še spomnimo, da imajo tudi Okcitanci svoje politično gibanje, ki je MAO (okcitansko avtonomistično gibanje), ki je dolgo sodelovalo v skupni povezavi manjšinskih strank v Italiji. Zadnja leta imajo svojega pokrajinskega svetovalca v mestu Cuneo ter predstavnike v raznih manjšinskih občinskih svetih v Piemontu.

Okcitanski predstavniki večkrat razpravljajo o odnosu, ki ga imajo oz. so ga imeli že v preteklosti razni intelektualci (tudi levičarski) do vprašanih jezikovnih manjšin v Italiji sploh. Stališče mnogih vidnih razumnikov je skoraj vedno negativno, posebej do pobud za zakonsko zaščito. Sedaj je do te že skoraj prišlo (poslanska zbornica je zakon že odobrila, moral pa ga bo izglasovati še senat). Podobno velja tudi za druge jezikovne manjšine v Italiji, od severa do juga.

AB

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

OB VSEH MANJŠINSKIH PRIBLIŽEVANJH NUJEN TUDI POLITIČNI DOGOVOR

V zadnjem času je prišlo znotraj naše manjšine do nekaterih približevanj, ki smo jih lahko samo veselili. Obe temeljni krovni organizaciji, Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza, namreč nadaljujeta z iskanjem smotrni oblik sodelovanja. Pa ne gre le za krovni organizaciji, v mislih imamo vsakršno skupno manjšinsko sodelovanje, kot ga pač narekuje življenje. Med drugimi nas druži šola, druži nas šport, druži nas izročilo vere, druži nas isti narodnostni izvor. Da bi torej znotraj manjšine zaživel novemu času primerno in prirodno življenje, lahko brez velikih besed, že s prisrčnimi vsakodnevnimi stiki, zapuščamo za seboj prejšnje obdobje, ki nas je oddaljevalo enega od drugega. Prepričan sem, da je treba po tej poti naprej, ker je pač sožitje znotraj lastne narodnostne skupnosti nenadomestljiva dobrina, ki daje pravo moč tudi za ustvarjanje sožitja z drugimi. Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti, da naša pot ni trdna, v kolikor ne dosežemo tudi političnega dogovora.

Dejstvo je, da smo ob sicer spodbudnih rezultatih najrazličnejšega manjšinskega sodelovanja še vedno politično razdrobljeni in razcepljeni. Izkušnja uči, da lahko politična razdrobljenost žal v hipu poruši vse, kar je bilo ustvarjenega na vseh drugih ravneh. Rada se priti in o njej marsikdaj ni dosti slišati, toda dokler ni ukinjena, utegne čez noč izbruhniti na dan in uničiti vse, kar je bilo s trudom narajenega. Dovolj se je spomniti le zaščitnega

zakona, torej področja, o katerem skoraj izključno odloča naša politična naravnost. Zaščitni zakon je pokazal in dokazal, da smo kot manjšina v jedru politično tako vsaksebi, da bolj sploh ne bi mogli biti. Ob naših tako skrajno različnih političnih stališčih v odnosu do naše zaščite je jasno, da bodo o nas odločali drugi. Zaščitni zakon je torej primer, kako naša politična razdrobljenost lahko dobesedno izniči vse, kar smo na ravni siceršnjega sodelovanja v vsakodnevnem življenju dosegli. V tem smislu bi morali storiti vse, da bi jo, namreč politično razdrobljenost, končno in dokončno presegli.

Manjšinski politični dogovor je nujen nadalje zaradi odnosov z matično državo republiko Slovenijo. Kot manjšina namreč soustvarjamo celovitost narodnostnega prostora in te naloge ne moremo prepuščati le njegovemu matičnemu delu, ki potrebuje spodbud s strani rojakov izven meja. Z drugimi besedami: v interesu celotnega slovenskega narodnostnega prostora je nujen večji in aktivnejši delež s strani manjšin, saj tudi Slovenija še ni povsem presegla svojih notranjih delitev. Da bi bil naš delež v odnosu na celotni narodnostni prostor vplivnejši, pa bi seveda morali delovati manjšinsko celovito in istosmerno. Torej bi se morali dodatno zavedati pomena moči lastnega političnega dogovora oziroma svoje nemoči, v kolikor bomo s politično razdrobljenostjo še vnaprej obeleženi.

Naročnike in vse bralce obveščamo, da smo zaradi naraščanja stroškov pri izdajanju časnika sklenili rahlo zvišati naročnine za tujino.

Naročnine za leto 1999 bodo naslednje:

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO	70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO	110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI	140.000 LIR

NAROČNINE 1999

Naročnike in bralce prosimo za razumevanje in jim priporočamo, naj čimprej poravnajo naročnine in tudi pridobijo nove naročnike.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,
INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / SERGIJ PAHOR

OB SREČANJU PAPEŽA S CLINTONOM

Med Sv. sedežem in ZDA od vedno ni teklo vse gladko, kot bi se lahko na prvi pogled zdelo. Temu smo bili priča že pred desetletji, gotovo pa je čisto nove odnose med Vatikanom in ZDA uvedel sedanji papež, Janez Pavel II., ki je znan po tem, da nikdar ničesar ne pove po naključju, ampak zelo dobro premisli vsako svojo trditev. V tej luči gre tudi razmišljati o papeževih besedah na letalu nad Atlantikom, ko je s spremstvom odhajal na 85. pastoralno potovanje v tujino. Z ironičnim nasmeškom je namreč časnikarjem dejal, da je sicer res, da je danes na svetu samo ena velesila, a ne ve, če je to prav. "A tako je!" je dejal sv. oče ob koncu pogovora.

Medtem ko to pišemo, se sv. oče in ameriški predsednik Bill Clinton še nista srečala - sv. oče je komaj prispel v ZDA - in je zato ugibanje, kaj si bosta rekla, gotovo neumestno. Lahko pa pogledamo, katere so točke, ki razdvajajo ZDA in sv. očeta. Brez dvoma lahko na prvo mesto postavimo težavne odnose, ki jih imajo ZDA z OZN, saj smo vsak dan priče temu, da bi ZDA rade ukazovale OZN, kako naj se le-te vedejo tako do posameznih diktatorjev kakor tudi do najrevnejših držav. Janez Pavel II. pa se od samega začetka svojega dela na čelu Cerkve zavzema, da bi pri za ves svet pomembnih odločitvah morale sodelovati prav vse države, tudi najrevnejše.

Odnos do t.i. gospodarske globalizacije je drugi predmet spora, ker se sveti oče zaveda, da gospodarsko poenotenje sveta pomeni tudi poenotenje kulture - beriš: brisanje, uničenje manjših kultur. Če je za ZDA samoumevno, da moramo jesti vsi hamburgerje, potem je papežu jasno, da taka pot ne vodi nikamor.

Odnos do gospodarskega razvoja sveta je spet jabolko spora, saj se sv. oče zavzema za brisanje dolgov najrevnejših držav in za enakomeren in pravičen razvoj povsod po svetu, medtem ko je Clinton vključen v objem velikih multinacionalk, ki imajo svoj credo prav v divjem liberalizmu in kapitalizmu, ki vedno bolj šibi revne in vedno bolj bogati že dovolj, če ne preveč, bogate.

Odnos do življenja je seveda element, ki iz sv. očeta v današnjem svetu dela morda enega redkih moralnih oseb, ki vedno in povsod zagovarjajo življenje, pa naj gre za še nerojene ali najrevnejše, ki nimajo nobene možnosti za preživetje. Tega ne moremo reči za ZDA, kjer vlada tako liberističen odnos do družine in odnosa do splava, da ga seveda Cerkve ne more sprejemati.

Še bi lahko naštevali, a prav zanimivo bo gledati starega sv. očeta, ki bo mlademu amerškemu predsedniku brez nepotrebnega ovinkarjenja gotovo javno povedal, da se ne strinja z vojaškimi posegi v Iraku, da se ne strinja s splavom, prav tako ne s homoseksualnimi zvezami, da se ne strinja z divjim kapitalizmom, ki ga prav ZDA zagovarjajo, če ne že udeležujejo po vsem svetu.

JURIJ PALJK

POGLEDI NA MANJŠINSKO STVARNOST

IVAN ŽERJAL

Ob začetku novega leta smo se pogovorili s predsednikom Sveta slovenskih organizacij Sergijem Pahorjem o nekaterih aktualnih vprašanjih v zvezi z razmerami slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Gospod Pahor, pred nedavnim ste odšli v pokoj. Kaj vam je pomenil časnikarski poklic?

Biti posrednik med dogodkom in bralcem, poslušalcem ali gledalcem, je najlepše, kar se lahko zgodi radovednemu človeku, če si zraven še plačan, je to potem še dodatno zadoščenje. Tako je pred leti povedal znani časnikar, in za njim vsi to radi ponavljamo. Pisana beseda ima velik čar, kakor tudi mikrofoni ali televizijska kamera. Mislim, da je naloga in dolžnost vsakega slovenskega časnikarja med nami dati možnost pripadnikom manjšine, da so čimbolje informirani iz prve roke tako o dogajanju v svetu kot doma. Če pri tem ne zavijamo novic v ideološke okvire in če smo v komentarjih iskreni, smo opravili svojo dolžnost. Zraven mora biti - kot predpogoj - še skrb za lep jezik in za ustrezen izraz, da ne bomo zapadali kalkom, ki zmaličijo še tako dobro napisan članek. Napake pa seveda delamo vsi.

Bi nam lahko orisali lik predsednika SSO oz. krovne organizacije? Kaj opravljate, s čim se ukvarjate? Je to v večini primerov t.i. "visoka politika" ali pa gre tudi za drobne stvari, ki so bolj značilne za kako društvo, kot npr. sestavljanje prošenj?

Ne gre za "veliko politiko", pač pa za probleme, ki zadevajo našo skupnost. Svet slovenskih organizacij je vpleten v skupne napore vseh predstavnikov manjšine, da ustvari za to manjšino čim boljše razmere za njeno rast in razvoj. Med drugim smo, skupaj z SKGZ, poklicani, da sodelujemo pri razporejanju tako prispevkov, ki prihajajo z dežele, kot tistih, ki jih vsako leto daje na rapolago Slovenija. Potrebe so velike, prav tako tudi ambicije in načrti, zato ne gre vedno gladko.

Opravljate svojo funkcijo brezplačno? Kje je po vašem mnenju meja med profesionalnim in prostovoljnim delom v našem družbenem življenju?

Pomembna komponenta naše moči - in tudi naše svobode in samostojnosti - je bila v preteklosti prav prostovoljno delo. Ko smo začeli z organiziranim življenjem v prvi povojni dobi, nismo imeli izbire: ali tako, se pravi zastoj, ali nič. Marsikdaj nismo dobili niti povračila živih stroškov in še danes se to dogaja, čeprav nekateri tega ne verjamejo in ne bodo nikoli verjeli. Šele ko smo dobili prva redna javna financiranja, smo si dovolili ustvariti nekaj delovnih mest. Pri tem smo in hočemo ostati zelo previdni. Po drugi strani pa smo prav po zaslugi pomoči iz zadnjih let lahko postavili nekaj struktur, ki naravnost kličejo po profesionalnosti, ker mo-

ramo strukturam dati tudi vsebino. Istočasno pa moramo tudi skrbeti za rast kvalitete naših prireditelj, da ne bomo ostajali na ravni preteklosti. Današnji čas in razvoj v svetu terjata od nas velik napor, da bomo znali odgovoriti na zahteve naše mladine, ki v tradicionalnih prireditvah premnogokrat ne najde nič zares mikavnega.

Predsednik SSO-ja ste že dve leti. To je verjetno dovolj dolga doba, da se potegne črta in poda ocena o opravljenem delu.

Kako gledate na doslej opravljeno delo? Je danes SSO organizacijsko trdnější kot v preteklosti ali pa je treba storiti še marsikaj?

Ker nas pretirano zaposlujejo izrazito politična vprašanja, začeni z manjšinskim zaščitnim zakonom, smo v marsičem šli naprej po starih modelih, vendar pa smo gotovo pospešili ritem našega dela, okrepili stike z osrednjimi državnimi organi v Sloveniji ter začeli sodelovati s SKGZ. S tem bomo morali nadaljevati, predvsem pa bomo morali najti način, kako spodbuditi večje zanimanje za manjšino v matičnem prostoru in to na vseh ravneh, od politike do občil in šole. Kar zadeva našo notranjo organiziranost, pa bi bilo potrebno samo izboljšati raven informiranja in obveščanja.

V zadnjih časih se vse bolj govori (tudi z vaše strani), da so odnosi med SSO in SKGZ dobri. Nam lahko poveste, kaj ste dosegli s skupnimi močmi?

Nesporno je res, da sta se SKGZ in SSO zblizala, res pa je tudi, da smo šele na začetku nekega sodelovanja, ki bo lahko toliko plodno, kolikor se bomo na obeh straneh zavedali, da bo od dogovarjanja in sodelovanja imela naša skupnost samo korist. Del naše javnosti je to razumel in že izraža svoje soglasje. Jasno je tudi, da je dobra volja potrebna na obeh straneh in da še obstajajo odprta vprašanja, ki so dediščina preteklosti. Skupaj s SKGZ je SSO vzpostavil jasnejše odnose s slovenskimi vladnimi in parlamentarnimi organi. Nanje se obrachamo skupno, z Uradom za Slovence po svetu pa se pogovarjamo o uporabi materialnih sredstev, ki jih daje matica za manjšino. Prav tako smo skupno stopili v stik z odborštvom za kulturo na deželi. Skupno obravnavamo vprašanja, ki zadevajo naše največje ustanove.

Se vam ne zdi, da se v zamejstvu preveč govori le o financiranju manjšine, manj pa o načrtih, idejah in vizijah?

Manjšina ima velike materialne potrebe, zlasti naše velike skupne ustanove, ki so v veliki meri profesionalizirane. Gre za kritje tekočih potreb, kakor tudi za odpravljanje posledic napačnega poslovanja v preteklosti. Zdaj skušamo zadeve

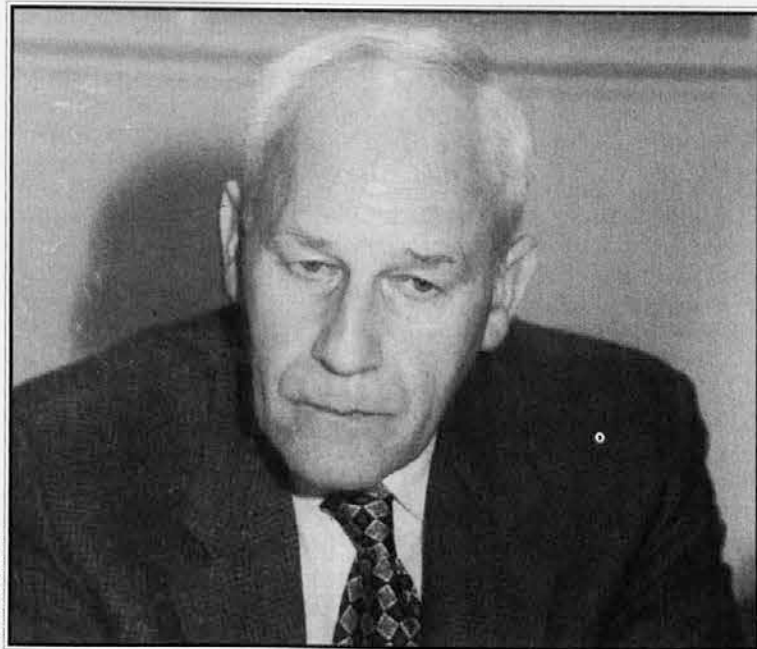

FOTO: BUMBACA

postaviti na zdrave noge, toda za to potrebujemo tudi sredstva. Živimo še vedno v stanju nekakšne izjemnosti, ki nam ne dovoljuje, da bi lahko mirno in sproščeno gledali naprej in načrtovali glede na potrebe novega časa. Mnoge stvari so se namreč tudi tako zelo zakoreninile, da jih ne moremo zlahka razrešiti. Spodbude v to smer pa čutimo v naši javnosti, čeprav nam tisk pri tem ni velik posrednik. Pričakujemo stimulacije tudi na tem področju.

Kakšni pa so odnosi s politično stranko Slovencev v Italiji, Slovensko skupnostjo?

S Slovensko skupnostjo sodelujemo na vsej črti in imamo zelo podobne poglede na glavnino vprašanj, ki zadevajo manjšino. Če je kdaj prišlo do manjših znakov nesoglasja, je za njimi bila vedno le neinformiranost, kar smo nemudoma odpravili.

V zadnjih časih je močno prišel na dan problem slovenskega šolstva v Italiji. Seznanili smo se z izrazi, kot so npr. racionalizacija, združevanje, vertikalizacija ipd. Koliko se je SSO ukvarjal s tem in kakšno je vaše stališče?

Veliko se nismo ukvarjali s temi vprašanji, ker sodimo, da imamo dovolj strokovnjakov, da bi lahko političnim krogom stali ob strani pri reševanju teh vprašanj, poleg tega je tu tudi sindikat. Mi se seveda ne umikamo in pri zadnjem zapletu na Tržaškem smo stali ob strani sindikatu in drugim strankam.

Nedavne težave na slovenskem časnikarskem oddelku italijanske radiotelevizije so se začasno, a ne dokončno rešile. To pa je bil samo povod za moje vprašanje, ki se dotika splošnejše problematike sredstev javnega obveščanja Slovencev v Italiji. Ima SSO svojo strategijo s tem v zvezi? Katere prioritete ste si postavili?

Z občili je slovenska manjšina v Italiji razmeroma dobro opremljena, saj so hujše pomanjkljivosti oči-

tne samo na področju televizije: vidljivost še ni zagotovljena na celotnem področju (tudi na Tržaškem in Goriškem ponekod močno šepa), predvsem pa se mi zdi pomembno, da bi bilo treba podaljšati dnevni program vsaj na poldrugo uro, za kar pa so spet potrebna sredstva in ljudje. Glede ostalega pa se mi zdi, da bi bilo potrebno obdržati in okrepiti, kar imamo. Vprašanje zase je naš dnevnik, kjer je bilo z ustanovitvijo zadruga opravljeno le polovično dejanje. Še vedno čakamo na nove pobude za razširitev članstva in še vedno ni upravljanje doseglo tiste stopnje prozornosti, o kateri se je toliko govorilo med ustanavljanjem zadruga. Zaenkrat je s Primorskim dnevnikom bila opravljena le lepotna operacija. Počakali bomo.

Kakšni pa so odnosi s Slovenijo?

Odnosi med manjšino in matično potekajo na raznih ravneh, politični, kulturni, gospodarski. Morda bi glede tega morali pripraviti nov posvet. Osebnost se ne morem znebiti neprijetnega občutka, da smo za mnoge v bistvu nadležen tujek. Zlasti se tako tuje do nas obnaša tisk, razen redkih izjem pa tudi svet šole. Toda to vprašanje bi terjalo poglobitev in razčlenitev.

Večkrat slišimo, da manjšina izumira, da ni več volje do življenja, po drugi strani pa, da imamo še dovolj življenjskega naboja v sebi. Kaj mislite vi?

Tudi sam sem v zadnjem času govoril o izumiranju manjšine in si zaradi tega zaslužil očitek, da sem preveč pesimističen. Očitek zavračam: nasprotno, jaz sem nepopoljšljiv optimist, toda ves moj optimizem mi ne daje pravice, da skrivam zaskrbljenost spričo upadanja števila otrok v naših šolah. Če nas je zdaj malo, ko so hvala Bogu še živi ljudje, ki so se rodili pod Avstrijo, koliko bo še Slovencev čez 50 let, če se jih zdaj rojeva komaj nekaj sto na leto? Predvsem pa nas mora skrbeti pomanjkanje življenjskega elana pri mladih. Toda to je vprašanje, ki bi terjalo zelo dolg odgovor, za katerega nisem poklican: o tem naj govorniki, vzgojitelji, duhovniki in sociologi. Zares dobro bi bilo, če bi to začeli delati sistematično.

**BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A**

 ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

4. NAVADNA NEDELJA

Iščite Gospoda, vsi ponižani v deželi, ki izpolnjujete njegov odlok. Iščite pravičnost, iščite ponižnost... V tvoji sredi bom ohranil ljudstvo, ponižno in ubogo, ki bo zaupalo v Gospodovo ime. (Sofonija 2,3; 3,12)

Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. (1 Korinčanom 1,27-28)

Ko je Jezus zagledal množice, se je povzpел na goro. Sedel je in njegovi učenci so prišli k njemu. Odprl je usta in jih učil: "Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo." (Matej 5,1-3)

**BLAGRI KOT BOŽJI POPRAVEK
ČLOVEŠKE ZGODOVINE**

Izkušeni pridigarji so od vedno poudarjali, da je v pridigi potrebno podati tri važne misli. Tako si jo ljudje najlažje zapomnijo. Ni naključno, da pri nedeljski službi božji beremo tri berila, ki se ponavadi dopolnjujejo, ujemajo; vsaj dve od njih razvijata isto temo. Na četrto navadno nedeljo v liturgičnem letu A ni težko najti rdečo nit, ki povezuje vsa tri berila. Osnovna misel se nam predstavlja kot krasen gotski oltarni triptih (tri poslikane ali reliefno okrašene skupaj se držeče plošče oltarja).

Prvi prizor, z leve proti desni, nam ponuja prerok Sofonija, ki ob koncu sedmega stoletja pred Kristusom napoveduje božjo jezo oblastnim, bogatim, zlasti politikom in politikantom, pa sodnikom, krivim prerokom, pokvarjenim duhovnikom, ki zaradi lastnih interesov in za povečanje svojega imetja in oblasti zatirajo reveže, brezpravne. Primerja jih rjovečim levom in vedno lačnim nočnim volkovom, ki prežijo na plen. Ob vsenavoči korupciji in moralni izprijenosti, ki sta kakor temni barvi prvega prizora, pa na obzorju uzremo procesijo v belo oblečenih revežev, oropanih in brezpravnih, malih in nepomembnih ljudi. Ožarjeni so z božjo svetlobo, z lučjo upanja. Iz njih bo Bog napravil "ljudstvo, ponižno in ubogo, ki bo zaupalo v Gospodovo ime." Cerkevni očetje so v tej napovedi že videli Kristusovo Cerkev. Sofonijev zapis tedanje družbe, ki se deli na močne in šibke, oblastne in izkoriščane, je sila aktualen tudi za današnjo družbo. V marsičem bi ga lahko naobrnil na že utrjeno "demokratsko" Italijo in Evropo kot tudi v demokracijo se prebujajočo Slovenijo.

Prizor na desni strani namišljenega oltarnega triptiha prikazuje kozmopolitsko in cvetoče mesto Korint. V intelektualno močnem in bogatem centru grškega sveta je nastala majhna skupnost kristjanov, ki jo je model helenistične družbe osvojil in navdajal z zaupanjem. Apostol Pavel spomni prve kristjane, da Bog dela "nore" izbire, saj se ne naslanja na imenitne ljudi, ne daje prednosti najbolj pametnim. Od Izaka, Jakoba, Davida in Mojzesa, Jeremija, Amosa pa do navadnih ribičev, Jezusovih apostolov, je Bog redno izbiral majhne in preproste ljudi. Dozoreli in zrasli so v moči božje milosti. Postali so velikani duha in pričevalci za resnico, ker so se oklenili božje roke in njegove previdnosti. Zato Pavlovo sporočilo zazveni kot formula božje izbire. "Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno."

Sredinski prizor nam podarja evangelist Matej, ki Jezusa postavlja na goro blagrov kot novega Mojzesa. Izbranim učencem razlaga pravila Božjega kraljestva. Naveže se na znano svetopisemsko besedo blagor. 26-krat jo srečamo v psalmih in 31-krat v drugih svetopisemskih besedilih. S pogledom preroka Sofonija, ki prerokuje o "ponižnem in ubogem ljudstvu, ki bo zaupalo v Gospodovo ime", se govor na gori slovesno začne z besedami: "Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo." Ubogi (hebr. 'anawim) pomeni sključeni, zatirani, brezpravnih, obenem tudi pravični, krotki, ponižni, zvesti Bogu. Špet je pred nami procesija vseh izkoriščanih, poteptanih in revnih, ki so skozi vsa tisočletja človeške zgodovine korakali z zavestjo, da je zadnji sodnik Božja pravičnost in da biti ponižan, krotak in zadnji med zadnjimi pred Bogom ni sramota. Jezus prav "ubogim v duhu" napoveduje svetlo prihodnost: zadnji bodo prvi in prvi bodo zadnji. Blagri so zato duhovni in socialni manifest krščanstva, večni popravek človeške zgodovine, ki je pisana in se je učimo z vidika vladarjev, mogotcev, oblastnikov, vojščakov, zavojevalcev, sodnikov, politikov, zelo težko in neradi pa z vidika žrtev moči in nasilja, z vidika "ubogih v duhu", katere Jezus opredeli za protagoniste Božjega kraljestva.

NEKAJ MISLI IZ PAPEŽEVE POSLANICE OB SVETOVNEM DNEVU MIRU

ZA VSAKEGA POSAMEZNIKA GRE (2)

Sv. oče tudi piše, kako ima vsak človek na svetu pravico, da se samouresniči, da razvije kar najbolj svoje sposobnosti, med drugim piše: "Nadaljnja temeljna pravica, ki omogoča dosego človeka vredne ravni življenja, je pravica do dela... Pomanjkanje dela je velik problem našega časa... Brezposelnim je potrebno omogočiti, da sami prevzamejo odgovornost za svoj obstoj in se rešijo ponižujočega položaja odvisnosti od tuje pomoči."

"Hitro napredovanje svetovnega povezovanja in poenotenja (globalizacije) gospodarskih in denarnih sistemov zahteva, da se jasno opredeli, kdo je dolžan zagotavljati skupni blagor v svetovnem merilu in uresničevanje gospodarskih ter socialnih pravic. Svobodno tržišče samo tega ne more, saj prenekaterne človeške potrebe nimajo dostopa do trga. Še pred logiko izmenjave enakovrednih dobrin in oblik pravičnosti, ki so lastne tej logiki, obstaja nekaj, kar pripada človeku zato, ker je človek, to pomeni, na temelju njegovega odličnega dostojanstva.

Posledice nedavnih gospodarskih in denarnih kriz so močno prizadele veliko ljudi in jih potisnile v skrajno revščino. Mnogi od njih so komaj pred kratkim dosegli položaj, ki jim je dajal upanje za prihodnost. Njihovi upi so bili brez usmiljenja uničeni, ne da bi bili sami za to kaj krivi. Posledice zanje in za njihove otroke so zelo hude. Prav tako ni mogoče spregledati učinkov, ki jih ima nihanje denarnih trgov. Nujno potrebna je nova vizija svetovnega razvoja v duhu solidarnosti. Tak-

šna vizija naj bi začrtala celovit in realističen razvoj družbe, ki bi mogla vsakemu svojemu članu omogočiti uresničenje njegovih zmožnosti," je v poslanici kategoričen sv. oče, ki v nadaljevanju tudi zahteva odpravo dolgov najrevnejših držav na svetu; hkrati se zavzema tudi za odločna dejanja, ki naj v tretjem tisočletju odpravijo revščino in lakoto v svetu, kajti samo "tako se bo tudi najrevnejšim narodom odprla pot trajnega razvoja in bo tisočletje, ki je pred nami, tudi zanje čas novega upanja."

V nadaljevanju poslanice je Janez Pavel II. napisal, da je "pravica do zdravega okolja neločljivo povezana s pospeševanjem človekovega dostojanstva, ker razodeva dinamično razmerje med posameznikom in družbo... Obstaja nevarnost, da bodo zemlja, morje, podnebje, rastlinstvo in živalstvo utrpeli hudo škodo. To dejstvo zahteva globoko spremembo življenjskega sloga, značilnega za sodobno porabniško civilizacijo, zlasti v bogatejših deželah... Sedanjost in prihodnost sveta sta odvisni od ohranjanja stvarstva, saj človek in narava nenehno vplivata drug na drugega," je še zapisal sv. oče.

"Zagotavljanje pravice do miru na neki način omogoča spoštovanje vseh drugih pravic; pomaga namreč pri oblikovanju družbe, v kateri ne bo več gospodovanja s silo, marveč sodelovanje v prid skupne blaginje. Dogodki, ki smo jim priča, razločno kažejo, da je zatekanje k nasilju kot sredstvu za razreševanje političnih in socialnih težav brez uspeha. Vojna ne zida, temveč ruši, izpodjeda moralne

temelje družbe ter ustvarja nove delitve in trajne napetosti. Kronika kljub temu nenehno poroča o vojnah in obojnih spopadih, ki zahtevajo številne žrtve. Kolikokrat so že moji predhodniki - in za njimi tudi jaz - zahtevali konec teh strahot! To bom delal še naprej, vse dokler ljudje ne bodo dojeli, da je vojna poraz slehernega pristnega humanizma", je zapisal sv. oče, ki se je zavzel tudi za preprečitev trgovine z orožjem, vojskujočim se pa naj se pomaga na pot dialoga, kajti: "To je namreč pot, ki je vredna človeka, to je pot, ki vodi k miru!"

Ob koncu poslanice se je sv. oče vrnil k človekovim pravicam: "Zato je potrebno človekove pravice obravnavati celovito in si resno prizadevati za njihovo obrambo. Šele ko bo kultura človekovih pravic - ob spoštovanju različnih izročil - postala sestavni del moralne dediščine človeštva, bomo lahko s mirnim zaupanjem gledali v prihodnost... Za oblikovanje kulture človekovih pravic, ki bi prepojila vest ljudi, je potrebno sodelovanje vseh družbenih sil. Posebej bi omenil javna občila, ki so nadvse pomembna za oblikovanje javnega mnenja in s tem tudi za usmerjanje državljanov."

Papež je končal poslanico z besedami o veliki ljubezni, ki jo ima Bog Oče do vsakega izmed nas: "Povabljeni smo, da delimo z drugimi to ljubezen. Sprejmimo to povabilo! V tej ljubezni je skrivnost spoštovanja pravic vsake žene in vsakega moža. Tako nas bo zarja novega tisočletja našla bolj pripravljene, da skupaj delamo za mir."

KONEC

USPEŠNO PAPEŽEVO POTOVANJE V MEHIKO
V ponedeljek, 25. t.m., je sv. oče sklenil svoj izredno odmevni obisk v Mehiki, ki je zanj pomenil že 85. potovanje iz Vatikana, in se je odpravil z letalom v ZDA. Papež se je v Mehiko, ki jo je tokrat obiskal že četrty, odpravil v petek, 22. t.m.; že na dolgem letalskem poletu je spregovoril sopotnikom in časnikarjem, ki so ga spraševali vse mogoče, med drugim to, katere dežele bi se rad obiskal. Papež je dejal, da bi rad šel še v Rusijo in na Kitajsko, dve veliki državi, kjer še ni bil. Med poletom je spregovoril tudi o dejstvu, da je danes na svetu samo ena veselica - ZDA - in dejal, da ne ve, če je to prav. Povedal je tudi, da veliko pričakuje od obiska Mehike, ki velja za eno največjih katoliških držav na svetu. Več in podrobneje v prihodnji številki našega tednika.

ŠTIRIDESET DNI PO BOŽIČU, 2. FEBRUARJA

GOSPODOVO DAROVANJE ALI SVEČNICA

MARIZA PERAT

"...ki si ga Devica v templju darovala" - molimo v veselem delu rožnega venca.

Praznik Gospodovega darovanja ali svečnica izhaja z vzhoda, saj so ga v Jeruzalemu obhajali že leta 386, medtem ko na zahodu najdemo ta praznik šele leta 542 po Kr.

Spomin Jezusovega darovanja obhajamo 40. dan po njegovem rojstvu. Tega dne sta namreč Marija in Jožef prinesla Jezusa v tempelj, da bi ga darovala Gospodu, kot je to zahtevala judovska postava: "Vsak moški prvorojenec bodi posvečen Gospodu". To darovanje je potekalo v spomin na čudežno rešitev judovskih prvorojencev v egiptovski sužnosti. Po tej postavi je bil vsak prvorojenec božja last in bi se bil moral pozneje posvetiti službi v templju, toda ker je za to službo bil do ločen Levijev rod, so ostale pr-

vorojence Bogu v templju darovali in pri tem kot spravni dar prinesli dve grlici ali dva goloba, premožnejši pa jagnje. O Mariji vemo, da je prinesla dve grlici.

V Jeruzalemu je v tistem času živel mož, Simeon po imenu, ki je bil pravičen in bogaboječ; temu je bilo razodeto, da ne bo umrl prej, dokler ne bo videl Maziljenca Gospodovega. In bila je v templju tudi neka prerokinja, Ana po imenu, ki je s postom in molitvijo Bogu služila noč in dan. Oba, Simeon in Ana, sta pričakovala Mesijev prihod. Ko so tistega dne starši prinesli Jezusa v tempelj, sta oba prav v tistem času prišla tja. Takoj sta spoznala, da je Jezus tisti Odrešenik, ki sta ga pričakovala. Simeon je vzel dete v naročje, potem pa je, kot berevmo v evangeliju, vzkliknil: "Zdaj odpuščaš, Gospod, svoje služabnika po svoji besedi v miru." Nato se je obrnil k Otrokovim materi in dodal:

"Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, kateremu se bo nasprotovalo in tvojo lastno dušo bo presunil meč, da se razodenejo misli iz mnogih src."

Starček Simeon je v duhu videl, da je ta Otrok poslan za zveličanje vseh narodov, da bo Luč, ki bo svetila poganom in nevernim, ki ga bodo iskali in ki bodo hoteli hoditi za njim; napoveduje pa tudi, da ga mnogi v Izraelu ne bodo sprejeli, ampak se bodo ob njem spotikali in ga preganjali; tistim pa, ki mu bodo sledili, bo postal Luč, ki jim bo svetila na poti življenja in ki jih bo končno pripeljala v večno življenje.

Iz teh trenj in nasprotij nujno izhaja tudi trpljenje božje Matere, ki ga Simeon napoveduje in ki se je pravzaprav začelo že ob Jezusovem rojstvu, ko so sv. Družini ljudje odrekli gostoljubje in se je zato božji Sin moral roditi v

hlevu. To trpljenje je potem Marijo spremljalo vse življenje, od pregnanstva v Egiptu do trenutka, ko je na Kalvariji pod križem doseglo svoj višek. Tu je tudi Jezus dovršil svoje odrešenijsko poslanstvo, ki je bilo namenjeno vsem ljudem. Križ je zato najbolj svetla luč v življenju vsakega kristjana, pa tudi drugi ob njem ne morejo ostati neprizadeti, kajti moč in sila, ki izhajata iz Kristusove smrti na križu, sta preveliki, da bi kdo brezbrizno šel mimo nje; zato mora ob tem nujno vsak zavzeti neko stališče, kot pravilno pravi starček Simeon: "...da se ob njem razodenejo misli iz mnogih src."

Svečnica je praznik luči, zato na ta dan v cerkvi duhovnik blagoslavlja sveče. Sveča pomeni Kristusovo Luč, ki naj spremlja in sveti vsakemu kristjanu na poti življenja in ki naj ga končno pripelje v nebeško domovino.

VELIKO ZANIMANJE ZA OBISK NADŠKOFA RODETA NA TRŽAŠKEM

SLOVENSKA CERKEV IN MI

IVAN ŽERJAL

Obisk ljubljanskega nadškofa msgr. dr. Franca Rode ta med tržaškimi Slovenci v nedeljo, 24. t.m., je pritegnil kljub lepemu dnevu, ki je kar vabil v naravo in na sneg, ter kopici drugih prireditev in verskih srečanj (npr. ekumenske maše na Proseku) precejšnjo pozornost. Nadškof Rode je prišel v Trst na povabilo tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija in Duhovske zveze.

V dopoldanskih urah je ljubljanski nadškof daroval mašo v župnijski cerkvi sv. Mohorja in Fortunata v Rojanu, ki jo je, kot običajno, prenašal Radio Trst A. Popoldne pa se je v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah srečal s slovenskimi duhovniki in verniki.

Visoki gost, ki so ga na začetku pozdravili tržaški škof, predsednik Duhovske zveze Dušan Jakomin in slovenski predstavnik v tržaškem škofijskem svetu dr. Drago Štoka (prisotni so bili tudi škofov vikar msgr. Franc Vončina, kanonik Marij Gerdol, openski župnik in dekan dr. Zvone Štrubelj in ravnatelj Marijanišča Tone Bedenčič), se na srečanju ni izognil nekaterim aktualnim in perečim vprašanjem. Na začetku je izrazil veliko zaskrbljenost zaradi upadanja rojstev v Sloveniji in se pri tem navezal na svojo jutranjo pridigo v Rojanu. Zaskrbljenost velja zlasti za obdobje zadnjih desetih let, v katerih se je število rojstev razpolovilo. To je znak pomanj-

kanja volje do življenja, kar je nekaj pošastnega, nerazumljivega in nesprejemljivega. Na ta problem je treba opozarjati vse pristojne, kajti tako stanje nas lahko privede v nekaj desetletjih v slepo ulico, ko ne bo več mogoče reagirati in preživeti.

V nadaljevanju je dr. Rode med drugim brez ovinkarjenja dejal, da je slovenska šola ena najbolj ateističnih v Evropi. Pri tem je omenil uvajanje pouka predmeta o verstvih in etiki: če ne bo prišlo do rešitve tega vprašanja (predvsem glede tega, kdo bo ta predmet poučeval), bo Cerkev odsvetovala vernim staršem, da vpišejo svoje otroke k pouku tega predmeta.

Druga aktualna tematika je bila priprava na sinodo slovenske Cerkve. Cerkev si od sinode veliko obeta, z njo bo skušala dati ljudem neko vizijo človeka in življenja, ki bo boljša od tiste, ki jo imajo sedaj. Potrebno bo oblikovati neko pozitivno in inteligent-

no perspektivo za prihodnost. Tu bo treba tudi vzeti zares evangelij, ki je še v veliki meri neizkoriščen. Vzeti ga bo treba zares in po slovensko, je dejal dr. Rode. Čeprav bo to v pravnem smislu sinoda Cerkve v republiki Sloveniji, upa ljubljanski nadškof, da ji bodo sledili tudi predstavniki iz zamejstva in zdomstva (zdomci imajo v odboru sinode svojega predstavnika, izseljeniškega duhovnika Janeza Puclja).

Nadškof Rode je rad odgovoril na številna vprašanja, ki so mu jih postavili prisotni. Med drugim je priznal, da se je Cerkev doslej bolj malo ukvarjala s socialno problematiko. Na sinodi pa bo treba to vprašanje vzeti zares. Nadškof se je tudi pozitivno izrekel glede ustanovitve škofije v Murski Soboti (to bo dalo Prekmurcem večjo samozavest) in se zavzel za ohranitev celovitosti koprške škofije (ne sme se oslabil Koper kot slovensko središče). Končujejo

se oz. napredujejo procesi beatifikacije škofa Slomska, Friderika Barage, Janeza Gnidovca in Lojzeta Grozdeta. Dr. Rode se je tudi zavzel za oblikovanje enotnega slovenskega kulturnega prostora. To je možna varianta ideala Zedinjene Slovenije, brez povezave s središčem pa zamejstvo (in zdomstvo) ne more preživeti. Na vprašanje, ki se je dotaknilo zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, pa je dr. Rode odgovoril z nasprotnim vprašanjem: ali je pametno, da se Slovenska škofovska konferenca izreče o tem? Morda bi lahko posredovala pri Italijanski škofovski konferenci, vsekakor pa naj sami Slovenci v Italiji oblikujejo svoje poglede na zakon in jih predstavijo Slovenski škofovski konferenci.

Izvajanja nadškofa Rode ta so bila nedvomno zelo jasna in niso dopustila širokih interpretacij. Z njimi je dr. Rode posegel v srž nekaterih zelo aktualnih vprašanj za Slovence tako v matici kot v zamejstvu in zdomstvu. Tudi odziv občinstva je bil v znamenju velikega zanimanja, saj so prisotni postavili precej tehtna vprašanja. Kljub številni udeležbi pa je treba poudariti premajhno število mladih. In vendar imamo Slovenci na Tržaškem (in Goriškem) veliko mladih, ki so vključeni v organizacije s krščanskim predznakom, s skavtsko organizacijo na čelu. Nekateri udeleženci so pogrešali tudi večje število duhovnikov.

NADŠKOF RODE SPREJEL ČASNIKARJE V LJUBLJANI

KAKRŠNI MEDIJI, TAKŠNA DRUŽBA

DANIJEL DEVETAK

Tudi v času, ko se civilizacija pisane besede vedno bolj umika civilizaciji podobe, ostaja Cerkev na poseben način pozorna do oblikovalcev javnega mnenja, do tistih, ki s svojim vsakdanjim delom na področju sredstev javnega obveščanja oblikujejo mnenja in vesti bralcev, poslušalcev in gledalcev.

Kot vsako leto je tudi letos ljubljanski nadškof dr. Franc Rode povabil ob prazniku zavetnika časnikarjev sv. Frančiška Saleškega predstavnike cerkvenih javnih glasil na sprejem v nadškofijski dvorec v Ljubljano. Že med mašo v kapeli, v poznih jutranjih urah v petek, 22. januarja, je pastir slovenske Cerkve pozval časnikarje, naj nadaljujejo svoje delo še z večjim prepričanjem in pogumom. Po zgledu sv. Frančiška, ki je doživel celo vrsto nasprotovanj, odporov, žalitev in ponižanj, naj tudi oni z novo močjo opravljajo "delo oznanjevanja, ki ni bilo nikdar lahko". Gre za težko poslanstvo, saj je "večina javnih glasil še vedno monopol t.i. kontinuitete, kar je hudo." Med nagovorom se je dr. Rode zelo ohrabrujoče o-

brnil do nas zamejcev, ki, je rekel, "imate posebno lepo poslanstvo: ohraniti slovensko besedo in kulturo."

Po maši so se udeleženci srečanja na kratko zadržali pod oboki na zunanjem hodniku, kjer je dr. Franc Rode izrazil našima urednikoma las-kave besede za trud pri našem tedniku; za spodbudne misli smo mu posebej hvaležni. Nato je bil v bližnji dvorani na dvorcu sprejem, kjer je prisotne z uvodno analizo položaja na Slovenskem pozdravil urednik Družine in moderator srečanja dr. Janez Gril. "Cerkev ceni naše delo," je začel, "razmere pa so večkrat prav mračne. Kličejo po

svetlobi." Na Slovenskem potrebujejo poglobljen krščanski pogled na svet, več izobraževanja in združevanja. "Za plemenite cilje se splača se truditi. Zato ne bomo odnehali," je lapidarno pribil dr. Gril. Nato je dal nadaljnjemu pogovoru izhodišče dr. Vinko Potočnik z nekaj izzivalnimi mislimi na temo: *Koliko so mediji še vredni zaupanja?* Na podlagi razpredelnice je nanižal nekaj (nespodbudnih) podatkov o tem, koliko Slovencev - v primerjavi s prebivalci drugih vzhodnoevropskih post-socialističnih držav - spremlja radijske in televizijske verske oddaje oz. bere verski tisk. V času atomizacije življenja na

neskončno število razcepljenih sektorjev stojijo javna glasila pred izzivom: dati odgovor na temeljno vprašanje družbene integracije življenja, povezati ljudi v solidarnost. "Mediji so lahko segment življenja, ki postavljajo ljudi v podobno občutenje življenja." Mediji niso več ogledalo družbe, ampak postaja družba vedno bolj ogledalo tisočev vrst medijev. In mediji, se ve, ustvarjajo dogodke po svojih merilih in kriterijih; brez medijev dogodek ni dogodek... Majhno zaupanje v medije odraža t.i. implozijo življenja, pomanjkanje smisla. Zato je pomembno, da so časnikarji verodostojni, da gradijo zaupanje ljudi in da skupno s Cerkvijo zadržujejo nadaljnji razpad, ohlajevanje sodobnega življenja.

Po besedah dr. Potočnika se je razvila razprava. Krepro je prišla na dan potreba po cerkveni raziskovalni ustanovi, da bi končno imeli v rokah verodostojne podatke o vernosti Slovencev. Še najbolj pa so v udeležencih odmevale besede nadškofa Rode ta, ki je vse pozval, naj se ne vdamo pesimizmu. Z realizmom verujmo, da opravljamo pomembno delo; pri tem upoštevajmo tudi nevidno delo božje milosti. "Zlo je bolj vidno in hrupno kot dobro. Toda Dobro in Resnica imata neskončno večjo moč od zla in laži."

SVETNIK TEDNA

28. JANUARJA

SILVESTER ČUK

TOMAŽ AKVINSKI, CERKVENI UČITELJ

Dvanajsto stoletje je rodilo prve univerze - visoke šole, na katerih so poučevali vse, kar je bilo tedaj znanega na vseh področjih. Med najbolj slovečimi je bila že od vsega začetka univerza v Parizu, imenovana tudi Sorbona (po duhovniku Robertu de Sorbonu, ki je ob njej ustanovil študentski kolegij). Njen ugled so širili odlični profesori, med katerimi je bil tudi sv. Tomaž Akvinski, današnji godovnik.

Rodil se je leta 1225 na gradu Roccasecca blizu mesta Aquino, ki je na pol poti med Rimom in Neapljem. Njegov oče Landulf, ki je bil manjši fevdalec, je želel, da bi Tomaž postal opat bližnje sloveče benediktinske opatije Montecassino. Zato ga je komaj petletnega dal v šolo k tamkajšnjim menihom. Ti so bistrega dečka poslali v Neapelj, da bi študiral na tamkajšnji univerzi, kjer sta se zaradi njenega položaja na meji dveh svetov prepletali latinska in arabska kultura. V Neaplju je Tomaž spoznal brate pridigarje, ki se po njihovem ustanovitelju sv. Dominiku imenujejo dominikanci. Njihov način življenja ga je tako prevzel, da je proti pričakovanjem in proti volji svojega očeta sklenil postati dominikanski redovnik. Ni iskal slave kakšnega velikega samostana, temveč preprosto in ponižno življenje v službi Cerkve.

Njegovi predstojniki so brž opazili, da je Tomaž izredno bistrega in globokega duha, zato so ga poslali v Pariz, da bi na tamkajšnji univerzi nadaljeval študije. Na teološki fakulteti pariške univerze je predaval sv. Albert iz Kölna, široko razgledan mož, ki je bil doma na vseh področjih tedanje znanosti, zato je upravičeno dobil vzdevek Veliki in naslov "doctor universalis" (vsestranski učitelj). Albert je hitro spoznal izredne sposobnosti svojega mladega učenca in pridobil ga je, da je sodeloval pri uresničenju njegovega velikopoteznega načrta: preučiti in potem drugim posredovati znanost in misel stare Grčije, kakor jo je v svojih delih povzel veliki filozof Aristotel. Evropejci so nanj pozabili, vanj pa so se poglabljali Arabci. Po prevodih iz arabščine, ki so nastali povečini v Neaplju, je krščanski Zahod spet odkril Aristotelovo misel. Albert je hotel, da bi to misel vključili v krščansko kulturo. Prej je bilo treba razrešiti dvoje vprašanj: kako uskladiti Aristotelovo filozofijo s krščansko mislijo, ki sta se v marsičem razhajali, in kako Aristotelova dognanja obogatiti s spoznanji novih prirodoslovnih znanosti. Albert se je posvetil predvsem drugemu vprašanju, Tomaž pa se je odločno spoprijel s prvim. Aristotelovo filozofijo ali aristotelizem je očistil poganskih prvin ter ga izpopolnil in razvil v luči svojih načel o deju in možnosti, o spoznanju, o stvarnih in netvarnih bitjih, o duši in Bogu. Znameniti so njegovi razumski dokazi za božje bivanje. Tako je nastala filozofija sv. Tomaža, imenovana tudi tomizem, ki jo je katoliška Cerkev sprejela kot uradno filozofijo za svoje bogoslovne šole. Svoj filozofski in teološki nauk je strnil v dveh zajetnih delih Summa theologiae in Summa contra gentiles.

Kot redovnik je bil Tomaž Akvinski zelo pobožen. Papež Klemen IV. ga je hotel imenovati za nadškofa v Neaplju, pa je na njegovo ponižno prošnjo odnehal. Gregor X. pa ga je kot izkušenega teologa povabil na cerkveni zbor v Lyon leta 1274. Na poti tja je zbolel ter 7. marca 1274 umrl v cistercijskem samostanu Fossanova južno od Rima. 28. januarja leta 1369 so njegove posmrtno ostanke prenesli v Toulouse in na ta dan se obhaja njegov spomin.

Papež Leon XIII. je sv. Tomaža Akvinskega, "kneza in mojstra vseh katoliških učenjakov", postavil za zavetnika cerkvenih visokih šol, zlasti bogoslovnih fakultet.

JUBILEJNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

V SVETO DEŽELO IN NA GORO SINAJ

Romanje v Sv. deželo in na goro Sinaj bo
OD PETKA, 12. FEBRUARJA,
DO PETKA, 19. FEBRUARJA 1999.

Prevoz z avtobusom do letališča: ob 4.30 odhod s Trga Oberdank v Trstu, ob 4.45 iz Sesljana, ob 5.20 s Travnika v Gorici. Srečno pot!

POLETNO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

NA POLJSKO IN V LITVO

OD 6. DO 14. JULIJA 1999

Na upravi Novega glasa sprejemamo vpisnine za poletno devetnevno potovanje na Poljsko in v Litvo. Potovanje je izredno bogato, polno naravnih, kulturnih, verskih in zgodovinskih zanimivosti.

5

ČETRTEK
28. JANUARJA
1999

VELIKA IZGUBA ZA SLOVENSKO GLASBO IN KULTURO

HUBERTU BERGANTU V SPOMIN

ANDREJ BRATUŽ

Prve dni prejšnjega tedna je v Šempetru pri Novi Gorici umrl prof. Hubert Bergant, eden najboljših slovenskih orgelskih mojstrov danes. Smrt ni nastopila čisto nepričakovano, saj je bil pokojni glasbenik že več časa resno bolan, a smo vseeno upali na izboljšanje zdravstvenega stanja. Toda žal se je obrnilo drugače.

Hubert Bergant se je rodil 13. novembra 1934 v Kamniku. Po prvih študijih doma je v Ljubljani obiskoval Akademijo za glasbo, na kateri je tudi diplomiral iz orgel in klavirja. Pozneje se je še izpopolnjeval zlasti na Dunaju pri prof. Heillerju, znanem avstrijskem organistu in skladatelju. Nato je Bergant postal profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Dolgo let je tudi učil glasbeno in umetnostno zgodovino na gimnaziji v Novi Gorici. Pri vsem tem je tudi našel čas za poučevanje orgel na raznih zasebnih šolah, tako tudi v Gorici na slovenski glasbeni šoli na Placuti, predhodnici današnjega SCGV Emil Komel. Poleg poklicnega poučevanja pa je prof. Bergant imel veliko poustvarjalno udejstvovanje. Koncertiral je prav gotovo po vsej Sloveniji in zlasti v našem zamejstvu. Poleg Gorice in Trsta je tako imel orgelske koncerte tudi skoraj v vseh primorskih cerkvah in to na obeh straneh meje. Naj omenimo zlasti njegove številne nastope na Sveti gori, na Mirenskem Gradu, zlasti pa še v Gorici na Travniku, v stolnici, pri sv. Ivanu, sv. Roku, v Ločniku itd. Seveda je naš orgelski mojster koncertiral tudi v inozemstvu, po celi Evropi od Rusije in baltskih dežel do Francije, Velike Britanije in drugod.

Za svoje bogato delo je dobil leta 1977 nagrado iz Prešernovega sklada. Po njegovi zamisli so tudi izde-

lali veličastne orgle v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Prof. Bergant je tudi napisal knjigo *Ob orglah*, kjer razmišlja ob veliki umetnosti orgelske igre. Pisal pa je drugače veliko člankov zlasti z glasbene in likovnega področja.

Nas še posebej zanima Bergantov stik in sodelovanje z nami na

zadnji koncert s slovenske strani pri sv. Ivanu (na sliki).

Pokojni organist je tudi drugače rad sodeloval z našimi društvi in zbori. Pri tem bi radi spomnili na nekatere njegove nastope v takem okviru, še posebej v sodelovanju z moškim zborom M. Filej in gledališčniki iz Teharij oz. Celja pri izvedbi sonet-

ske maše v Ljubljani. Prav tako je kot pianist sodeloval tudi pri nas z izvedbo Maurijevih samospievov na Gradnikovo besedilo.

Kaj je naš orgelski mojster največ izvajal? Težko bi bilo naštevati vse znane in manj znane skladatelje raznih obdobij. Med njimi je gotovo prednjačil J.S. Bach, katerega opus je

Goriškem. Pokojni orgelski mojster je bil v Gorici kot doma. Prvi njegovi koncerti sodijo v drugo polovico šestdesetih let, ko mu je goriško SKPD Mirko Filej priredilo prvi orgelski koncert v cerkvi sv. Ignacija. Od tedaj dalje skoraj ni minilo leto, da bi Bergant ne nastopil v kaki goriški cerkvi. Poleg SKPD iz Gorice je kak nastop priredilo tudi Združenje cerkvenih pevskih zborov, kot prav lanski njegov

nega venca Ljubke Šorli. Zadnja taka pobuda je bila lani v cerkvi sv. Ivana v Trstu. Na vseh teh prireditvah je Hubert Bergant mojstrsko povezoval z orgelsko igro to pesniško delo. Naš orgelski mojster je tudi veliko sodeloval z različnimi primorskimi glasbeniki pri izvedbi njihovih del. Med temi je zlasti skladatelj Štefan Mauri. Pri tem je H. Bergant z orglami spremljal prvo izvedbo njegove sloven-

s svojimi koncerti izvedel v celoti. Med ostalimi so bili gotovo romantični Mendelssohn, Liszt, Franck pa še Reger, da omenim le nekatere vidnejše. Pa moderni in sodobni, zlasti francoski skladatelji, kot Dupré, Messiaen, Langlais idr.

Prof. Bergant je rad izvajal tudi dela različnih slovenskih skladateljev, med katerimi sta sodobnika Ramovš in njegov kamniški rojak Vremšak. Z njim (kot pevcem-solistom) je nastopil tudi pri nas.

Ob koncu teh vrstic naj mi bo dovoljena še osebna nota. Nad trideset let je minilo, odkar je prišlo po medsebojnem spoznanju do organizacije prvega Bergantovega koncerta v Gorici. Koliko je bilo med nama v tem dolgoletnem obdobju pogovorov o glasbi, orgelski interpretaciji, registraciji, kompoziciji idr.!

Besede pa se niso omejile samo na muziko, ampak v prijateljskem vzdušju zaobjele širši lok glavnih življenjskih vprašanj.

Govornik pri pogrebnih maši je lepo podčrtal, da je pokojni organist s svojo glasbeno poustvarjalnostjo pel hvalnico Stvarniku. Veliki sodobni francoski skladatelj in organist Olivier Messiaen je zapisal: "Poskušal sem biti krščanski glasbenik in opetati svojo vero..." Te besede v veliki meri veljajo tudi za našega mojstra.

Družini in drugim svojcem naše iskreno sožalje! Bog mu bodi bogat plačnik!

Pogreb pokojnika je bil v nedeljo popoldne na Sveti gori. Mašo zadušnico je daroval koprski generalni vikar msgr. Renato Podbersič ob somaševanju številnih duhovnikov. Z izvedbo Mavove latinske maše je sodeloval združeni zbor Miren-Šempeter, nastopili pa so še vokalni in orgelski solisti. Od pokojnika so se poslovili nekateri prijatelji in kulturniki.

OB SLOVESU HUBERTA BERGANTA

S Hubertom Bergantom sva se mnogokrat srečala. Vedno nenapovedano. V velikih razmakih. Največkrat na avtobusni postaji v Ljubljani. V čitalnici v Novi Gorici. Vsakokrat sva izmenjala odkrite misli. Na kratko. Strnjeno. Pretreslo me je, ko je pred nekaj leti ob vsakem srečanju govoril o smrti. O smrti, ki prihaja. Je vse bližje. Čutil sem, da govori o resničnem videnju. Vendar njegovih misli nisem mogel uskladiti z njegovo duhovno močjo, trdnostjo, neustrašenostjo. Tako sem sklenil, da mu bom o tem napisal pesem. Kot prijatelju. Zdelo se mi je, da bi mu takšen nagovor lahko kaj pomenil. Končno sem mu pesem izročil. Bilo je točno pred tremi leti. Čez nekaj časa sem ga poklical. Pozorno se je zahvalil in rekel mirno, da je nagovor zelo pomenljiv. Da ga bo uvrstil v knjigo svojih razmišljanj o umetnosti. Danes, po slovesu, je razvidno, da je bil velik človek, ki je čutil po božje. Zanj je bila smrt več kot temno zakritje svetlobe. Bila je dejstvo, ki ga je okusil mnogo prej, brez najmanjšega strahu. Hrabro, poln svojevrstnega življenja, dokler pač ne pride ponj. Kadar se zgodi Najvišja volja.

JANEZ POVŠE

HUBERTU BERGANTU

Nikar ne boj se bridkega slovesa,
ker tudi jaz se ga bojim,
nikar ne skrivaj solznega očesa,
ki tudi jaz ga kdaj trpim.

Nikar ne boj se hladne, bele smrti,
jo tudi jaz vse dni živim,
naj ne zagnejo te upi strti,
med njimi večkrat sam gorim.

Si mar pozabil, kaj je sij življenja,
da za nočjo spet vstane dan,
kaj več ne vidiš milosti trpljenja
prav ti, ki zanj si bil izbran?

Ne čutiš smisla, ki ga drugim kažeš,
v samotni trudno si zastal,
z obupom dragocenost duše mažeš,
namesto da bi vso razdal?

Saj vem, da nič ni res, kar zdaj sprašujem,
da ti veš mnogo več kot jaz,
da sam sem, ki boleče obupujem
in zame je prekrut ta čas.

Vendar sem želel te nagovoriti,
ker ista je za vse tema,
tako se svojih hočem muk rešiti,
ko zmago kličem upanja.

JANEZ POVŠE, JANUARJA '96

PODLISTEK

O ČEŠKO-NEMŠKI SPRAVI Z NEKAJ PRIPOMBAMI K SLOVENSKO-ITALIJANSKIM ODNOSOM (10)

PETER MERKŮ

Za Binkošti 1998 (30. junija) je bil v Nürnbergu vsakoletni kongres Sudetendeutsche Landsmannschaft, edinstvena priložnost za presojo vzdušja, ki vlada med prizadetimi, približno leto dni po podpisu deklaracije.

Tako predstavnik beguncev kot tudi predstavnik bavarske vlade sta še enkrat omenila vse probleme, ki jih Deklaracija ne rešuje, in poleg tega izjavila, da nasprotujeta vstopu Češke republike v Evropsko unijo, dokler bodo za Nemce veljali diskriminacijski zakoni. Predsednik Neubauer je še dodal, da "zgodovina uči, kako nerešeni nacionalni problemi in zgodovinski konflikti lahko še po desetletjih znova izbruhnijo, pogosto celo po nekaj generacijah", s čimer je potrdil, da se ni zanesti na časovni faktor.

Veleposlanik Češke republike v Nemčiji je z bahaško mirnostjo pripomnil, da se zunanja politika odloča v Bonnu. Torej še vedno obstaja nesoglasje med nemško vlado in organizacijami izgnancev, kar še vedno povzroča probleme tudi v odnosih

med Nemško in Češko republiko. Zanimivo bo še naprej slediti razvoju dogodkov.

Trenutno kaže, da bo "deklaracija" obdržala svojo veljavnost.

Zadnje parlamentarne volitve 27. septembra '98 so potrdile stabilnost nemške demokracije, kot potrjuje tudi dejstvo, da skrajni desnici niti tokrat ni uspelo prekoračiti meje petih odstotkov glasov, zato da bi bila prisotna v parlamentu. Ni se torej treba bati, da bi v bodočih parlamentarnih odločitvah o čeških zadevah prišlo do ostrih obstrukcij, kot bi se verjetno zgodilo v italijanskem parlamentu, ko bi tekla razprava o zadevah, ki se nanašajo na Slovenijo. Saj je novi predsednik italijanskega ministrskega sveta D'Alema 25. oktobra 1998 izjavil v avstrijskem Pörtlachu, da je "desnica stalnica, s katero je treba govoriti!"

Duh nemško-češke "deklaracije" je prišel do izraza že preteklega tretjega oktobra med slovesnostmi ob dnevu nemškega zedinjenja. Politična elita združene Nemčije in inozemski

gostje so bili povabljeni v hannovrski kongresni center, kjer je glavni govor imel predsednik Češke republike Vaclav Havel! To bi bilo, kot da bi glavni govor na svečanosti ob dnevu italijanske enotnosti imel predsednik republike Slovenije Milan Kučan, in to v slovenščini!

Med govorom bi predsednik Kučan lahko pozdravil predsednika italijanske republike in ministrskega sveta z besedami Vaclava Havla, in sicer takole:

"Spoštovani Oscar Luigi Scalfaro, dragi prijatelj, zahvaljujem se za vse, kar ste Vi naredili za Evropo. Dragi Massimo D'Alema, zahvaljujem se Vam za vse tisto, kar ste naredili in še delate za Evropo! Vse, kar ste naredili dobrega za Evropo, ste naredili tudi v prid slovenske republike."

Kar zadeva odnose do Češke republike, se novoizvoljena nemška vlada namerava ravnati po istih principih kot prejšnja. V desetem poglavju koalicijskega sporazuma z dne 20. oktobra 1998, ki nosi naslov *Dobro sosedstvo in zgodovinska odgovornost*, lahko beremo: "Nova zvezna vlada bo skušala na podlagi nemško-češke deklaracije čimprej rešiti probleme, ki še obstajajo v odnosih med Češko republiko in Nemčijo."

Torej dobronamenska kontinuiteta tudi po totalni spremembi sestave vlade, kar je vsekakor pozitivno.

KONEC

VISOKI PRIZNANJI STANKU JERICIJU IN MILKU CIBICU

V Cankarjevem domu v Ljubljani so v petek, 22. januarja, slovesno podelili najvišja priznanja Sklada Republike Slovenije za ljubiteljsko dejavnost za leto 1998. Med osmimi dobitniki sta tudi Stanko Jericiju iz Gorice in Milko Cibic s Tržaškega.

V obrazložitvi priznanja Stanku Jericiju, ki je lani praznoval 70-letni življenjski jubilej, je zapisano, da je kot duhovnik, glasbenik in prosvetni delavec pomembno sooblikoval kulturno življenje na Goriškem. Glasbo je študiral pri prof. Mirku Fileju ter na konservatoriju v Trstu in Benetkah. Poučeval je petje na slovenskem učiteljskišči Simon Gregorčič in na nižji srednji šoli Ivan Trinko v Gorici. Na šoli je vodil zbor, ki je dosegel imenitne uspehe tudi v širšem italijanskem prostoru. Od leta 1965 do 1996 je dirigiral goriški mešani zbor Lojze Bratuž in tudi z njim dosegel lepe uspehe. Bogat je tudi njegov glasbeni opus predvsem v zborovskih delih.

Milko Cibic je veliko od svojih devetdesetih let posvetil slovenski pesmi, zborovskemu petju. Glasbo se je učil pri stricu Dragu Cibicu, obiskoval je tudi glasbene tečaje v Trstu in se izpopolnjeval pri skladatelju Viktorju Šoncu. Že pri osemnajstih letih je vodil zbor, pri dvajsetih pa je postal organist in zborovodja v Sv. Križu. Od leta 1957 deluje kot organist in zborovodja na Proseku.

Priznanja je podelil minister za kulturo Jožef Školč (na sliki), ki je dobitnikom čestital in se zahvalil za njihovo delo v korist slovenski kulturi. Slavnostni govor je imel predsednik upravnega odbora Sklada Danijel Božič.

PRIJETNA KOMEDIJA ALANA AYCKBOURNA

IVA KORŠIČ

Slovensko stalno gledališče je zaradi popravil v svojem hramu, tržaškem Kulturnem domu, kot nesrečen brezdomec brez strehe nad glavo, zato je za svojo že četrto premiero v letošnji sezoni poiskalo in dobilo zatočišče v dvorani Cristalio, v kateri ima sedež italijansko gledališče La Contrada, ki je sicer že nekajkrat sodelovalo z našo gledališko hišo.

Komedija priljubljenega, plodnega sodobnega angleškega dramatika Alana Ayckbourna - za svoja dela rad išče navdih v nikoli izsušenem vodnjaku družinskih združb, ki rastejo iz (ne)utemeljenega ljubosumnja, prevar, skokov čez plot... -, ni bila na programu, "vskočila" je pač zaradi razmer, ki onemogočajo redno uresničitev v jeseni predlaganega programa.

V komediji *Polovične resnice* se avtor pozabava s prikazom smešnih situacij v odnosih med zaljubljenecema oz. zakoncema, ki izvirajo iz zamolčan ali napol povedanih resnic; le-te seveda zamotajo štrne in peljejo preko komičnega zapleta v prav takšen razplet. V središču komične pripovedi je z dolgočasni meščanski svet, ki ga predstavljata dva para, starejši in mlajši. Vez med njima je ljubezensko razmerje, ki se je spletlo med mlado uslužbenko iz prvega in zrelim moškim, direktorjem, iz drugega para. Mlada dekle hoče prekiniti to zvezo, ker ima rada mladeniča, ki je do ušes zaljubljen vanjo in še kar ljubosumen.

Komedijo je v slovenščino prevedla Irena Frelieh, režijo pa je podpisal dolgoletni igralec SSG in predavatelj na ljubljanski AGRFT Vladimir Jurc, ki se v zadnjem času poleg nastopanja na odru rad loteva tudi režije. Tokrat je uspešno zasnoval in večje prikazal lahkonno komedijo, ki zahteva od igralca in seveda režiserja resen pristop in skrbno delo, da v končni fazi na odru učinkuje smešno, zabavno

in da pridejo pravilno do izraza vse avtorjeve želje. V tem je Jurc brez dvoma imel srečno roko, saj igra učinkuje veskozi prijetno komično in nastopajoči nadrobno orisujejo svoje like: Maja Blagovič preudarno ženo, ki s svojim umirjenim nastopom blagodejno vpliva na še tako nerodno situacijo; Barbara Cerar sveže, sproščeno oblikuje mlado Moniko, zaradi katere se pojavi marsikatera dvoumnost, Vojko Belšak pa naivnega zaljubljenca, ki kljub ljubosumnosti slepo verjame zaročenkinim lažem. Tudi Vladimir Jurc nastopa v igri in krepko začrta značaj Felixa, ki po krivici podvojni o zvestobi svoje žene, sam pa ji skuša na vse načine prikriti svoje izvenzakonsko razmerje.

Igra vsebuje polno dobrih komičnih predlog, ob katerih se lahko širši krog gledalcev sprosti in nasmeje. To so potrdili zadovoljni obrazi prisotnih, ki so v torek, 19. januarja, po premieri zapuščali gledališče in z veseljem povedali, da jim je bila uprizoritev prav vseč.

SVET KNJIGE

ZNANSTVENA PRIPOVED O NEBU IN ZVEZDAH

JURIJ PALJK

V znameniti trditvi slavnega filozofa Immanuela Kanta, ki je dejal, da je ena od treh stvari, ki jih najbolj občuduje, mu največ pomenijo, poleg otroških oči, moralnega zakona v sebi tudi zvezdno nebo, je gotovo veliko resnice tudi za današnjega človeka, ki še ni izgubil pristne človeške radovednosti in radoživosti. Zvezdno nebo je gotovo ena največjih skrivnosti, v katero se lahko vsakdo od nas zazre vsak večer, če se le oddalji malo od mestnega čada in pretirane svetlobe, ki mu v jasnih nočeh zastre pogled v miriade zvezd nad nami.

Koliko razlag smo že slišali o tem, kako je naše vesolje nastalo, koliko pesmi smo že prebrali o utrjenih zvezdah, kolikokrat smo že sami videli utrinek, morda v mrzlih, a jasnih nočeh tudi sami gledali v nebo, skušali razumeti tisti tihi odgovor, ki ga gotovo ima v sebi, a mi do njega ne moremo, ne po znanstveni in ne po nerazumski poti.

Pri Mladinski knjigi je pred kratkim izšla knjiga z naslovom *Atlas vesolja* angleškega strokovnjaka Patricia Moora, ki skuša tudi sodobnega človeka nagovarjati, naj se vendarle ozre v nebo in se naučije lepote skrivnostnega, a mu obenem tudi ponuja skoraj vse dosedanje znanstveno znanje, ki ga je v stoletjih človek bil zmožen dojeti o nastanku, obsto-

ju in tudi namenu vesolja, v katerem je Zemlja samo drobec. V lepo slovenščino sta zajetno in bogato ilustrirano knjigo večjega formata prevedla in tudi dopolnila Tomaž in Savina Zwitter, ki sta se pri svojem delu morala spoprijeti z vrsto zapletenih in domala neprevedljivih strokovnih izrazov, a sta samo še enkrat dokazala, da se v slovenskem jeziku da povedati prav vse, tudi tisto, o čemer se še ni govorilo. V tem vidim odliko tudi njenih novih slovenskih strokovnih izrazov, ki sta jih morala poiskati in za katere bo samo čas in mi bralci pokazali, če se bodo oprijeli ali ne.

Kot rečeno, je knjiga *Atlas vesolja* imenitno delo, ki jo bo vzel v roke tako ljubitelj skrivnostnega vesolja kot tudi astronomski amater in seveda znanstvenik, če je le še toliko poštenja v njem, da si vsaj pri sebi prizna, da ravno vsega o vesolju le ne ve.

Za nas, ki smo samo ljubitelji zvezd, morda malce sanjavo vanje zremo, se morda spoznamo le na Orion in na Veliki in Mali voz, pa je to knjiga, ki sicer na prvi pogled odčara vesolje, a ga po prebiranju posameznih poglavij dela samo veliko bolj skrivnostnega. Z zvezdnimi kartami si bomo lahko pomagali zvedeti, kje je Škorpion in kdaj vidimo Leva, sanjali pa bomo lahko tudi o Južnem križu, ki ga velika večina od nas še ni videla, ga najbrž tudi nikdar ne bo.

DSI / VEČER O TEMNI STRANI MESECA

KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA TOTALITARIZMA

Ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev v Trstu je bil posvečen Dragom Jančarju, novelistu, esejistu in pobudniku odmevne razstave o totalitarizmu v Sloveniji *Temna stran meseca*.

Gost večera je za uvod prebral odlomek iz novele *Joycov učenc*.

Odlomek opisuje življenje tržaškega Slovence Borisa Furlana, najprej učenca pisatelja Jamesa Joyca v Trstu ob izbruhu prve svetovne vojne. Protagonista spremljajo zgodovinski dogodki, ki so zaznamovali zgodovino sveta pa tudi Slovencev v manjšini. Furlan, ki je bil antifašist in se je tudi vključil v partizane, je po vojni doživel proces z obtožbo izdaje zaradi svojega poznanja angleščine in stikov z angleškim konzulatom. Najprej obtožen na smrt, je bil nato pomiloščen in obtožen na dvajset let zaporja; celo življenje je nosil na sebi to krivico, ki mu jo je nadal komunizem. Resnična zgodba tega človeka je bila uvod za vprašanja in debato, ki se je nato razvila med zelo številnimi poslušalci v Peterlinovi dvorani.

Kot je bilo pričakovati, je bil pogovor z Dragom Jančarjem zelo zanimiv in je razkril cilje in namene, s katerimi je razstava nastala in bila izvedena.

Razstava hoče biti prikaz oblasti v Sloveniji, ne želi biti analiza komuniz-

ma in njegove ideologije, je predvsem iskanje dejstev, ki pričajo, da je bil ta režim tiranski.

Cilj te pobude je pokazati 10 let po osamosvojitvi Slovenije, da je do leta 1989 obstajal totalitarni režim, in to je bilo nujno pokazati Slovincem. Dati jasno sliko, kaj je pomenilo živeti v terorju, ki ga je izvajal totalitarizem. Ustvariti skupno zavest, ki bo omogočala lažje dihanje v prihodnosti, da bodo vsi rekli "takih stvari ne bomo nikoli več delali in sprejemali".

Debata, ki se je razvila, je zaobjela zelo različne vidike razstave. Od delikatnosti objavljanih določenih dokumentov, ki pričajo o še živečih osebah, do občutkov, ki jih vzbujajo razstava v Slovincih danes.

Zaradi zanimanja, ki je nastalo okrog razstave, obstaja možnost-želja, da bi razstava postala stalna in bi se integrirala z že obstoječo razstavo *Slovinci v 20. stoletju*.

Občutek je, da taka razstava lahko pomaga pri spoznavanju bližje zgodovine tudi nam zamejcem, mladim, ki bi verjetno težko zvedeli za to temno obdobje. Eden izmed poslušalcev je definiral to pobudo kot veliko higitensko dejanje. Drugi je videl v tej razstavi korak demokracije, ki ga niso vsi narodi v Evropi zmožni storiti.

ŠP

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

BOLJUNEC, OBČINSKO GLEDALIŠČE F. PREŠEREN
Sobota, 6. februarja 1999, ob 20.30

GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Nedelja, 7. februarja 1999, ob 16. uri

OB PRAZNIKU SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA

ŠKOF RAVIGNANI SE JE SREČAL S ČASNIKARJI

V torek, 26. januarja, je v dvorani Oceania na Pomorski postaji v Trstu potekalo srečanje med tržaškim škofom msgr. Evgenom Ravignanijem in predstavniki tiska ter drugih sredstev javnega obveščanja. Šlo je za obnovev tradicije srečanja s časnikarji na god njihovega zavetnika sv. Frančiška Saleškega. V zadnjih dveh letih srečanja ni bilo, ker leta 1997 škof Ravignani ni bil še uradno ustoličen v Trstu, lani pa iz tehničnih razlogov. Med glavnimi pobudniki letošnjega srečanja je bil kolega Miro Oppelt, deželni predsednik časnikarskega sindikata in član vsedržavnega sveta časnikarske zbornice v Rimu. Oppelt je skupaj z vodjo tiskovnega urada tržaške škofije Silvanom Latinom in seveda s škofom tudi vodil srečanje, ki je potekalo pod geslom *Trst pred jubilejem leta 2000.*

Tržaški škof je orisal pomen jubilejnega leta 2000, ki je predvsem v spravi tako na osebni kot na mednarodni ravni. Trst se pripravlja na jubilej z intenzivnim dialogom med različnimi verskimi skupnostmi, ki živijo v mestu. To mora biti spodbuda za skupno pot ljudi, ki jih

označujejo različne veroizpovedi, kulture, tradicije in jeziki. Škof Ravignani je orisal še nekatere druge pobude tržaške Cerkve v okviru priprav na leto 2000, tržaški podžupan Damiani in odbornik Neri pa sta spregovorila o tehničnih vidikih tega vprašanja.

Omeniti velja, da je na koncu škof Ravignani izrazil misel, da bi ob tej priložnosti lahko pripeljali v Trst posmrtno ostanke nekdanjega tržaškega škofa msgr. Alojzija Fogarja. Kot znano, je bil msgr. Fogar tržaški škof od leta 1924 do 1936, torej v enem od najhujših obdobij za primorske Slovence. Prizadeval si je za sožitje med različnimi tu živčimi narodnimi skupnostmi in s tem tudi branil Slovence tržaške škofije pred fašističnim nasiljem in raznarodovanjem; Slovenci se ga zaradi tega hvaležno spominjamo. Iz Trsta je moral oditi leta 1936 zaradi pritiskov fašističnih oblasti, ki so od Sv. sedeža dosegle njegov odpoklic. Glede tega je podžupan Damiani napovedal, da bodo v kratkem poimenovali ulico po škofu Fogarju.

IŽ

ZASKRBLJENOST MED OBČANI

PROBLEM NEZAKONITIH PRISELJENCEV JE TUDI PŘI NAS ŠE KAKO AKTUALEN

V prejšnjih dneh in tednih smo se tako v tisku kot v ostalih javnih občilih na vsedržavni in krajevni ravni dodatno seznanili z vprašanjem, ki je trenutno verjetno najbolj aktualno: na polotok prihaja vse več tujih nezakonitih priseljencev: kako z njimi? Jih je treba takoj izgnati ali naj se vsaj začasno - namestijo v ustrezna središča? Kako je z legalizacijo priseljencev? Ali res predstavljajo resnično ali potencialno "delovno silo" kriminala in so zato nevarni za domače prebivalce?

Problem je bil na Tržaškem aktualen že nekaj časa, ponovno pa je močno izbruhnil na dan ravno v prejšnjih dneh in tednih s patroliranjem Krasa s strani pripadnikov Severne lige, z lovom na prostitutke, ki so ga uprizorili krajevni neofašisti, s predlogom tržaškega župana Riccarda Illyja, naj vojska nadzoruje državno mejo; nazadnje je prišlo še do polemike ob novici, da bi v bivši vojašnici pri Banih uredili središče za

nezakonite priseljence. Vest je vzbudila veliko zaskrbljenost med prebivalci Banov, pa tudi med ljudmi, ki živijo v bližnji okolici, se pravi na območju vzhodnega Krasa. Banovci so bili ogorčeni predvsem zato, ker jih nihče ni vprašal za mnenje in ker jim je bilo območje vojašnice svojčas obljubljeno kot prostor za njihove dejavnosti. Poleg tega si lahko predstavljamo, kaj bi pomenilo središče za približno dvesto priseljencev v bistvu sredi vasi, ki ne dosega tolikšnega števila prebivalcev. Banovci, pa tudi drugi, so izrazili svoje nasprotovanje namestitvi središča na dveh množično obiskanih skupščinah pri Banih in v Prosvetnem domu na Opčinah, na katerih niso manjkali ostri, pa tudi nekateri nesprejemljivi toni in trditve. Res pa je tudi, da se na nesprejemljivost kaj kmalu pozabi, ko vidiš, da tebe, domačina, oblasti sploh ne upoštevajo in odločajo o tvoji prihodnosti mimo tebe.

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET JE SPREJEL PREDLOG O POSVETU O DECENTRALIZACIJI

Na svojem zasedanju v ponedeljek, 25. t.m., je tržaški občinski svet sprejel predlog o prireditvi posveta o upravni decentralizaciji. Priredbo posveta je predlagal vzhodnokraški rajonski svet, ki se je za ta korak odločil na svojem zasedanju 24. septembra lani. Do tega predloga je prišlo, potem ko so predstavniki vzhodnokraškega in drugih rajonskih svetov v tržaški občini obravnavali predlog o spremembah pravilnika rajonskih svetov, ki bi le-tim ugneli odvzeti številne pristojnosti. Zaradi tega so predstavniki svetov izrazili nasprotovanje takim spremembam in zahtevali, naj se stvar temeljito preuči in premisli. Občinski svet je predlog o posvetu o decentralizaciji sprejel soglasno.

LEPA TRADICIJA

MAŠA V VZHODNEM OBREDU NA PROSEKU

Kot vsako leto je bila tudi letos ob zaključku tedna molitve za edinost kristjanov na Tržaškem maša v vzhodnem obredu v starocerkvenoslovanščini.

Tokrat je posebno slovesna daritev potekala v župnijski cerkvi sv. Martina na Proseku, darovala pa sta jo dr. Angel Kosmač in dr. Jože Markuža. Pri obredu je z lepim liturgičnim petjem sodeloval Ekumenski zbor iz Trsta, ki ga že vrsto let vodi dr. Zorko Harej.

Vsakoletna maša v vzhodnem obredu ob zaključku tedna edinosti kristjanov predstavlja v naših krajih dolgo tradicijo, s katero želijo mašniki približati vernike svetu vzhodnih kristjanov v perspektivi ponovne združitve v prihodnosti. Na Tržaškem je njeno obhajanje dolga leta pospeševal in vodil dr. Stanko Janežič, prizadeven ekumenski delavec, nekoč župnik v Mačkollah in na Proseku, ki danes živi in deluje v Mariboru.

31. JANUARJA V MARIJANIŠČU

FESTIVAL MLADOSTI IN GLASBE

RAFFAELLA PETRONIO

Mladi glasbeniki, ustvarjalci in mladina, ki ji ne pomeni dosti banalna zabava, ima zelo malo priložnosti, da se sreča, spozna in primerja med sabo. Nima niti na razpolago veliko prostorov, kjer lahko nastopa, izraža svoje misli in se predstavlja drugim. Med redkimi "alternativnimi" ponudbami pri nas je gotovo Festival Mladosti in Glasbe, ki bo ob Don Boskovem prazniku, v nedeljo, 31. januarja, v Marijanišču - Finžgarjevem domu na Opčinah. To zanimivo srečanje organizirajo Odbor za mladinsko pastoralo, Skupina Shalom, Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti s pomočjo Finžgarjevega doma, Marijanišča, openske in repentabske župnije. Festival hoče biti srečanje mladih, ki imajo nekaj skupnega: željo po izražanju, iskanju novih poti, ustvarjanju nečesa novega; skratka željo po glasbi, kakorkoli naj se Ona razodeva. Seveda je program srečanja raznolik in bo zadostil vsem okusom. Najprej bo ob 11. uri mladinska maša v openski župni cerkvi, ki jo bo oblikoval prvi gost festivala, t.j. pevsko-glasbena skupina Metulji z Rakovnika v Ljubljani. Po maši bosta sledila skupno kosilo in sprostitev v Marijanišču (Narodna ul. 89), ob 15. uri pa se bo začel pravi glasbeni festival, saj se bodo na odru Finžgarjevega doma

predstavili in soočili mladi glasbeniki, ki nam bodo odprli vrata v svoj glasbeni svet. Program vsakega obsega izvedbo treh skladb, od katerih bo vsaj ena izvirna; prva na temo vrednot, druga na duhovno tematiko, tretja pa po lastnem okusu. Do sedaj so se na festival prijavili Martina Feri (glas) in Paolo Bembi (kitara), Enrico Lapel (glas in kitara), glasbena skupina Kraški ovčarji in Martina Krapež (glas) ob spremljavi Aljoše Saksida (kitara). Po nastopu vseh udeležencev se bo dialog, začet z glasbo, nadaljeval s skupnim pogovorom med nastopajočimi in publiko. Govor bo o raznih glasbenih pogledih, načrtih, načinih ustvarjanja, o povezavi med glasbo in vrednotami ali duhovnostjo. Ob 19. uri bo že "vroči" order zasedla druga skupina iz Slovenije, tokrat glasbeno-vokalna skupina Mladost Pesem Prijateljstvo iz Ljubljane, ki bo udeležence razvedrila s svojim koncertom. Po koncertu pa... ples s Kraškimi ovčarji!!

Tako bodo mladi Slovenci v zamejstvu letos proslavili Don Boska, svetnika, ki je svoje življenje posvetil prav mladim.

Seveda so vsi bralci toplo vabljeni na praznik; naj vedo, da se ga lahko udeležijo v celoti ali samo v posamezni točki programa, ki jih najbolj zanima.

PREVOD POEZIJ V ITALIJANŠČINO

PREŠEREN V DEVINU

Prešernova pot v svet je naslov zbirke, katere pobudnica je občina Kranj, da bi Slovenci primerno, v sodobnih prevodih predstavili svojega največjega pesnika drugim, in najprej sosednjim narodom. Pred kratkim sta tako občina Kranj in Založništvo tržaškega tiska poskrbela za italijanski prevod izbora Prešernovih poezij.

Knjiga je v četrtek, 21. t.m., doživela na sedežu glasbene akademije Musici artis v Devinu prav svojevrstno predstavitev na pobudo Jadranskega zavoda združenega sveta in devinsko-nabrežinske občinske uprave. Po zdravih župana Voccija in podžupanu ter odbornice za kulturo Škerkove so dijaki te mednarodne šole z glasbenimi točkami, plesom in recitacijo Prešernovih poezij v slovenskem originalu in prevodu pesnika Giorgia Depangherja predstavili pesnikovo ustvarjalnost in njegovo izrazno moč. Prešerna, njegov pomen in pesništvo pa je zelo

lepo predstavila prof. Marija Pirjevec, ki je najnovejšemu izboru in prevodu poezij v italijanski napisala spremno študijo, pomagala pa je tudi prevajalcu pri reševanju jezikovnih težav. Njen nagovor je v italijanski podala prof. Patrizia Vascotto, ki je kratkemu predavanju Pirjevece dodala še svoje, čisto osebne poglede na Prešerna. Na koncu lepega večera je seveda nastopil še prevajalec, prof. Giorgio Depangher, ki je povedal, kako mu je prevajanje Prešerna predstavljalo v času, ko je bil župan devinsko-nabrežinske občine, umik v svet poezije, ki ga ima rad. Spregovoril pa je tudi o jezikovnih in stilnih težavah, ki jih je moral reševati pri prevajanju. Več se je sklenil s povabilom na naslednje literarno srečanje, ki bo 28. t.m., ko bodo dijaki Jadranskega zavoda v Devinu gostili prof. Ezia Martina in predstavili njegov italijanski prevod Vorančevega romana *Doberdob*.

V VILI PRIMC NA GRETI

KONCERT KOMORNEGA ŽENSKEGA ZBORA GM

V soboto, 23. januarja, je Kulturno društvo Barkovlje v Trstu priredilo koncert v Vili Primc na Greti. Nastopila so dekleta Komornega ženskega zbora Glasbene matice, ki jih vodi pridna in požrtvovalna Tamara Stanese.

Prvi del koncerta je bil posvečen umetni zborovski literaturi od renesanse do sodobnih avtorjev, v drugem delu pa so pevke pele priredbe ljudskih napevov. Skladbe, ki so jih pevke izvajale, predstavljajo za zbor velik glasbeni izziv v tehničnem in izraznem smislu. Koncert je bil na visoki ravni. Čisti vstopi, ubrano petje, lepi glasovi solistk, čustveno izvajanje dokazujejo pridnost, požrtvovalnost zbora, njihovo pripravljenost.

Zbor je začel delovati leta 1996. V tem kratkem obdobju so dekleta veliko nastopala. Njihovo delovanje je zelo plodno, kar dokazujejo vrstne natečajih, priznanja, diplome, snemanja. Veliko so se trudile in žrtvovale, a njihov trud je bil bogato poplakan.

Naj povemo, da je bila dvorana Vile Primc polna. Vsi

smo uživali ob lepem petju in zboru izrazili svoje priznanje z vnetim ploskanjem. Prizadevamo tudi harmonikašu Mirku Ferlanu, ki je spremljal nekatere skladbe. Pevkam, pevovodkinji in harmonikašu želimo veliko nadaljnjih uspehov.

ŠE ENA ŠTEVILKA JAMBORA

Najnovejša, januarska številka skavtskega glasila *Jambor* prinaša pestro vsebino. Za duhovno misel uredništvo predlaga tri štiri-vrstične kitice pesmi *Zimski večer*, ki jo je po avstrijskem liriku Georgu Traklu prepisal Kajetan Kovič, ustrezen komentar k pesmi pa je pripravil Svoje glavi kondor. Iz ostale vsebine naj posebej opozorimo na aktualen zapis o zaščitnih normah, ki ga je s pomočjo pravnikarja Vztrajnega bobra pripravil Superlativni volk. Veliko dragocenega o skavtski organizaciji zvezo tudi iz intervjuja z Birokratskim medvedom, ki je bil dolga leta med vodilnimi člani skavtske organizacije na Tržaškem. - MAB

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

BOLJUNEC, OBČINSKO GLEDALIŠČE F. PREŠEREN
Sobota, 6. februarja 1999, ob 20.30 uri

OB 50-LETNICI SLOVENSKE PROSVETE IZ TRSTA

VIII. SLOVENIJA PARTY PRIVABIL MNOŽICO UDELEŽENCEV

Že tradicionalni, tokrat VIII. Slovenija party, je letos potekal nadvse slovesno. Pobuda, ki jo prirejajo Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije, je bila letos v znamenju proslavljanja 50-letnice Slovenske prosvete iz Trsta. Zato so si prireditelji (k pobudi so pristopila tudi vsa društva, včlanjena v Slovensko prosveto) zamislili slovesen večer, ki je potekal v soboto, 23. t.m., v dvorani hotela Savoia Excelsior Palace na tržaškem nabrežju Mandracchio in katerega častni gost je bil najstarejši olimpijski prvak v Sloveniji in na svetu, stoletnik Leon Štukelj. Spremljali sta ga dve miss Alpe-Jadran, Lara in Elisa Komar.

VIII. Slovenija party je obsegal bogat kulturni program z nastopom Mladinskega pevskega zbora Vesela pomlad (na sliki) pod vodstvom Franca Pohajača in Martina Vremca in orkestra glasbene šole Zavoda sv. Stanislava iz Ljubljane pod vodstvom Andreja Goričarja. Za to prilož-

nost je bila dvorana skorajda pretesna za vse udeležence, ki so v res velikem številu prišli na slovesno prireditev. Njim so spregovorili najprej predsednik SKK Rok Oppelt in predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, zatem pa še slavnostni govornik Ivo Jevnikar. Na sicer različne

načine so vsi trije poudarili predvsem velik pomen povezanosti slovenske manjšine z matično državo Slovenijo. Glede tega je Jevnikar, ki je na kratko orisal tudi zgodovino Slovenske prosvete (kot pred njim Maver), dejal, da Slovenci v Italiji hočejo biti del slovenskega naroda, če-

prav je trenutna povezanost med matico in manjšino pomajkljiva. Jevnikar se je dotaknil tudi vprašanja zaščitnega zakona: dokler ne bo pravične zaščite, je dejal, bomo še vedno priče asimilacijski politiki s strani italijanske države. Pomen povezanosti med Slovenci je v krajšem pozdravu poudaril tudi častni gost Leon Štukelj, ki s svojim nastopom na partyju še enkrat pokazal, da je kljub stoletju življenja v odlični telesni formi in po duhu mlajši od marsikoga izmed nas.

Omeniti je treba, da je na partyju slovenski konzul v Trstu Zorko Pelikan podelil predsedniku SP Maverju posebno priznanje Urađa za Slovence v zamejstvu in po svetu. Priznanj je bil seveda deležen tudi častni gost Leon Štukelj, in sicer s strani predsednika ZŠSDI Jureta Kuferšina in predstavnika SKK.

Številni udeleženci - med temi je bilo tudi več uglednih gostov -, ki so napolnili dvorano, so se po uradnem programu še naprej zadržali do poznih ur, saj je bil tedaj na sporedu ples od zvokih že prej omejenega orkestra glasbene šole Zavoda sv. Stanislava. Tako se je s sproščnim razvedrilom zaključil VIII. Slovenija party.

Omeniti je treba, da je sobotno slovesnost v Hotelu Savoia Excelsior Palace podprla vrsta slovenskih zamejskih podjetij in bančnih zavodov.

OBVESTILA

SLOVENSKO STALNO gledališče. Fran Milčinski, *Butalci*. Priredba in režija Jaša Jamnik. V soboto, 30. t.m., ob 20.30 v dvorani KD Valentin Vodnik v Dolini.

ODBORZA mladinsko pastoralo Trst vabi v nedeljo, 31. januarja, ob Don Boskovem dnevu, na *Festival mladosti in glasbe*. Program: ob 11. uri mladinska maša, ki jo oblikuje skupina Metulji iz Ljubljane, v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Ob 13. uri skupno kosilo (obvezna prijava) v Finžgarjevem domu na Opčinah (Narodna ul. 98). 15.-16.30 nastop glasbenih skupin in solistov iz zamejstva. 17.-18.30 pogovori po skupinah o mladih in ustvarjalnosti, o mladih in glasbi, o glasbi v duhovnosti itd. Pri pogovorih bodo sodelovali tudi glasbeniki, ki se bodo udeležili Festivala. Ob 19. uri koncert glasbene skupine Mladost Pesem Prijateljstvo iz Ljubljane. Ob 20.30 ples s skupino Kraški ovčarji. Pridite v velikem številu! Informacije in prijave: Raffaella +39-040-575879.

SLOVENSKO KULTURNO društvo Barkovlje prireja v nedeljo, 31. januarja, Dan slovenske kulture v dvorani Sirene (barkovljanski nasip). Na sporedu: Ženska pevka skupina Stu ledi. Slavnostni govornik: Sergej Verč. Na harmoniko bo igral Igor Spečič. Ali so proslave še aktualne? Svoja mnenja bodo izrazili predstavniki štirih generacij. Na ogled bo tudi raziskava učencev osnovne šole Finžgar iz Barkovlj, za katero so prejeli prvo Bubičev nagrado na natečaju Primorskega dnevnika. Začetek ob 17.30.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v Trstu, Marijin dom v ul. Risorta, v ponedeljek, 1. februarja, ob 15.30. Vabi ACM.

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 4. februarja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

K čim večji udeležbi vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

POKRAJINSKA ZVEZA neposrednih obdelovalcev prireja ogled kmetijskega velesejma v Veroni v četrtek, 11. februarja. Za vsa pojasnila se lahko obrnete na naše urade v ul. Teatro Romano 24, tel. 040-631494.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti 3, Trst) prireja ob dnevu slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj. Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste na sedežu kluba vsak dan, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure ali ob sobotah od 18.30 dalje, ali pa jih izročite poverjenikom SKK na višjih šolah do vključno 1. februarja. Najboljši izdelki bodo nagajeni v soboto, 6. februarja, ob 18.30 na Prazniku mladih ustvarjalcev.

ČESTITKE

Slovenska župnijska skupnost in cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu čestitata **IVANI** in **MATIJI HRVATINU** ob 70-letnici njihove skupnega življenja ter jim voščita, da bi še dolgo bila med nami zdrava in vesela.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: Milena Andree 30.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: Marčela Vatovac v spomin na pokojno Milko Žuljan 30.000; Meri, Damjana in Valter Romano, Ricmanje, v spomin na pokojno mamo in staro mamo Milko Žuljan 200.000; šolske sestre pri Sv. Ivanu v spomin na pokojno sestro Pavlo 400.000.

ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: Alojzija Gregorčič, Trst, 40.000.

ZA GOBAVCE Ivana Štante daruje župnija Sv. Križ pri Trstu 2.138.100 lir.

VISOKA OBLETNICA POROKE IVANE IN MATIJE HRVATINA

70 LET SKUPNEGA ŽIVLJENJA

27. januarja je poteklo sedemdeset let, odkar sta si zakonca Ivana in Matija Hrvatini obljubila večno zvestobo.

Ob tem visokem jubileju je bilo v nedeljo, 24. t.m., v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu veliko slavlje. Okoli jubilarcev se je zgrnila velika množica, v prvi vrsti seveda otrok, vnukov in pravnukov ter drugih sorodnikov, pa tudi številnih prijateljev in sopevcev. Matija Hrvatini je namreč znan tudi kot nadvse navdušen pevec, pevovodja in organist.

Nova prstana je blagoslovil svetoivanski slovenski kaplan Milan Nemač, pri maši pa je pel okrepljeni svetoivanski cerkveni zbor. Po maši je bila nadvse prisrčna in vesela družabnost v svetoivanskem Marijinem domu, ki je trajala do popoldanskih ur.

Ivana (ali, kot ji vsi pravijo, Johana) in Matija Hrvatini sta prava svetoivčana, saj sta se na Tržaško preselila, kot toliko slovenskih ljudej, komaj leta 1964 iz rodne slovenske Istre. Oba sta namreč iz Šmarj pri Kopru, kjer sta se rodila (Matija 13. maja 1905, Ivana pa 22. junija

1906). V bistvu se poznata od otroških let, ki zanju niso bila lahka tako zaradi prve svetovne vojne kot tudi na splošno težkih življenjskih razmer, ki so vladale takrat. Kaj kmalu sta morala zapustiti šolo in prijeto za delo. Ivana je prala

perilo in ga potem nosila strankam v Trst, Matija pa je kmetoval. Poročila sta se 27. januarja 1929 v šmarški cerkvi. Med drugo svetovno vojno je Matija odšel v partizane, po vojni in osvoboditvi pa se je vrnil na domačo kmeti-

jo. Še pred vojno je začel orglati in voditi domači cerkveni zbor, po vojni pa še posvetnega. Ivana in Matija Hrvatini sta v Šmarjah ostala do leta 1964, ko sta se preselila k hčerama v Trst, točneje k Sv. Ivanu, kjer sta se takoj vključila v krajevno slovensko župnijsko skupnost. Z obiskovanjem maše tako ob nedeljah kot med tednom sta pravi vzor vsem tukajšnjim vernikom, tako slovenskim kot italijanskim. Matija Hrvatini je ob prihodu k Sv. Ivanu takoj začel peti v cerkvenem zboru, kjer sodeluje, kljub visoki starosti, še danes. Prav iz srca so mu pevke in pevci svetoivanskega cerkvenega zbora med drugim zapeli tudi znani pravoslavni napev *Mnogaja ljeta*.

Kot že rečeno, je bila po maši lepa družabnost v Marijinem domu ob domačih dobrotah in kozarcu dobrega vina, kjer prav res ni manjkalo veselja, petja in tudi plesa ob zvokih harmonike.

Ob tem visokem jubileju zakonca Ivana in Matije Hrvatini iz srca čestita tudi uredništvo Novega glasa, ki slavljencema vošči, da bi se še dolgo ohranila zdrava ter polna veselja in ljubezni do življenja in da bi tako še naprej predstavljala vzor in zgled za vse nas.

IŽ

NABREŽINA / RAZSTAVA DRUŠTVA MAGNET

POGLABLJANJE V LASTNI SVET PREDSTAV

MATJAŽ RUSTJA

V četrtek, 21. januarja, je Kamnarska hiša Iga Grudna v Nabrežini predala publiko razstavo likovne dejavnosti ustvarjalcev multikulturnega umetniškega projekta KUD Magnet. Razstavljali so obiskovalci tečajev Magneta, ki je nastal na pobudo likovne pedagoginje in slikarke Ani Tretjak. V lanskem akademskem letu pa je Tretjakova razširila spekter likovnih delavnice in povabila k sodelovanju keramičarko Anico Pahor in grafičnega oblikovalca Leonarda Calva. Razstavljalcev je bilo za štiridnevno galerijo kar 24. Več jih je sledilo tečajem že od vsega začetka, nekaj od drugega leta, največ pa razstavlja javnosti po prvem letu tečajev likovne govornice in keramike. "Različne so eksperimentirane izrazne tehnike, različni so tudi pristopi, ki vodijo k skupnemu imenovalcu poglabljanja vase in v lastni svet predstav ob solidni teoretsko-

analitični opori", tako slikarka Jasna Merku v predstaviteljni besedi.

Večer v Nabrežini sta uvedli v slovenskem in italijanskem jeziku Magda Samec in Silvana Gustin. Kvalitetna glasbena točka je bila dodeljena skupini v zasedbi Marko Štoka (klarinet), Vinko Škerlavaj (klavir) in Marjan Škerlavaj (bas, bariton). Za zaključek uvodnega kulturnega programa pa so vstopili verzi Danile Tuljak.

Večerne kulturne pobude so se nadaljevale še do konca prejšnjega tedna; v petek, 22. t.m., je Anica Pahor predstavila tečaje *Keramika kot uporabna umetnost*, sledil je glasbeni nastop jazz dua Martina Feri (vokal) in Pavel Bembi (kitara). Sobotni večer je obogatilo avdiovizualno predavanje Ani Tretjak in Leonarda Calva *Struktura likovne govornice*, na nedeljo pa je konec razstave odmeril še nastop ŽPZ Tabor z Opčin.

SLOVENSKA ŠOLA NA GORIŠKEM

NOVI ČASI ZA ŠOLO?

Proti koncu decembra prejšnjega leta je kot strela z jasnega prišla v javnost ostra izmenjava stališč med zagovorniki in nasprotniki predloga o vertikalizaciji šol na Goriškem. Sindikat slovenske šole in nekateri župani slovenskih občin so se ogrevali za takšno obliko preureditve našega šolstva. Tekla je torej razprava o temeljitem preoblikovanju zlasti osnovnih in srednjih šol v Gorici in Doberdolu. Tudi zaradi omenjenih nesoglasij se je pokrajinska programska konferenca, ki je v prejšnjem letu načrtovala nove poti goriškemu šolstvu, odločila za nespremenjeno stanje.

Soglasje ni bilo doseženo niti na ravni italijanskega šolstva. Ker je po dolgem obdobju bolj ali manj uspešnega eksperimentiranja slika o splošni reformi šolskega sistema in spremembah, ki naj bi bile na bližnjem obzorju, motna, gre počakati na razjasnitev in v tem času prenoviteljsko vneto preverjati s pomisleki in predlogi skeptičnih. Časa za usklajevanje pogledov je itak še nekaj, saj bo pristojna pokrajinska konferenca obravnavala šolsko problematiko predvidoma vse do leta 2000-2001.

Ne gre prezreti dejstva, da je količina predvidenih sprememb na področju šolstva tolikšna (nove oblike financiranja, podaljšanje obveznega šolskega ciklusa, preusmerjanje nekaterih višjih šol...), da nam ne dopušča zanemarjanja šolskega vprašanja. Gre za izredno pomembno institucijo, ki bi jo morali vsi jemati skrajno resno, saj se bodo skupaj s šolo spremenile tudi nekatere osnovne značilnosti naše družbe. Zato naj pridejo na dan dvomi, pomisleki, dileme: v tem trenutku niso le zaželeni

in primerni, temveč potrebni. V našem interesu je, da sami usmerjamo preoblikovanje naših šol in se tako obranimo nevarnosti, da bi kdo drug samovoljno posegal po njih; paziti moramo tudi, da nas ne prelišč navidezno zavetje pod pravnim zagotovilom avtonomije. Ne smemo namreč zagovarjati le obstoja, temveč predvsem razvoj šole. Morda bi kazalo na javnem posvetu preučiti dejansko stanje šol, na podlagi katerega začrtati usmeritve spremembam, saj bi improvizacije in naivnosti znale biti usodne.

Šoli moramo izkazovati pozornost in brezpogojno podporo; krešenje kopij in uveljavljanje enostranskih interesov ne sodita k tvorni razpravi. Našemu šolstvu moramo pripraviti nove razmere, da zaživi. Na nekaterih šolah Goriške je letos zaznati porast vpisanih, čeprav je to prehodno leto in lahko pričakujemo znatne spremembe šele prihodnje leto. Naj stopijo na dan vprašanja, pogledi ali stališča v javnih tribunah, stalnih rubrikah v časopisju, na radiu in televiziji! Naj bo to čas ustvarjalne vročice, izmenjave ocen in izostritve predlogov, skratka prevzema usode slovenske šole in teh, ki jo obiskujejo, v lastne roke.

Ko potrebuje šola, da se najboljše sile strnejo, je zavračanje konstruktivne razprave skrajno škodljivo. In verjame, da je govor o ureditvi in organiziranosti šole hkrati in predvsem govor o njeni kakovosti. Ne moremo si pričakovati, da bodo šolniki sposobni oziroma pripravljivi si prevzeti vzgojo mladih v imenu takšne skupnosti, ki dovoljuje, da šola sameva na njenem robu.

IDE

KORENINE SO ZVABILE GORIŠKE DRUŽINE NA POSEBEN IZLET

SKOZI BORE ČRNIH HRIBOV

HARJET DORNIK

Kjer se nižavje Vipavske doline mehko preliva v Goriško ravan, se na jugu dviga kot varen branik vipavskega sveta veriga Črnih hribov. Ti vrhovi niso odpeli svoje vloge v krvavi vojni in v težkem času po njej, tudi danes imajo kaj povedati. Malo se dvigneš po cestici in že se ti pogled razširi na morje Tržaškega zaliva, zagledaš Vejno, zadaj pa Vremščico in zadnje vzpetine slovenske planinske transverzale. Na drugi strani ležijo kot na dlani vasice spodnje Vipavske doline. Za njimi razstavlja svoje apniške sklade v vsej njihovi geološki lepoti Trnovski nariv s Čavnom in Nanosom. V daljavi kraljujejo Tri-

glav, Krn z Batognico in Krnčico, Rombon, Kanin in drugemu ljubljene vzpetine. V trenutku razumeš, da bi ti nekaj lepega odmanjkalo, ko se ne bi povzpel sem gor, in da si od danes malo bogatejši. Prav tako ti je v hipu jasno, zakaj sta se v letih 1916-17 italijanska in avstrijska vojska tako krčevito borili za Fajtov hrib, da so ga še dolgo po vojni vseprek prekrivali ostanki podleglih vojakov.

V krogu goriških družin smo si zamislili pohod v dveh delih skozi bore Črnih hribov od Fajtovega vrha do Trstelja. Nekaj prijateljskih družin se je v nedeljo, 24. januarja, podalo na prvo raziskovanje teh zgodovinskih vrhov. Sončno vreme nas je privabilo, da

smo se izvilili iz nedeljske mestne lenobnosti, hladni zimski čas pa nas je zavaroval pred množico klopov, ki so se tudi tod razpasli. Dolgo so tlela v nas imena vrhov, ki so nam jih vtisnili v spomin naši vipavski predniki s svojim pripovedovanjem. Stari dolg do svojih vipavskih korenin nas je končno zvilil na stezo skozi temne bore, da jih vendarle spoznamo, te hribe. Skozi črne bore, ki so ji zasadile usmiljene roke, da bi zakrile goščave človeških razvalin z bojišč prve vojne in dale vzpetinam bolj humano podobo.

Najprej smo se dvignili na Fajtov hrib, 433 m, težak od zgodovinskega dogajanja. Steza nas je nato vodila čez Veliki vrh, 463 m, in Renški

vrh, 449 m, na Vrtočko, 502 m. Hodili smo po lepo speljani in markirani stezi mimo zasutih jarkov in bunkerjev in si povedali stare zgodbe o naših prednikih, ki so v težkih letih po vojni prihajali sem navsezgodaj zjutraj žet travo, ker nekaj let po vojni v njihovi po-teptani dolini ni mogla rasti, in s tem zagotovili svojim otrokom liter potrebnega mleka. Ali pa pobirat kose razstreljenih granat za boren zaslužek, če niso po nesreči naleteli na nerazstreljeno granato in plačali svoj krvavi dolg tudi po vojni. Spraševali smo se, zakaj se ne najde kdo, ki bi podobe in zgodbe teh težkih dni zbral v knjigo, kot je bilo to storjeno za druge bližnje vrhove. Naužili smo se dobrega zraka in lepega vzdušja ter se nazadnje vrnili na svoje domove, hvaležni za odkrite lepe stezice in krasen razgled.

TRETJI POHOD ZA MIR

ČLOVEKOVE PRAVICE KOT TEMELJ KULTURE MIRU

Mir sloni na človekovih pravicah. Pod tem geslom so katoška laična združenja iz Goriške že tretjič priredila v soboto, 23. t.m., pohod, da bi se na poseben način spomnili 50-letnice sprejema deklaracije o človekovih pravicah. Tokrat so se hoteli udeleženci pobude v štirih etapah spomniti nekaterih skupin ogroženih članov družbe: bolnikov, priseljencev iz tretjega sveta, zapornikov in otrok. Tako so želeli dati javen prispevek h gradnji solidarnosti do oseb, ki jih lahko vsak dan srečujemo na ulici.

Kakih petsto ljudi se je pod večer zbralo pri civilni bolniš-

nici, da bi se najprej spomnili na tiste, ki trpijo na duši in telesu; prisotnim so se pridružili tudi zastopniki župnijskih skupnosti iz Sempetra in Nove Gorice, ki so tako podprli pohod. Od tod je sprevod krenil do Podturna, kjer sta goriška misijonarka Solange Degenhardt in mlad Kamerunčan spregovorila o pravicah ljudi v nerazvitih državah. Postanek pred zaporji je bil posvečen kratki misli o pravicah zapornikov, ki so pogosto žrtve nečloveških krivic; v stolnici pa so se prisotni zamislili nad otroki, najšibkejšimi osebki naše družbe, ki so nemalokrat oropani osnovnih neod-

FOTO: H. BAMBICA

tujljivih pravic, kakršne so življenje samo, primeren družinski krog ipd. Vse to je zobjel v pridigi tudi nadškof Bommarco, ki je poudaril pomen dostojanstva in svobode vsakega posameznika.

Za združenja, skupine in posamezne pričevalce je bil pohod priložnost za srečanje,

hkrati pa tudi pričevanje skupne zavzetosti za oblikovanje kulture miru in bratstva med tu živječimi narodi. Da bi vse to ne ostalo samo pri besedah, so prisotni zbrali darove za posvojitve na daljavo in podpise za odpravo smrtno kazni po vsem svetu.

ONESNAŽENOST MESTA GORICE ALL...

KOLIKO VERJETI RAZISKAVAM? (1)

HARJET DORNIK

Sredi meseca decembra so v Rimu predstavili javnosti podatke raziskave, ki jo je izvedlo združenje za ekološka vprašanja Legambiente na vsedržavni ravni med 103 glavnimi mesti pokrajin v Italiji. Zbegal nas je podatek, da je naše mesto pristalo med zadnjimi, na 93. mestu.

Taka uvrstitev nas sili, da se zamislimo nad našim odnosom do našega mestnega okolja, a tudi, da si postavimo nekaj kritičnih vprašanj. Prvo med temi je, ali naj tako raziskavo jemljemo resno, ko pa predvideva iste kriterije za kaotične metropole in za mala mesta, kot je naše, ki ga lahko prehodimo od severnega do južnega dela v dobri pol uri. Spominjam se izsledkov neke druge raziskave pred nedavnim, po katerih je Gorica izstopala na vrhu lestvice. Takrat smo se vsi vdajali hvaležnim občutkom, da smo z življenjem v tem mestu lahko zadovoljni, ker da je to mesto "po meri človeka". Kate-

rim raziskavam naj torej verjamemo in koliko?

Legambiente ima nedvomno zaslug, da s svojo dejavnostjo ohranja budno zavest državljanov za čimbolj zdravo okolje. S svojimi podatki stresa marsikatero javnega upravitelja in tudi privatnika, ki se prepušča zasanjanosti, da je vse lepo in prav, ter se neha spraševati, ali bi bilo potrebno in moralno na mestu kaj izboljšati. Tako je tudi pri nas. Včasih se resda pritožimo, da je na primer ob določenih urah v mestu prav težko dobiti parkirni prostor in moramo krožiti v prazno, pa si hitro dopovemo, da je Gorica pač majhno mesto in do-

življa navale kupcev iz Slovenije, ki vzdržujejo glavni vir mestne ekonomije, trgovinstvo. Tako se kmalu prepričamo in tudi ta naš ugovor zdrkne v culo našega pasivnega sprejemanja. Združenje Legambiente pa je decembra lani streslo tudi zaspane Goričane, da so se nekaj časa razživel v krajevnem časopisju.

Za kaj je pravzaprav šlo in kakšna podoba Gorice je izšla iz raziskave? Združenje je upoštevalo troje sklopov podatkov: najprej stopnjo onesnaženosti zraka in vode, hrupnost in boleznin na dihalih; kot drugi sklop stopnjo obremenitve okolja, ki jo povzročamo meščani, to je porabo vode, elektrike in bencina, število avtomobilov in količino odpadkov; nazadnje še skrb mestne uprave za okolje.

Pri prvem sklopu upoštevanih vidikov je presenetljivo izstopalo dejstvo, da za naše mesto nimamo podatkov o onesnaženosti zraka in hrupnosti, pogrešamo pa tudi podatke o onesnaženosti voda. Vse to meče slabo luč predvsem na upravitelje, ki se jim ne zdi vredno izpeljati monitoraže o onesnaženosti okolja, se pa radi zavlečejo okrog

drugih, tudi zastarelih tem. Ker so premalo pozorni na izzive sedanjega časa, je jasno, da ne morejo biti bogve kako aktivni pobudniki potrebnih sprememb v mišljenju in vedenju meščanov. Pomanjkanje podatkov o zraku, vodi in hrupu je nedvomno prispevalo k slabi uvrstitvi Gorice. Ko bi jih imeli, bi podatki gotovo pokazali, da je stanje boljše. Objektivno je namreč zelo težko zagovarjati tezo, da je zrak v središču Trsta, ki je visoko pred nami na lestvici (28. mesto), in drugih velikih mest v državi kakovostno boljši kot pri nas!

Tudi uvrstitev zaradi bolezni na dihalih je slaba. V Gorici umre letno zaradi bolezni na dihalih 17 na desetisoč prebivalcev, to je 0,17% Goričanov. Za bolezni na dihalih je resda delno odgovorno onesnaženje zraka, vendar moramo upoštevati tudi dejstvo, da je v Gorici, kot v vsej deželi, visok odstotek kadilcev in morda je podatek o smrtih za boleznimi dihal pripisati bolj strastnemu kajenju in manj slabi kakovosti zraka. Tudi ta podatek torej ni preveč jasen.

DALJE

POJASNILO

OB ZAPISU ŽUPANA IZ SOVODENJ

V zadnji številki Novega glasa z dne 21. januarja je objavljen pripis, ki ga je poslal sovodenski župan g. Igor Petejan.

Gre na odmev na poročilo, ki je bilo objavljeno teden prej v Novem glasu, in sicer o zadnji lanskoletni seji občinskega sveta 23. decembra. V pripisu je zaslediti, da naj bi "vaš dopisnik spremenil smisel nekaterih sklepov sveta in naj bi bilo njegovo poročilo pristransko". V poročilu, ki sem ga napisal, sem govoril samo o dveh sklepih in sem še vedno mnenja, da v svojem poročilu nisem spremenil bistva in smisla sklepov. Izvajanja g. župana po mojem samopotrjujejo vsebino moje govorila. O zadnjih vprašanjih, po katerih sprašuje v svojem dopisu g. župan, pa sem pisal v drugi številki Novega glasa z dne 14. januarja letos.

S spoštovanjem!

REMO DEVETAK

SGZ GORICA

O KRIZI TOVARNE VOUK

Predsedstvo Slovenskega gospodarskega združenja Gorica je na svoji zadnji seji preučilo kritično stanje v goriški tovarni Vouk. Od vsega začetka je ta stara goriška tovarna angažirala veliko slovenskih kooperantskih obrtnih podjetij in mnoga od teh so tudi med člani SGZ. Predsedstvo je seznanjeno zelo podrobno o poteku prodaje lastništva in vsega dogajanja, ki je temu sledilo, in ugotavlja, da je stanje kritično, saj je že nekaj obrtnih podjetij moralo skriti dejavnost in zmanjšati število zaposlenih; nekatera podjetja so celo morala prenehati z dejavnostjo. Za Goriško je tovarna predstavljala velik proizvodni potencial in je dajala mestu velik prestiž.

Slovensko gospodarsko združenje Gorica izraža svojo solidarnost vsem obrtnikom kooperantom in njihovim uslužbencem ter zagotavlja, da bo storilo vse, kar je v njegovi moči, da bo tovarna Vouk ostala v Gorici.

PRESTAVITEV V PETEK,
5. FEBRUARJA

ZBORNIK O KRAŠKIH KRTIH

Te dni je izšla nova knjiga-zbornik *Med Timavo, Sočo in Vipavo* s podnaslovom *Ob 25-letnici delovanja Jamarskega kluba Kraški krti*. Izdajatelj je, kakor izhaja iz podnaslova, društvo Kraški krti, ki deluje na Doberdobskem krasu.

V prvem delu knjige so predstavljeni zaključki številnih raziskav, ki so jih člani društva opravili v zadnjih 10-15 letih, ko so se posebej posvečali preučevanju voda, ki napajajo Doberdobsko jezero, preučevanju kamninskih skladov v nekaterih jamah itd. V zborniku so na poljudno znanstveni način predstavljene tudi votline in brezna, ki so jih odkrili, raziskali in izrisali člani kluba Kraški krti. V drugem delu knjige so navedeni pomembnejši dogodki v delovanju društva, ki ga je ob koncu šestdesetih let ustanovil pokojni Slavko Rebec z nekaterimi navdušenci. Navedena sta sestava statutarnih organov in še niz drugih podatkov iz delovanja društva.

Vsi članki v zborniku so v slovensščini in italijanščini. Knjigo je uredil Vlado Klemše, predstavili pa jo bodo v petek, 5. februarja, v centru Danica na Vrhu, kjer bosta ob dogodku nastopila tudi deklški pevski zbor Danica in mladinski zbor Vrh sv. Mihaela.

GORIŠKI VRTILJAK, POLŽKOV ABONMA
IN ABONMA ZA MLADE V GORICI

POBEGLI ROBOT ZA NAJMLAJŠE, BUTALCI ZA SREDNJEŠOLCE

IVA KORŠIČ

Zadnja se je na Goriškem vrtiljaku - že drugo leto se ta vrti s svojimi igrigami na pobudo KC Lojze Bratuž in PDG Nova Gorica, letos še s sodelovanjem goriškega Kulturnega doma in SSG - zasukala Pepelka v imenitni sanjsko-magični izvedbi Mojega gledališča iz Ljubljane (režiser Iztok Valič), ki je povsem očarala naše najmlajše gledalce, med katerimi je bilo tudi petdeset otrok iz Devina in sedemnajst učencev iz waldorfske šole, in požela veliko odobravanja med učiteljskim kadrom.

Bolezen, nezaželena gostija zimskih dni, je prekrizala načrte ljubiteljski skupini DPD Svoboda Anhovo in OŠ iz Deskel, ki bi morala kot prva nastopiti po novoletnem premoru na Goriškem vrtiljaku v Gorici z igro T. Egnerja *Razbojniki iz Kardemome*. Da bi cicibani ne bili prikrajšani za predstavo, je v torek, 19. t.m., "vskočil" Amaterski mladinski oder iz Nove Gorice, ki deluje v okviru gledališča in kateremu že nad dvajset let sledi kot umetniški vodja Emil Aberšek. V njegovi režiji in scenski zamisli so mladi igralci ponudili zamejskim polž-

kom igrigo Vida Pečjaka - Igorja Saksida *Pobegli robot*. Zgodbica pripoveduje o robotu, ki se izmuzne iz rok raztresenega strokovnjaka in njegovih dveh pomočnikov. Ti so mu namreč pozabili vgraditi srce in zaradi tega je "pločevinasti" možicelj prava pokora, saj nagaja, razbija vsepovprek na zemlji in celo med kometi. Vsi ga lovijo, a le deklci Mojci uspe ga privabiti na svoj dom, kjer mu Mojčina mama podari veliko srce - uro, ki veselo tiktaka; tako se robot Eli pomiri in postane ljub prijateljček otrok iz vrtca. Igrica se predstavi kot moderna glasbena pravljica z mnogimi na trak posnetimi bronzi; ta tehnični pripomoček brez dvoma razbremenjuje mlade izvajalce, a otroci imajo raje petje v živo. Sama izvedba, ki jo oblikuje enaindvajset mladih amaterjev, od teh jih le šest ima odrske izkušnje, je kazala nekaj vrzeli in hib, sicer pa je sodil ta nastop med nekakšne predpremierne ponovitve, kajti prave premiere še ni bilo.

Če je ob predstavi Polžkovega abonmaja padla kakšna kritika, je pa ponudba v Abonmaju za mlade naletela na splošno navdušenje in iskrene pohvale. V sredo, 20. t.m., so petošolcem - tokrat so bili prvič z njimi tudi vrstniki iz špetske dvojezične šole - in srednješolcem natrosili svoje

modre norosti *Butalci* F. Milčinskega v odlični izvedbi članov SSG Vojka Belšaka, Stojana Colje, Aleša Kolarja in Danijela Malalana. Za svojo izredno homogeno igro so na Mednarodnem festivalu mladinskih predstav v Ljubljani lansko jesen prejeli nagrado Zlata paličica.

Dobro znane duhovite butalske dogodivščine je po Milčinskem priredil in jih v odrsko govornico preli režiser Jaša Jamnik. V svojem režijskem posegu je izredno posrečeno osvetlil humoristično pripoved in igralci so sledili njegovi zamisli z natančno premišljenim študijem butalskih mož. Na golem odru brez rekvizitov so čudovito poudarjeno z vsemi nadrobnostmi opisali značaje z enkratno mimiko obrazov in jasnimi kretnjami ter slikovito in usklajeno prikazovali dogajanje. Da je bil prikaz tako živahen in iskri, je nedvomno treba pripisati precejšnjo zaslugo tudi svetovalcu za gib Branku Završanu. Ta potujoča predstava, ki v svoj vrtoglav ritem nezadržljivo pritegne mlade in odrasle gledalce, je po tržaških in goriških vaseh doživela že nad štirideset ponovitev. Z njo se je naša zamejska hiša spet približala vsem gledalcem, tudi tistim, ki ne zahajajo na "uradne" abonmajske ponudbe. Uspeh, ki jo povsod spremlja, pa nepogrešljivo potrjuje, da so ljudje željni takih odrskih trenutkov in da še posebno s takimi predstavami začutijo, kako pomembno vlogo odigrava zamejsko gledališče v našem prostoru.

OBVESTILA

ŽUPNIJA SV. Štefana v Solkanu in ACM Gorica vabita v nedeljo, 31. t.m., na slovesno zgodbo liturgijo v bizantinskoslovenskem obredu ob 17. uri v župnijsko cerkev v Solkan.

PROSVETNO DRUŠTVO Rupa-Peč prireja izlet na sneg v Podkloster (Arnoldstein) v nedeljo, 7. februarja. Za informacije: Tanja Kovac, tel. 0481-882285.

SPDGO priredilo 7. februarja društveno tekmovanje v veleslalomu in deskanju na Nevejskem sedlu. V deskanju bodo tekmovalci razvrščeni samo v dve skupini (moški/ženske) ne glede na starost. Tekmovanje bo ob 10. uri. Prijave sprejemajo na sedežu društva, kjer je na razpolago tudi razpis, ob sredah od 11. do 12. ure in četrtek od 19. do 20. ure. Rok za prijave nepreklicno poteče 4.2.

DAROVI

ZA CERKVENI pevski zbor Mavhinje-Cerovlje: ob krstu male Sare Antonič nonoti 100.000 lir.

ZA MISIJONE: Mara Breščak 100.000 lir.

DRUŽ. ČEVDEK, Peč 4, v spomin na svoje pokojne po 50.000 za cerkev na Peči in za misijonarja Štano.

ZA CERKEV v Števerjanu: N.N. 50.000; Milka in Majda Miklus 100.000; N.N. upokojenec 100.000; Viktorija Dornik 50.000; Roman Vogrič 60.000;

N.N. 100.000; N.N. 80-letnik za ogrevanje 100.000 lir; za sklad s. Mihelangele Maraž: N.N. 80-letnik 50.000; Herman Srebrnič 50.000; N.N. 50.000; za župnijsko Karitas: N.N. 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: N.N. 30.000 lir.

ČESTITKE

V sredo, 27. januarja, je obhajala 90-letnico rojstva gospa ALOJZIJA PREMRL, sestra pok. duhovnikov Rafka in Stanka. Ob tem lepem jubileju ji čestitajo vsi prijatelji in znanci.

Člani SZ Olympia čestitajo trenerju in igralcu RAIKU PETJANU in ženi BRUNI ob rojstvu Janeza, novorojenčku pa želijo, da bi prej ali slej oblekel majico špotnika.

Ob rojstvu Janeza se z BRUNO in RAIKOM veselijo tudi člani društva F.B. Sedej.

SOŽALJE

Ob slovesu od HUBERTA BERGANTA se Svet slovenskih organizacij klanja spominu velikega človeka in umetnika. Hubert Bergant je s svojim delom in pričevanjem zapustil neizbrisno in enkratno dragoceno sled tudi v življenju Slovencev v zamejstvu. - SSO

Ob izgubi organista prof. HUBERTA BERGANTA izreka družini iskreno sožalje društvo F.B. Sedej iz Števerjana.

TRADICIONALNO SREČANJE

SV. MAŠA ZA DAN ZAVETNIKA TISKA

V torek, 26. t.m. je bila v cerkvi sv. Karla v Gorici tradicionalna maša ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, zavetnika tiska in časnika. Mašo je daroval nadškof p. Anton Vital Bommarco ob somaševanju številnih duhovnikov. V svoji pridigi je goriški nadpastir poudaril vlogo in pomen komunikacij, posebej še tiska. Pri tem je zlasti omenil delo Frančiška Saleškega, ki je že pred stoletji razumel važnost sporočanja. Njegov lik je pomemben tudi danes.

Po maši je bilo srečanje v dvorani P. Cocolin. Tu so spregovorili razni predstavniki tiskane besede pri nas, nadškof pa je ob koncu potegnil zaključke. Urednik tednika *Voce Isontina* Andrea Bellavite je v svojih izjavah podčrtal zlasti današnji pomen komunikacije, ki se kaže ne le v tisku, ampak v splošnih in ne-lahkih odnosih med ljudmi in v družbi nasploh. Med drugimi je spregovoril tudi naš glavni urednik Andrej Bratuž, ki je predvsem prikazal zgodovinsko vlogo slovenskega katoliškega tiska pri nas in pri tem omenil veliko vlogo svetniškega škofa A.M. Slomška. Lepo je bilo tudi, dasta se tu poleg italijanske slišali še furlanska in slovenska beseda.

KULTURA IN TURIZEM

NA SEJMU V CELOVCU STARA GORIŠKA GROFIJA

Stara goriška grofija se bo predstavila na sejmu v Celovcu od 28. februarja do 3. marca letos. Gre za pobudo, pri kateri sodelujejo goriška občinska uprava, občinska uprava iz Gradišča, Ustanova za promocijo turizma v Gradežu in Ogleju ter Združenje trgovcev goriške pokrajine. Vse te stvarnosti se bodo predstavile z enovito pobudo, saj so organizatorji skušali organsko predstaviti kulturno in turistično pobudo na ozemlju omenjenih stvarnosti, ki delujejo na področju nekdanje goriške grofije. V ta namen so tudi izdali vodnik po stari goriški grofiji v dvajset tisoč izvodih (polovica jih je v italijanskem in polovica v nemškem jeziku). Vodnik vsebuje informacije o stari grofiji, o današnji kulturni in turistični ponudbi le-te ter dve turistični poti. Za predstavitev na celovškem sejmu so se odločili po temeljitem premisleku, ker prihaja prav iz avstrijske Koroške vsako leto veliko gostov v turistična središča goriške pokrajine. Za skupni nastop so se organizatorji odločili, ker se vse bolj zavedajo, da so avstrijski turisti zahtevni in da je v slogi moč.

KRATKI

"SLOVENSKO? SÌ, GRAZIE!"

Odbor staršev osnovnih šol didaktičnega ravnateljstva Gorica bo priredil v sodelovanju s Skupino mladih družin z Goriškega v petek, 29. t.m., ob 20. uri v prostorih OŠ O. Župančič v ul. Brolo srečanje z naslovom *Slovensko? Sì, grazie!* Pobudniki večera nameravajo na srečanju skupno iskati odgovor na vprašanje: *Čemu naj bi ljudje, ki živijo v neposrednem stiku s pripadniki drugega naroda, stvarno sprejeli njihovo kulturno bogastvo tudi z učenjem in poznavanjem jezika?* Srečanje bodo oblikovala osebna pričevanja posameznikov, ki so se iz različnih razlogov približali slovenskemu jeziku in kulturi. Sodelovali bodo Bruna Zorzi, zakonca Orlando, g. Andrea Bellavite in Adriana Monte.

ŠTANDREŽCI VABIJO NA NOVO PREMIERO

Če ste željni zdravega smeha med "stari" znanci, se v soboto zvečer, 30., ali v nedeljo popoldne, 31. januarja, odpravite v Štandrež; tam vas bodo v župnijski dvorani A. Gregorčič sprejeli člani dramskega odseka PD Štandrež z novo odrsko stvaritvijo, komedijo ameriškega komediografa Neila Simona *Zares čuden par* v prevodu Dušana Tomšeta, režiji Emila Aberška in s strokovnim sodelovanjem Janeza Starine. Osebe novega dela, s katerim stopa štandreška skupina v 34. leto delovanja, bodo izoblikovali naši priljubljeni odrski veterani pa tudi mladi igralci. Nastopali bodo: Cristian Benedetti, Marko Tabaj, David Vizintin, Božidar Tabaj, Marko Brajnik, Danjela Puja in Federica Bello. Nasvidenje v Štandrežu ob novem gledališkem užitku!

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA BIBLIOTECA STATALE ISONTINA

Boris Paternu
**FRANCE PREŠEREN
1800-1849**

Vljudno Vas vabimo na predstavitev monografije, ki jo je v italijanščino prevedel Paolo Privitera. Ob prisotnosti avtorja in prevajalca bo o delu spregovorila prof. Lojzka Bratuž.

Sreda, 10. februarja 1999, ob 17.30 v dvorani Državne knjižnice, ul. Mameli 12 v Gorici.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ - DRAMSKI ODSEK

Neil Simon

ZARES ČUDEN PAR

Komedija v treh dejanjih

REŽISER: Emil Aberšek

STROKOVNI SODELAVEC: Janez Starina

PREVEDEL: Dušan Tomše

Župnijska
dvorana
Anton
Gregorčič
v Štandrežu

PREMIERA v soboto, 30.
januarja 1999, ob 20.30.

PONOVITEV v nedeljo, 31.
januarja 1999, ob 17. uri.

LEOPOLD ANTONIČ-ANTONI, 70-LETNIK

Jubilant se je rodil 29.1.1929 v Brestovici in se nato preselil v Jamlje. Je soustanovitelj zbora Fantje izpod Grmade. Naš Poldo pa ni bil samo ustanovitelj, temveč eden glavnih stebrov zbora. Njegov jubilej bomo praznovali ali proslavili dne 30. t.m. ob 20 uri v devinski dvorani pod pokroviteljstvom zbora Fantje izpod Grmade. Jubilantu pa že sedaj kličemo: "Na mnoga leta!"

Tvoj prijatelj Vinko Levstik

ARS
GALERIJA
v sodelovanju
z ZVEZO
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE

Ob Prešemovem dnevu prva razstava
treh mladih ustvarjalcev

**DIMITRI BRAJNIK, IVAN
ZOTTI, IVAN ŽERJAL**

PREDSTAVITEV prof. Joško Vetrlih,
GLASBENI UVOD Matej Špacapan

Katoliška knjigarna, Travnik 25,
petek, 5. februarja 1999, ob 18. uri

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

DAN SLOVENSKE KULTURE

GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Nedelja, 7. februarja 1999, ob 16. uri

BENEŠKI KOLEDARJI NOVEGA LETA

ZA POLICE IN STENE NAŠIH LJUDI

ERIKA JAZBAR

Na Dnevu emigranta so predstavili novi Trinkov koledar za leto 1999. Tudi letos lahko mirno trdimo, da gre za pravo publikacijo, saj obsega zbornik kar dvesto strani s prikupnimi in priljubljenimi slikami ilustratorke Luise Tomasetig. Trinkov koledar izdaja kulturno društvo Ivan Trinko iz Čedad, založila pa ga je zadruga Lipa iz Špetra.

Vsebinsko lahko beremo v štirih glavnih vsebinskih sklopih, ki nam, po uvodnih besedah kobarškega in tipanskega župana, nudijo bogat pogled na krajevno zgodovino, beneški svet in besedo; nadalje nam Pavel Petričič oriše umetniški svet ilustratorke Tomasetig.

Zelo dragocena je na zdajšnjih straneh tudi letošnjega koledarja slovenska bibliografija videmske pokrajine, za katero skrbi Narodna in študijska knjižnica iz Trsta.

Ob tem naj spregovorimo še o treh stenskih koledarjih, ki so značilni za videmsko pokrajino.

Začnimo z *Beneškim koledarjem* založniške zadruge Dom, ki je zelo priljubljen med beneškimi ljudmi in bogati steno marsikatero beneške hiše, a ne samo, saj ga bomo lahko našli tudi pri bralcih Do-

Preden se vsakdanji vrvež polasti novega leta, spomnimo, da imajo tudi Slovenci iz videmske pokrajine na svojih domovih številne domače slovenske koledarje oz. zbornike, ki jih spremljajo med letom in jih spominjajo na pomembnejše datume.

Čeniebola - Canebola

KALENDAR
LIETO 1999 ANNO

ma na Goriškem, Tržaškem in še kje. Letošnji koledar se nam predstavlja s krasnimi ikonami matajurskega diakona Paskvala Zuanella. Slednje bogatijo vsako stran meseca. Za koledarsko besedilo je tudi letos poskrbel tarbijski župnik Emil Cencig. Na vsaki strani nam podaja vremenske pregovore, ljudske modrosti, smešno anekdoto, obenem pa nam v verzih oriše po en praznik na mesec.

Založniška zadruga Dom in Društvo Lipa iz Čenebole sta omogočila nadalje priku-

pen stenski koledar *Kalendar za lieto 1999*. Zelo zanimive in privlačne so predvsem stare črno - bele slike koledarja, ki zajemajo utrinke iz vsakdanjega življenja naših ljudi v preteklosti. Ob koledarskem delu nam pisci pripovedujejo stare zgodbe, ohranjajo stare molitve in pesmi.

Nazadnje se preselimo še v dolino rož. Rezijanski kulturni krožek Rozajanski dum je poskrbel že deseto leto za objavo stenskega koledarja *Naš kolindren - Rezija 1999*. Na platnici nosi koledar posnetek freske iz cerkvice na Ravanci in nam nakaže vsebinsko posebnost letošnje številke.

Ob koledarskem delu v sočnem rezijanskem dialektu je tudi *Naš kolindren* bogat z ljudsko modrostjo, obenem pa nudi tudi kotiček za najmlajše. Letošnja vsebina je posebno zanimiva, saj lahko na vsaki strani s fotografijo in krajšim, vendar sintetičnim tekstom spoznamo fresko ali sliko iz rezijanskih cerkva oz. starih hiš.

V ISLANDIJI PROMOCIJA SLOVENIJE

Mednarodno založniško podjetje Nordic Books s sedežem v Reykjaviku v Islandiji je izdalo knjigo o Sloveniji. Uvodni del knjige seznanja bralca s strukturo in organizacijo slovenske oblasti, začeni s nagovori in celostranskimi fotografijami vodilnih slovenskih politikov, pa tudi s slikami vseh ministrov. Temu sledita prikaz strukture parlamenta in opis nalog slovenske vlade. Te uvodne strani je sicer zakupila slovenska vlada. Sledi približno 30 strani obsežno poglavje o Sloveniji in njenih ljudeh. Avtor tega besedila je geograf Bela Sever, ki je svojo nalogo zelo dobro opravil. Vtis je zelo prijeten tudi zaradi številnih in lepih fotografij. Posebej se mu je posrečil razdelek o znamenitih Slovencih. To je osrednji del knjige, ki daje težo celotni publikaciji. Za njim so dvostranski zemljevid Slovenije in opisna besedila o znamenitostih dežele.

Novo delo o Sloveniji je izšlo v nakladi le tisoč izvodov v angleškem in nemškem jeziku. Knjigo bodo prejele delegacije vseh držav članic OZN, Generalna skupščina svetovne organizacije, vse članice EU in zveze Nato. Založnik jo bo ponudil tudi vsem večjim knjižnicam po svetu, dostopna pa bo tudi v vseh večjih knjigarnah v Sloveniji.

M.

20. TISCHLERJEVO NAGRADO PREJEL LOVRO KASELJ

RAFAELA BÖHM

Dan pred obletnico smrti velikega koroškega rojaka, očeta Slovenske gimnazije in ustanovitelja Narodnega sveta koroških Slovencev, dr. Joška Tischlerja, so v petek, 22. januarja, v Slomškovem domu v Celovcu podelili že 20. Tischlerjevo nagrado. Po številnih zaslužnih kulturnikih, politikih, organizacijah in duhovnikih jo je prejel 85-letni hodiški župnik Lovro Kaselj, ki je bil tudi prijateljsko povezan s pokojnikom (pri pogrebnih maši mu je celo pridigal).

Organizaciji KKZ (katere predsednik je nagradjenec skozi 12 let bil in prva leta celo sam podeljeval Tischlerjeve nagrade) in NSKS sta mu jo podelili za izredne zasluge na narodno političnem, kulturnem in verskem področju.

Prireditve se je udeležilo veliko število koroških rojakov, prijateljev, sobratov, nekdanjih nagradencev, predstavnikov političnih, kulturnih in gospodarskih organizacij Koroške in Slovenije, članov Tischlerjeve družine in hodiških faranov. Spored, ki je vseboval pozdrav predsednika NSKS Olipa, govor zmagovalke govorniškega natečaja, pravnikinje dr. Tischlerja, Mihaele Hartmann, govor predsednika KKZ Zerzerja in zahvala nagradjenca so olepšali pevci Vokalne skupine Lipa iz Velikoveca. Kdo pa je in katere so zasluge župnika in letošnjega bisseromašnika Lovra Kaslja?

Rodil se je leta 1913 v Stari vasi pri Grebinju, kjer so starši imeli gostilno s slovenskim napisom. Že v otroških letih je vzljubil materinščino in jo potem izpopolnjeval vse življenje. Gimnazijo in bogoslovna leta je preživel v Celovcu, kjer je bil leta 1939 tudi posvečen. Kaplanoval je v Slov. Plajberku, v Šmarjeti in Št. Jakobu v Rožu, v Pliberku in pri Božjem grobu. Od leta 1942 do konca vojne je bil administrator na Pečnici, nato v Št. Vidu v Podjuni, od tam pa je bil nastavljen za župnika hodiške fare, kjer je še danes priljubljen dušni pastir.

Poleg svoje službe je še bil med ustanovnimi člani NSKS, odbornik Mohorjeve družbe, predsednik KKZ, urejal je časopis Vera in dom, pisal v Koledar in druge časopise (s kratko LKH), pisal pesmi in prevajal; njegovih duhovnih nagovorov po radiu se starejši ljudje še danes spominjajo. In ne sme se pozabiti, da je bil g. Kaselj pobudnik pri ustanovitvi glasbene šole na Koroškem in da je prijateljstvo z dr. Humarjem obrodilo nastanek Koroških oz. Primorskih kulturnih dni.

Nekateri so se mu za življenjsko delo že oddolžili: tako ga je Cerkev imenovala za duhovnega svetnika in ga po-

klicala v kulturno komisijo Liturgične komisije, KKZ ga je imenovala za častnega predsednika, Zveza kulturnih organizacij Slovenije pa mu je podelila zlato odličje. S prejemom Tischlerjeve nagrade se mu bosta KKZ in Mohorjeva oddolžili na poseben način: v knjižni izdaji bosta objavili nekatere njegove pesnitve in literarna besedila.

SLOVENIJA

Z UREDBO ZAŠČITEN DOMICIL LIPICANCEV

Slovenska vlada je sprejela uredbo o geografski označbi "lipicanec", s čimer je zaščitila domicil te plemenite pasme konj, ki predstavljajo naravno in kulturno dediščino Slovenije. Veljati je pričela prejšnja sobota. Z uredbo je vlada precej odločno posegla na področje, o katerem je bilo že mnogo povedanega in napisanega. "Slovenija bo imela odsej kontrolo nad tem, katerim konjem se bo lahko reklo lipicanec in od kod izhaja to poreklo," trdi Bojan Pretnar, eden glavnih avtorjev uredbe. Na vprašanje, kako bo država prisilila npr. Avstrijo in Italijo, da bosta Slovenijo vprašali, katere konje lahko imenujeta lipicanec, je dr. Pretnar odgovoril, da je uredba zasnovana na sporazumu o trgovskih vidikih pravic intelektualne lastnine, ki zavezuje vse članice Svetovne trgovinske organizacije, torej tudi države članice EU, da po uradni dolžnosti razveljavijo vsako geografsko označbo, ki zavaja potrošnike.

Geografska označba "lipicanec" naj bi se v skladu z omejenjo uredbo uporabljala le za tiste vrste konj, ki izpolnjujejo določene fizične lastnosti, ki so vpisane v ustrezne knjige, ki jih neposredno vodijo pristojne službe v Sloveniji oz. od teh služb pooblaščen organizacije ali osebe, ter za tiste, ki so žigosani z enim od uradnih znakov, ki jih prav tako določa uredba slovenske vlade. Z notifikacijo uredbe pri Svetovni trgovinski organizaciji se bo geografska označba "lipicanec" uveljavila tudi na mednarodni ravni.

Slovenska vlada je uredbo o geografski označbi "lipicanec" sprejela po mnogih kritikah organizacij t.i. civilne družbe, da je preveč mlačna in popustljiva pri zaščiti konj slovitih pasme iz Lipice, in potem ko sta Avstrija in Italija nedavno podpisali dogovor o tem, da bo Avstrija vodila rodovniške knjige o lipicancih, tudi za Italijo in druge države. Kaže torej, da le zavarovanje imena lipicanec ne bo dovolj za dejansko in učinkovito zavarovanje konj te plemenite vrste. O zadevi se bosta v začetku februarja na Dunaju razgovarjali delegaciji Avstrije in Slovenije.

M.

O FAJTOVEM HRIBU

JURIJ PALJK

..., na katerem je malokdo od nas bil, a ga vsi nosimo v naši podzavesti, nanj smo tako ali drugače navezani, skratka: do njega imamo neki odnos.

Zamisel za ta zapis je prihod prijateljice Harjet Dornik, ki nas je iskala v uredništvu v ponedeljek pred deseto jutraj in je zato, ker nas v uredništvu ni bilo, odšla naravnost v gostilnico na Placuti, ki jo nadvse uspešno upravlja mlada in nasmejana Furlanka iz bližnjega Ločnika. K podjetni in prikupni gostilničarki Roberti hodimo namreč vsako jutro iz uredništva na kavo in čaj in večina naših sodelavcev in prijateljev ve, kje naj nas poišče, če nas v uredništvu ne najde. Harjet nas je prijateljsko oštela, ker hodimo v gostilne, v rokah pa je držala prozorno mapo in dva zapisa za naš tednik.

"Kaj si nam prinesla?" smo jo vprašali. Ob kavi nam je povedala o izletu, ki so ga minulo nedeljo imele prijateljske goriške družine na Fajtov hrib. "Glej, Harjet!" sem rekel, "na Fajtovem hribu še nikdar nisem bil, a me ta spremlja že od otroških let naprej, saj sem

o njem slišal toliko, da ga sam imam za nekaj domačega, meni znanega, imam ga v zavesti, ne vem, kako naj povem." "Tudi jaz še nisem bil na Fajtovem hribu," je rekel Danijel. Harjet nam je začela pripovedovati o tem, kaj je njenim prednikom in še posebej njeni stari mami pomemil Fajtov hrib, na katerega je reva hodila kosit travo, ker je po prvi svetovni vojni ni bilo na ravnini; le-ta je bila po vojni oropana in mrtva, polna granat in odvrženih bomb, od vsega hudega izžeta, da še trave ni mogla več roditi.

Zagovorili smo se v zvezi s prvo svetovno vojno in s tem, kako vsakdo od nas nosi v sebi še posledice iz prve vojne, saj je bilo naše otroštvo prepleteno s pripovedovanji naših starih staršev in naših mam in očetov o vsem hudem, kar se je na naših tleh dogajalo med prvo svetovno vojno. Ni ti enega izmed nas ni, ki ne bi v sebi nosil Fajtovega hriba, o katerem smo slišali, da se je na njem in okrog njega dogajala zelo huda vojna, "krvavo klanje", kot bi rekel Pesnik.

Igor, ki je v uredništvu izmed vseh najbolj zainteresi-

ran za prvo svetovno vojno, kateri se skuša posvečati, kolikor mu dopušča čas, je dejal: "Koliko teh pripovedi o bitkah, o granatah, o trpljenju naših ljudi v naših krajih je še prisotnih pri nas! Prav vsaka družina ima svojo zgodbo. In potem ti na goriškem gradu priredijo razstavo o Diazu..." - "A o Diazu je?" sem vprašal. "Ja, o Diazu," je bil odgovor.

Potem smo govorili o tem, koliko gorja so pri nas povzročile granate še dolgo let po prvi svetovni vojni. Harjet je povedala, da je granata odnesla njenemu stricu obe nogi. Zamislili smo se v Fajtov hrib, s katerega da je bil v nedeljo čudovit razgled na slovenske gore, kot nam je povedala Harjet, ki je bila s svojo družino na vrhu. Dodala je še: "Videl se je Triglav, Rombon, bilo je čudovito."

Po znamenitih strmih stopnicah, ki vodijo na Placuti v naše uredništvo, smo se še pogovarjali o tem, kako bi bilo lepo zbrati veliko pričevanj naših ljudi o prvi svetovni vojni, morda pripraviti razstavo o trpljenju, življenju preprostih ljudi v takratnem času. "Veš,

Harjet, mene veliko bolj zanima zgodovina, življenje tako imenovanih malih ljudi, naših prednikov v tistem času, kot pa zgodovina generalov, politikov in raznih podpisov pogodb," sem rekel in se zamislil v pripovedi o Fajtovem hribu, ki jih sam nosim v sebi. Pri nas doma na Vipavskem so namreč med raznimi ofenzivami v prvi svetovni vojni počivali vojaki, spali so na seniku, umivali so se v potoku, moja stara mama je iz tedna v teden videvala, kdo se ni vračal več počivat, ampak je za vedno ostal nekje na Fajtovem hribu, pod njim ali v njegovi bližini. Takrat so moji predniki zvedeli za Fajtov hrib, moških ni bilo doma, o ba moja stara očeta sta končala v Rusiji...

"Pravzaprav bi moral na Fajtov hrib!" sem si sam pri sebi rekel. "Enkrat bom šel na Fajtov hrib," sem si rekel, ko sem prišel v svojo sobo in prižgal računalnik. Takrat je v sobo vstopil prijatelj Andrej Malnič in me vprašal, ali sem bil na razstavi na gradu, kjer piše, da so v furlanščini prisotni tudi "alcuni vocaboli slavni". - "A o Slovencih nič več ne piše?" - "Zelo malo, skoraj nič, kot da nas takrat ni bilo."

Spet sem pomislil na Fajtov hrib in v meni je zavrelo. A to je že druga zgodba.

ZAKONSKI PREDLOG PREDLOŽEN V PARLAMENTARNI POSTOPEK

TUDI SLOVENCİ IZ TUJINE NAJ DOBIJO STATUS V MATIČNI DRŽAVI

MARJAN DROBEŽ

Slovenska država je ves čas od osamosvojitve dalje zelo širokogrudna do prebivalcev z drugih območij nekdanje skupne države. Na osnovi 40. člena zakona o državljanstvu je doslej podelila državljanstvo okoli 189 tisoč oseb, ki so se v Slovenijo priselile iz tujine, predvsem iz skoraj vseh predelov nekdanje Jugoslavije. Nedavno pa se je zvedelo, da vlada pripravlja še en zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav, naslednic nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije. Slovenija bi z njim praktično vsem, ki so svojčas zamudili zakonsko predpisan rok za oddajo prošnje za pridobitev našega državljanstva, ki niso izpolnjevali vseh pogojev za pridobitev državljanstva in jim je bila zato izdana negativna odločba, ki bodisi niso želeli postati državljani Slovenije ali pa pozneje niti svojega začasnega statusa v državi niso uredili (niso hoteli urediti), skladno z določili zakona o tujcih omogočila pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje. Na podlagi omenjenega dokumenta pa bi se lahko pozneje potegovali še za pridobitev državljanstva.

Omenjenih ugodnosti naj bi bilo deležno od 8.000 do 10.000 ljudi z območja drugih nekdanjih jugoslovanskih republik, od katerih mnogi ne obvladajo slovenskega jezika oz. ga nočejo uporabljati. Predvideni ukrep je ostro kritiziral tudi SLS, sicer članica vladne koalicije. V izjavi za javnost je ta stranka zapisala, "da je predlagatelj omenjenega zakona Ministrstvo za notranje zadeve, zato je nanj treba uperiti tudi morebitne pomisleke in kritike. SLS s pripravo zakona ni bila seznanjena, zaradi česar je Marjan Podobnik kot podpredsednik vlade in predsednik vladnega odbora za državno ureditev zahteval koalicijsko usklajevanje. Tudi Glavni odbor stranke ne podpira predlaganega pristopa pri urejanju statusa državljanov drugih držav nekdanje SFRJ, ki bi ga zagotovili z zakonom, sprejetim po hitrem postopku."

Spričo takega stanja in teženj pri podeljevanju slovenskega državljanstva tujcem dobiva pomembne razsežnosti predlog Zakona o statusu Slovencev brez slovenskega državljanstva, ki so ga v parlamentarni postopek vložili poslanci SDS in SKD. V predlogu zakona je zapisano, "da je po svetu približno 360 tisoč oseb slovenskega izvora, ki pa nimajo slovenskega državljanstva. Stanje, v katerem se veliko po vsem svetu živčih Slo-

vencev brez slovenskega državljanstva čuti v formalnem pogledu nepovezanih in celo odtujenih od svoje matične države, je gotovo nezaželjeno in zaskrbljujoče."

Načelo, ki pomeni tudi temeljno izhodišče tega zakona, je, da je republika Slovenija matična država vseh Slovencev ne glede na to, kje živijo in od kod izhajajo. Iz tega izhaja drugo načelo, in sicer, da Slovenci brez slovenskega državljanstva niti v Sloveniji niti v odnosih z njo ne smejo biti obravnavani kot tujci.

Slovenci brez slovenskega državljanstva, ki bi imeli v matični državi razne pravice, nekatere tudi zelo pomembne, bi morali za svoj status izpolnjevati naslednje pogoje: javno bi morali priznati pripadnost slovenskemu

narodu; izkazati lojalnost državi Sloveniji; biti aktivni v organizacijah Slovencev v tujini (Italiji, Avstriji, Madžarski) in po svetu; pogoj je tudi, da se nikoli niso opredelili za pripadnika neslovenske narodnosti. Statusa Slovencev brez slovenskega državljanstva tudi ne bi mogle pridobiti osebe, ki jim je bilo odvzeto slovensko državljanstvo, in tiste, ki jim je bila izrečena prepoved bivanja v republiki Sloveniji.

DO SPRAVE TUDI Z REFERENDUMOM?

V Sloveniji sprotne politična kronika beleži več novih dogodkov. Na bližnjem novem izrednem zasedanju parlamenta bodo obravnavali pobude za uvedbo dvokrožnega večinskega volilnega sistema, kot ga je z odločbo

predpisalo Ustavno sodišče, in resolucijo o nezaupnici notranjemu ministru Mirku Bandlju. On je obdolžen tudi tega, da pristojni komisiji državnega zbora ni hotel predložiti imen kriminalističnih agentov, ki naj bi domnevno ugotovili, da je SDS imela stike z Osvobodilno vojsko Kosova.

Nadaljuje pa se tudi razprava o narodni spravi, ki je v Sloveniji čedalje bolj nujna. Spravna dejanja naj bi se nadaljevala s tem, da bi država zagotovila dostojni (žal le simbolični) pokop mrtvih in izdajo mrliških listov. Če tega ne bo storila, Združenje za demokratizacijo javnih glasil in Civilna družba za demokratizacijo in pravno državo zahtevata od državne oblasti, da o pokopu mrtvih in izdaji mrliških listov razpiše referendum. Takšnih zamolčanov oz. prikritih žrtev medvojnih dogodkov naj bi v Sloveniji, po zatrjevanju omenjenih organizacij civilne družbe, bilo več kot sto tisoč. Med njimi je tudi veliko Neslovencev.

NOV PROGRAM ZA PREVZEM PRAVNEGA REDA EU

SLOVENIJA BO MORALA SPREJETI NAD TISOČ NOVIH ZAKONOV IN DRUGIH PREDPISOV

V Sloveniji pogosto dopolnjujejo strategijo za vključevanje v Evropsko unijo. To je potrebno bodisi zaradi domačih razmer kot tudi spričo spreminjanja in dopolnjevanja pravnega reda omenjene evropske povezave. Po državnem programu, ki ga je vlada sprejela v četrtek, 21. januarja, bo v prihodnjih štirih letih treba sprejeti 200 novih zakonov, štiri nacionalne programe in 871 uredb, pravilnikov in drugih podzakonskih aktov. Seznam pa še ni dokončan in ga bo treba vsako leto dopolnjevati. Omenjenemu dokumentu bo posebej dodan državni program Slovenije za prevzem pravnega reda na področju kmetijstva in ribištva; to je namreč področje, ki zajema skoraj 30% vseh direktiv in uredb EU.

Usklajevanje zakonodaje zajema praktično vsa področja pravnega reda republike Slovenije, pri čemer so značilne tri vste aktivnosti. Najprej gre za oblikovanje zakonodaje z namenom, da bi v državi nadomestili nekdanjo zvezno zakonodajo; nadalje je potrebno oblikovati novo zakonodajo na področjih, kjer zakonodaja bivše zvezne države in veljavna slovenska zakonodaja nista usklajeni s tržno naravnanim gospodarstvom; potrebno pa je oblikovati (to je sprejeti) še zakonodajo, ki bo usklajena z že veljavno zakonodajo EU

ter tisto novo zakonodajo, ki jo ta evropska integracija še sprejema. Tolikšne obveznosti na zakonodajnem področju zagotovo ne bo mogoče izpolniti, če bodo postopki v parlamentu tako dolgi in zapleteni, kot so zdaj. Vse politične stranke sicer prisegajo na svojo privrženost programu in težnjam Slovenije za vključitev v polnopravno članstvo EU, toda poslanci svoje delo in glasovanje podrejajo predvsem interesom in ciljem svojih političnih strank. Usklajevanje slovenske zakonodaje s pravnimi normami EU zato zelo počasi poteka, na kar je slovenskega zunanjega ministra Borisa Frleca med nedavnim obiskom v Bonnu opozoril (resda v značilnem diplomatskem jeziku) tudi nemški zunanji minister Joschko Fischer.

Najnovejši primer zaostajanja pri sprejemanju zakonodaje, potrebne za prilaganje Slovenije EU, je očiten zdaj v državnem zboru. Leta je že dvakrat zavrnil predlog zakona o načinu ugotavljanja vzajemnosti pri pridobivanju lastninske pravice tujcev na nepremičninah. Morda bodo ta zakon slednjič sprejeli v tem tednu, ker bi brez njega pri izvajanju Pridruženega sporazuma Slovenije z EU, ki bo začel veljati 1. februarja, nastala pravna praznina.

M.

OB 80. OBLETNICI PRVE SLOVENSKE POŠTNE ZNAMKE

OB JUBILEJU TUDI NOVE ZNAMKE O ZNAMENITIH OSEBNOSTIH

V Pošti Slovenije, ki je pooblaščen organizacija za izdajo znamk, so nedavno praznovali 80. obletnico izdaje prve slovenske poštne znamke. To je bilo 3. januarja leta 1919, znamenito znamko pa so popularno imenovali verigar. Pred dnevi pa je Pošta Slovenije uradno dala v uporabo nove priložnostne znamke, med njimi tudi tiste iz serije "znamenite osebnosti".

Znamke iz omenjene serije so letos posvečene: 175-letnici rojstva Petra Kozlerja, ki je bil pobudnik in založnik izdaje prvega zemljevida pokrajin, kjer so živeli Slovenci, bil je tudi ustanovitelj prve pivovarne na Kranjskem, današnje pivovarne Union; 150-letnici smrti našega velikega pesnika Franceta Prešerna, ki je bil eden največjih evropskih romantikov; 125-letnici rojstva velikega borca za slovensko mejo Rudolfa Maistra-Vojanova, ki je bil predvsem najpomembnejša oseba v bojih za slovenski Maribor in severno mejo na Štajerskem, bil pa je tudi slovenski pesnik, slikar samouk in zbiralec knjig. Posebna poštna znamka je posvečena tudi 100-letnici rojstva znamenitega kirurga dr. Božidarja Lavriča, ki je po drugi svetovni vojni s svojim znanjem in izkušnjami prispeval k hitrejšemu razvoju kirurgije prsnega koša ter kirurgije srca in ožilja v Sloveniji.

M.

PREDLOG KAPUCINOV IZ SAMOSTANA V VIPAVSKEM KRIŽU

VIPAVSKI KRIŽ NAJ BO SPET SVETI

Kapucini iz samostana v Vipavskem križu so svetu krajevne skupnosti v tem naselju poslali predlog, naj bi Vipavski križ dobil prvotno ime, Sv. Križ. V utemeljitvi so zapisali tudi naslednje: "Zgodovino pišemo ljudje. Marsikdaj se zgodi, da je

digarjev svojega časa, Janeza Svetokriškega. Ponosni moremo biti nanj. Ob odkritju njegovega doprsnega kipa (za kar je dal pobudo dr. Bruno Breschi iz Italije) smo morali priznati, da ga drugi bolj cenijo kot mi sami. Če bi ne bilo dru-

potrebno kakšno napako v njej tudi popraviti. Pri tem bi vas spomnili na zgodovinsko nepremišljeno spremembo imena našega kraja. Iz Sv. Križa je postal Vipavski križ, in to z obrazložitvijo, da stari naziv ne ustreza družbeni stvarnosti. (Okrajni ljudski odbor Gorica na seji 3. avgusta 1954.)

Preimenovanje našega kraja se je zgodilo mimo volje ljudi, t.j. brez referendumске odločitve. Očitno je šlo za politično odločitev: brisati vse, kar se imenuje "sveto". Ime Vipavski križ je zavajajoče, kajti ljudje iz drugih območij Slovenije nas iščejo pri Vipavi. Tudi poštne pošiljke neredko dobivamo naslovljene na pošto Vipava. Pred dobrima dvema letoma smo celo iz kabineta predsednika Slovenije g. Milana Kučana dobili pismo, ki je bilo naslovljeno na pošto Vipava.

Najpomembnejši pa je zgodovinski razlog. To naselje je dalo prvega slovenskega pripovednika in enega največjih evropskih pri-

tega razloga, več kot trikrat zadostuje dejstvo, da nam je ta kraj dal Janeza Svetokriškega, ne pa Janeza Vipavskega. Naj k temu dodamo še dejstvo, da je v decembru 1998. leta izšel reprint (faksimilirana izdaja) vseh petih knjig Svetega priročnika Janeza Svetokriškega, ki ga je izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Od 22. do 24. aprila letos pa bo v našem samostanu v Križu mednarodni simpozij o Janezu Svetokriškem. Brez korenin ne moremo živeti; zavedajmo se jih in jim dajmo pravo ime."

O preimenovanju Vipavskega križa v prvotno ime Sv. Križ bo občina Ajdovščina najbrž razpisala t.i. svetovalni referendum krajanov. Ob tem je ajdovski župan Kazimir Bavec občinskim svetnikom in javnosti sporočil, "da sam postopek preimenovanja ne bi zahteval večjih finančnih stroškov. Večje stroške bi zahtevala le zamenjava hišnih tablic in osebnih dokumentov prebivalcev."

M.

ZANIMIVA RAZSTAVA O BOVŠKO- TRENTARSKI HIŠI

V Sloveniji vzbujajo zanimanje razstava o dediščini stavbarstva bovško-trentarske hiše. Ocenjevalci in kritiki poudarjajo, da gre za zanimiv in tudi aktualen dogodek, saj razstava prikazuje avtohtonost in tipičnost arhitekture v Posočju. Njen namen

je tudi ohranitev tamkajšnje krajine, katere pomemben del so značilne bovško-trentarske hiše, ki jih zaradi lanskega potresa zdaj obnavljajo. Razstava z naslovom *Dediščina stavbarstva bovško-trentarske hiše* je odprta v Gradbenem centru Slovenije (Dimičeva 9, Ljubljana), ogledati pa si jo bo mogoče do petka, 12. februarja. (M.)

KMETIJSKE STANOVSKÉ ORGANIZACIJE

O KMETIJSTVU
V F-JK

Kmetijske stanovske organizacije v deželi Furlaniji-Julijjski krajini so v globalnem smislu pozitivno ocenile stanje kmetijstva v minulemu letu. Zveza neposrednih obdelovalcev, Konfederacija italijanskih kmetov in Združenje kmetovalcev so si edini, da so najboljše rezultate zabeležili v vinogradniškem in vinarskem sektorju. Pozitivna je bila tudi letina sadja in celo mlekarški

sektor je v deželi Furlaniji-Julijjski krajini zabeležil vrsto pozitivnih premikov. S hudimi težavami pa so se morali spopadati tisti kmetje, ki v glavnem pridelujejo razne industrijske kulture, npr. sojo, oljno repico ali sončnice, ker je cena teh pridelkov padla. Zaradi uvoza pujskov in praščev iz Vzhodne Evrope pa so hude težave prizadele praščerejce.

Vse tri kmetijske stanovske organizacije tudi ostro kritizirajo deželno upravo, ker je črtala 3.730 milijonov lir, namenjenih kmetijstvu. Deželni vladi očitajo, da je zaradi strankarske računice žrtvovala kmetijstvo in možnosti razvoja ter ustvarjanja novih delovnih mest, ki jih primarni sektor nudi v deželni stvarnosti.

Za živinorejsko stvarnost pa je pozitivna novica, da je Računski dvor potrdil pravilnost deželnega ukrepa v korist živinoreje ter njegovo skladnost z zakonskimi predpisi. Deželni ravnateljstvu za kmetijstvo priznava Računski dvor, da je poskrbelo za prozorne in učinkovite posege na področju pomoči živinorejskemu sektorju, Združenju rejcev pa da učinkovito in gospodarsko posega na teritoriju.

USTANAVLJA
SE ZVEZA
ZAMEJSKIH
KMETIC

Pred nekaj dnevi se je na obisku na Tržaškem mudila delegacija Zveze kmetov Slovenije, ki jo je vodila predsednica Mihaela Logar. Delegacija se je srečala z vodstvom pokrajinske Zveze neposrednih obdelovalcev in s skupino kmetov, ki se mislijo organizirati v našem zamejskem prostoru. Predsednica Zveze kmetov Slovenije je predstavila delovanje organizacije, ki jo vodi, in poudarila, da skušajo kmetice s prirejanjem izobraževalnih tečajev in nudenjem informacij o novostih na področju skrbstva in zakonodaje ter ustvarjanja dopolnilnih dejavnosti izboljšati življenjske razmere na podeželju in posredno ohranjanje posejlenosti in obdelanosti teritorija.

Zastopnice zamejskih kmetov in predstavniki Zveze neposrednih obdelovalcev pa so prikazali tukajšnje stvarnost in izrazili željo, da bi prišlo do izmenjave informacij in do pomoči pri prirejanju strokovnih tečajev in predavanj. Živahen in ploden razgovor je pokazal, da je veliko zanimanja in potreb in da bo mogoče v kratkem izoblikovati natančnejši načrt za skupne pobude in izmenjave.

FINANČNI ZAKON IN OLAJŠAVE
ZA "PRVI DOM"

Sedmi člen zakona št. 448 z dne 23. decembra 1998, povezanega z državnim finančnim manevrom za leto 1999, uvaja nekatere novosti v zvezi z nakupom t.i. "prvega doma" (prima casa).

Znano je, da so obstoječe olajšave, ki pritečejo kupcu prvega doma, naslednje: registrski davek v znižani 4-odstotni meri; katastrski in hipotekarni davek v fiksni meri (250.000 lir vsak); Invim (za prodajalca, seveda) v polovični meri; znižana alikvota davka Iva, v slučajih, ko je le-ta potreben. Pogoji za koriščenje teh olajšav pa so naslednji: hiša mora ležati na ozemlju občine, v kateri ima kupec bivališče (če ga nima, se lahko kupec ob nakupu zaveže, da ga bo vzpostavil v roku enega leta); hiša ne sme imeti značaja "luksuzne stanovanjske hiše" v smislu ministrskega odloka z dne 2. avgusta 1969; kupec ne sme biti lastnik druge hiše na ozemlju iste občine; kupec ne sme biti lastnik druge hiše na celotnem državnem ozemlju, za katere nakup je že koristil olajšave za prvi dom.

Sedaj je uvedena še naslednja novost: kdor je pri nakupu hiše ali stanovanja že koristil olajšave za prvi dom, ki so predvidene od leta 1982 dalje, in sedaj to hišo oz. stanovanje proda ali podari in zatem v enem letu od prodaje kupi novo hišo

oz. stanovanje, bo lahko koristil poseben davčni kredit v meri zneska registrskega davka ali davka Iva, ki je bil zaračunan prvemu olajšanemu nakupu. Davčni kredit bo lahko davkoplačevalec alternativno uporabil zgolj na enega izmed sledečih načinov: za plačilo registrskega davka ob nakupu nove

hiše oz. stanovanja; kot odštevek pri plačilu registrskega, hipotekarnega in katastrskega davka v zvezi z drugimi listinami, registriranimi po nakupu nove hiše; kot odštevek od davka na dohodke I rpef; kot kompenzacijo v smislu zakonskega odloka št. 241 z dne 9. julija '97.

DH

ITALIJANSKO PRAVO

DRUŽINSKO PRAVO IN
SODOBNI IZZIVI (16)

DAMJAN HLEDE

Danes in prihodnjič se bomo izjemoma ponovno vrnili na tematiko umetnega oplojevanja kot odziv na novico, ki so jo pred približno dvema tednoma razširili mediji, da je namreč nekje v Italiji sodnik dal dovoljenje ženi vdovi, da lahko po moževi smrti "uporabi" zarodke, ki jih je bil nekoč prej mož dovolil za ženi- no umetno oploditev in so, po tisti prvi umetni oploditvi, ostali zamrznjeni in torej shranjeni in dejansko še "uporabni" za nove možne oploditve. Ker nam ni bilo še možno priti do točnih podatkov o zadevi, se bomo za izhodišče posluževali le tega, kar je bilo

možno razumeti iz poročil sredstev javnega obveščanja.

Govor je bil o zarodkih, ne o moževem semenu. To pomeni, da je po vsej verjetnosti šlo za izventelesno oploditev, za oploditev, do katere pride v epruveti, zarodek pa se šele po določenem izventelesnem razvoju potem prenese v ženinino telo. Gre torej za bolj kompleksno "tehniko" oplojevanja, bolj vprašljivo z etičnega vidika. Tudi uspešnost tega postopka je seveda manjša, saj pravijo, da je nižja od 20%. Tudi zato se ponavadi dogaja, da pride v teh primerih do nadštevilnih zarodkov, ki naj bi bili pripravljani za več poizkusov. V zvezi z njimi se seveda pojavljajo huda etična in pravniška vprašanja. Gre namreč za problem njihovega varstva in "uporabnosti". Na mednarodni ravni so različne države rešile na različni način vprašanje nadštevilnih zarodkov. V večini izmed njih je vsekakor dovoljena uporaba nadštevilnih zarodkov v raziskovalne namene. Povečini pa je prepovedano neposredno ustvarjanje zarodkov za raziskave (tako tudi konvencija Evropskega sveta o človeških pravih in biomedicini, ki je bila sprejeta v Strasbourgu 19. novembra 1996). Zakonsko besedilo, o katerem teče debata v italijanskem parlamentu, določa, da morajo "oplojevalne tehnike" težiti po tem, da ustvarijo zgolj takšno število zarodkov, ki zadostujejo za eno samo "nasaditev", v nobenem primeru pa več kot štiri.

rezovanjem ji tudi pomagamo, ko zaradi temperature, nepravilne osvetljenosti ali prepriha izgubi cvetove. Večice bomo obrezali približno en centimeter od očesa, vendar bomo pazili, da se bodo novi poganjki lahko širili na vse strani. Ko jo obrežemo, jo postavimo na običajni prostor in je vsaj mesec dni ne dognujemo.

Tamayo razmnožujemo s potaknjenci. V ta namen lahko uporabimo večice, ki smo jih obrezali. Posadimo jih v posodo s primerno prstjo in redno zalivamo, da se ukoreninijo. Ko opazimo, da začnejo poganjati in rasti, jih presadimo v posamezne lončke in gojimo na isti način kot matično rastlino. Cvetiči grozdici Tamaye nam bodo kmalu olepšali dom.

Nikjer pa ni najti neke izrecne pravniške opredelitve zarodka samega. Kako lahko mislimo na varstvo zarodka, če ne vemo, kaj zarodek je, od kdaj gre za zarodek in kakšen je njegov pravni status. Dvanajst let je že minilo od Priporočila Evropskega sveta, v katerem je bilo rečeno, da "od trenutka oploditve jajčeca se človeško življenje razvija v nepretrganem procesu, in v prvih fazah razvoja zarodka ni mogoče opravljati jasnih razlikovanj... sedanji razvoj je povzročil veliko negotovost v zvezi s pravniškim statusom zarodka in fetusa, ta status pa je doslej še brez pravniške definicije." Niti omenjena Konvencija iz leta 1996, ki se je izcimila iz dolgoletne debate znotraj Evropskega sveta, si ni drznila poizkusiti določiti tega statusa.

DALJE

14

ČETRTEK
28. JANUARJA
1999VIDEMSKI AGRIEST,
PRVI KMETIJSKI
SEJEM V LETU

Dne 28. januarja so na videmskem sejmišču odprli kmetijski sejem Agriest, ki ima letos bolj mednarodno podobo in razsežnost. Na letošnji 34. izvedbi sodeluje več kot 250 podjetij in ustanov iz severovzhodnih italijanskih dežel, a tudi iz Slovenije, avstrijske Koroške in Hrvaške, od koder organizatorji pričakujejo največji obisk, saj je to prva tovrstna sejemska pobuda v novem letu. Tudi tokrat so poskrbeli za vrsto obsejmskih prireditev, izobraževalnih predavanj in posvetov, ki so zanimivi za širše občinstvo in ne le za stroko. Sejem Agriest bo odprt do 1. februarja.

PREJELI SMO

O PRIPADNOSTI
NTKBSPOŠTOVANO
UREDNIŠTVO

Na straneh našega časopisa že dlje časa za zanimanjem prebiram članke o Novi tržaški kreditni banki. V njih se poleg nadrobne navajanja bančnih zadev vedno poudarja, da gre za "našo" banko, ki ohranja svojo specifičnost in še predvsem dvojezično poslovanje. Vse lepo in prav. Vendar...

Dovolite mi, da izrečem nekaj pomislekov o takem poročanju. Najprej bi rad izrazil svoje mnenje o "točnosti" takega pisanja. Nalijmo si torej čistega vina in si razčistimo pojme o pripadnosti banke.

Nuova banca di credito di Trieste - Nova tržaška kreditna banka je popolnoma nova delniška družba oziroma bančno podjetje, to je bančni zavod, ki je prevzel del aktivne in pasive iz stečajnega postopka res do pred tremi leti povsem slovenske Tržaške kreditne banke, to je likvidacijskega procesa, ki je menda še v teku. Edini delničar in torej gospodar omenjene "Nove" banke je Banca Antoniana Popolare Veneta. Zelo verjetno, če ne že prav zaradi dejstva, da je Banca Antoniana Popolare Veneta edini in izključni delničar, je bilo pred nedavnim

besede. Tudi v oglasu v neki brošuri, ki jo je pred kratkim izdalo slovensko kulturno društvo, ni, razen poimenovanja, slovenske besede.

Nekaj podobnega zapažamo tudi pri športnem sponzorstvu, ko poleg imena športnega društva kraljuje naziv "Nuova Kreditna". V Slovarju slovenskega knjižnega jezika, v Slovarju tujk in v Splošnem tehniškem slovarju ni najti izraza "nuova" kot inačice za "nova". Poimenovanje bi se moralo torej glisiti "Nuova banca di Credito" ali "Nova kreditna". "Nuova Kreditna" se mi zdi pačenje našega jezika, če ne že celo žaljivo ali posmehljivo. Čudim se, da se nad tem ni še nihče izmed naših (športnih) mož hudoval, saj ima marsikdo odličan posluš za lepoto slovenskega jezika.

V članku v Primorskem dnevniku z dne 10. januarja 1999 je odbor NTKB naglasil, da je odprtje podružnice na Proseku pomembno ne le za banko samo, temveč tudi za zasedranost le-te v slovenskem okolju. Poudarjati zasedranost "ne naše" banke v našem okolju - in to počne naš človek - je res nekaj zelo žalostnega. Ne da bi kogarkoli primerjal z drugimi, pa bi rad podčrtal, da nisem v italijanskem časopisu še nikoli opazil, da bi se pohvalili, da je npr. Deutsche Bank ali kaka druga tuja banka prisotna v Italiji in da tu uspešno posluje.

Z vljudnim spoštovanjem

ROBERT PETAROS

KMETIJSKI NASVETI

TAMAYA, ZANIMIVA
LONČNICA

Pred približno desetimi leti se je v cvetličarnah večjih mest prvič pojavila nova lončnica - Tamaya. Navadno jo gojimo v obliki drevesca, ki ustvari posebno malo dežnikasto krošnjo z visečimi cvetovi močne rožnate barve. Gre za zanimivo lončnico, ki je kot nalašč za gojenje v stanovanjih, saj lepo uspeva le v notranjosti, sicer pa na točki, ki je lepo osvetljena. Ne prenaša prepriha ali nenadnih sprememb temperature kakor tudi ne neposredne izpostavitve sončnim žarkom. Zaradi nenadnega padca temperature ali prekomerne osvetlitve lahko tudi izgubi cvetove in včasih celo liste. Občutljiva je tudi na prekomerno zalivanje. Zato bomo vedno preverili, ali je zemlja, v kateri jo gojimo, dovolj vlažna ali ne, drugače zadostuje kozarec vode na razdaljo treh do štirih dni. Edino v poletnih mesecih, ko je zelo vroče, zalivamo vsak drugi dan. Značilno za to lončnico je tudi, da v bistvu debelce ne rase, močno pa poganjajo letni poganjki. Cveti ciklično in ne izgublja srednje dolgih, sulicastih listov, živazeleno barve z bledikastimi pegami na vrhni strani. Zato je Tamaya hvaležna, če jo obrezujemo. Za ta poseg se odločimo, ko rastlina počiva, npr.: ko preneha cveteti. Z ob-

PODKUPOVANJE V VRHU MEDNARODNEGA ŠPORTA

UDAREC ŠPORTNEMU GIBANJU

V prejšnjih dneh je izbruhnila afera okoli podkupovanja nekaterih članov Mednarodnega olimpijskega komiteja; ti so namreč prejeli "darila" v zameno za glasovanje za nekatera mesta, ki so kandidirala za organizacijo olimpijskih iger (predvsem gre tu za zimске olimpijske igre v Salt Lake Cityju in letne igre v Sidneyju). To je le zadnji v vrsti hudih udarcev, ki jih je v zadnjih časih prejelo športno gibanje tako v mednarodnem kot v državnem merilu.

Izvršni odbor Mednarodnega olimpijskega komiteja je v prejšnjih dneh sprejel odločitev, da suspendira šest svojih članov in predlaga njihovo izključitev. Gre za Augustina Carlosa Arroya iz Ekvadorja, Zein El Abdin Abel Gadirja iz Sudana, Jean Claude Gango iz Demokratične republike Kongo, Lamineja Keito iz Malija, Charlesa Nderitu Mukoro iz Kenije in Sergia Santander Fantinija iz Čila. Trije člani so že odstopili. To so Libijec Bašir Mohamed Atarabulsi, Finka Pirjo Haggman in David Sikhulum Sibandze iz Swazilanda, medtem ko so proti Nizozemcu Antonu Geesinku uvedli ukrep cenzure. O usodi omenjenih oseb se bo od-

ločalo na izrednem zasedanju MOK-a, ki bo marca v Lausannu v Švici, kjer je tudi sedež komiteja. Izvršni odbor je odločil, da bo tudi prišlo do reforme sistema volitev za določitev sedeža olimpijskih iger. O tem ne bo več odločala skupščina članov, ampak le ožji odbor, ki mu bo predsedoval predsednik (brez volilne pravice) in ki ga bo sestavljalo osem članov MOK-a, trije atleti, predsednik preučevalne komisije, predstavnik drugih olimpijskih komitejev in predstavnik federacij zimskih športov. Na marčnem izrednem zasedanju v Lausannu bo predsednik MOK-a Juan Antonio Samaranch tudi zahteval zupnico. Samaranch vseka-

kor ne misli odstopiti pred koncem svojega mandata, ki mu bo potekel leta 2001.

Sicer se mnogi sprašujejo, ali je res, da Samaranch ni ničesar vedel o podkupninah. V prejšnjih dneh smo v tisku lahko brali več negativnih komentarjev o tem, češ da gre v primeru izključitve šestih članov komiteja le za lepoto operacijo, po koncu katere se bo vse nadaljevalo po starem. Tako je npr. italijanski dnevnik La Repubblica v ponedeljek, 25. t.m., med drugim napisal, da si je "velika vlada svetovnega športa sama sodila, se reformirala, obsodila in oprostila". Dvomi o razlagi, da sam vrh MOK-a o tem ni vedel ničesar, so upravičeni, in to samo če pomislimo, kaj pomenita danes vrhunski šport na mednarodni ravni in vloga MOK-a. Verjetno si ne moremo niti predstavljati, kakšni veliki gospodarski in finančni interesi so povezani že s prirejanjem manjših, a vrhunskih prireditev, kaj šele olimpijskih iger, ki pomenijo za mesto oz. državo, ki jih gosti, marsikdaj priložnost ne samo, da se čimbolje predstavi svetu, ampak celo, da s tem daje novega zagona lastnemu gospodarstvu in turizmu. Zato ni nič čudnega, da smo marsikdaj pričeli tudi pravemu "boju na nož", ko gre za določanje sedeža olimpijskih iger in drugih vrhunskih športnih manifestacij (evropskih in svetovnih prvenstev v raznih športih, npr. v atletiki). Niti ne smemo biti naivni in zahtevati vrnitev v tiste čase, ko je duh barona Pierra De Coubertina še kaj veljal. Vendar se človek ob teh dogodkih upravičeno sprašuje, kje je tista meja, preko katere se ne sme stopiti, pa naj bodo interesi še tako veliki.

Zavedati se je treba, da je šport panoga, s katero se ukvarjajo predvsem mladi ljudje. Kakšna predstava življenja in dela ter športnega ideala se jim nudi s takimi aferami?

MED ITALIJANSKIMI REPREZENTANTI

LEON ŠTUKELJ GOST NA DRUŽABNOSTI "AZZURRI INSIEME"

FOTO KROMA

Na svojem tržaškem obisku v soboto, 23. t.m., se olimpijec-stoletnik Leon Štukelj ni udeležil le VIII. Slovenija partyja, katerega je bil častni gost, ampak je - sicer nenapovedano - pozdravil tudi udeležence družabnosti tržaške sekcije združenja italijanskih državnih reprezentantov Atleti azzurri d'Italia, ki je potekala, kot Slovenija party, v prostorih hotela Savoia Excelsior Pa-

lace na tržaškem nabrežju Mandracchio.

Šlo je za družabnost, ki je potekala pod geslom Azzurri skupaj (Azzurri insieme) in ki jo tržaška sekcija državnih reprezentantov prireja vsako leto z namenom, da si člani izmenjajo voščila ob začetku novega leta. Leon Štukelj je prišel v družbi predsednika Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jureta Kufersina in častnega predsednika društva Società Ginnastica Triestina Mattea Bartolija. Štukljev prihod so udeleženci družabnega srečanja pozdravili z dolgotrajnim in toplim aplavzom, predsednica sekcije Marcella Skabar pa je izrednemu gostu tudi izročila priznanje. V svojem kratkem pozdravnem in obenem zahvalnem nagovoru je Leon Štukelj napovedal obisk Amerike in Avstralije in pri tem dejal, da se vsekakor misli udeležiti olimpijskih iger v Sidneyju leta 2000. Stoletnik Štukelj, ki je žel občudovanje prisotnih, se je zatem prisrčno srečal tudi z nekdanjima italijanskima reprezentantkama Mario Bravin in Annamario Bonino.

GOSPODARSTVO

MINISTER FASSINO V DEŽELI F-JK

Nedavni obisk ministra za zunanjo trgovino iz Rima, sicer starega znanca Slovencev, Piera Fassina v Gorici, Trstu in Vidmu je bil vse prej kot protokolarnega značaja, saj je minister Fassino prišel v našo deželo z namenom, da obvesti lokalne gospodarstvenike, politike in vso družbo o nameri italijanske vlade posodobiti zakon za obmejna področja. Fassino je bil v naši deželi v petek, 22. januarja, in je imel na sporedu toliko srečanj, da bi jih težko naštel vse; omenimo le, da se je srečal z vsemi predsedniki vseh gospodarskih zbornic v F-Jk, s tržaškim županom Illyem, s predsednikom dežele Antonionejem, s furlanskimi podjetniki in industriji, s predstavniki uvozno-izvoznih podjetij in še z vrsto drugih osebnosti, ki lahko kakorkoli vplivajo na prenovitev in na t.i. prekvalifikacijo določenega segmenta podjetništva pri nas.

Rim namreč od dežele F-Jk naravnost zahteva, da se v naši deželi začne delati čimprej prvi koraki v novo smer, ki jo narekujejo naglo bližanje Slovenije Evropski zvezi in popolnoma nove razmere v sedanjosti Evrope. Slovenija bo namreč že od februarja polnopravna pridružena članica EZ, Rim pa se tudi zaveda, da bo od takrat naprej sogovornik ljubljane Bruselj. Znano je, da je v deželi F-Jk ogromno izvozno-uvoznih podjetij - v vsej Italiji jih je več kot 190 tisoč -, ki bodo izgubile svojo vlogo z vstopom Slovenije v EZ. Od tod nuja, da se zakon za mejna področja spremeni, pa čeprav je Fassino obljubil, da bodo pri spremembah aktivno sodelovali predstavniki F-Jk. Rim od podjetnikov in finančnih družb zahteva, naj se odzivajo na izzive v Srednji Evropi, naj veliko več vlagajo v sosednjo Slovenijo, in obenem ponujajo pomoč. Italija se zaveda, da lahko odigra v Srednji Evropi in Sloveniji veliko vlogo, ki je ne gre zamuditi, posebno zato ne, kot je dejal Fassino, ker so odnosi z Ljubljano danes odlični.

V Gorici se je sestanka z ministrom poleg goriškega župana in vidnih gospodarskih in političnih osebnosti goriške pokrajine udeležil tudi novogoriški župan s spremstvom gospodarstvenikov. Fassino je v Gorici obljubil, da bo skušal podpreti izvedbo avtoceste Vileš-Gorica, da se bo zavzel za čezmejno univerzitetno središče, da bo v Rimu skušal posredovati goriško zamisel, naj bi Rim podprl Gorico in Novo Gorico v zamisli skupnega gospodarskega središča. Predsednik goriške pokrajine Brandolin se je zavzel za skupni goriški prostor, ki naj deluje čezmejno, celovito, in ministra pozval, naj Rim prizna Čezmejni pakt, ki ga bo priznala v kratkem Ljubljana.

SMUČANJE

JURE KOŠIR SPET SLAVIL

V Kitzbühlu, na sloviti Streif stezi, kjer vsaka zmaga pomeni, da si za vedno zapisan med legende smučanja, je letos slavil že svojo drugo zmago v slalomu slovenski smučar iz Mojstrane pod Triglavom. Po Kranjski Gori, kjer je dobesedno upijal svoje nasprotnike s sijajnim slalomom, je tokrat Košir imel s tekmeci več dela in tudi zmaga je bila dosti bolj tesna, saj je za njim zaostal samo za štiri stotinke sekunde švicarski smučar Didier Plaschy, medtem ko je na tretjem mestu pristal italijanski up po Albertu Tombi Giorgio Rocca, ki je za Koširjem zaostal sedem stotink sekunde. Ostala dva med prvih petnajst tekmovalcev uvrščena slovenska slalomista sta bila Drago Grubelnik na sedmem mestu in Mitja Vrhovnik na enajstem mestu. Matjaž Vrhovnik je bil na 23. mestu, v finalno vožnjo tridesetih najboljših se ni uvrstil le Mitja Kunc. Grega Šparovec, ki je tekmoval za kombinacijo - veljata časa smuka in slaloma - pa je bil na enajstem mestu, kar samo še potrjuje velik uspeh slovenskih smučarjev. Jure Košir je tako

ponovno dokazal, da zna smučati kot pravi asi, le če se dobro zbere in da vse od sebe. Pred svetovnim prvenstvom v ameriškem Vailu, ki bo od 30. januarja do 14. februarja letos, je tako Koširjeva zmaga dober obet in seveda upanje, da se bo kaj podobnega dogodilo tudi v ZDA.

DOMAČA ODBOJKA

DERBIJA SLOGAŠEM IN VALOVKAM

FOTO KROMA

Slovenska derbija v moški in ženski odbojarski C ligi sta se končala, kar se tiče moških, z zmago Mime Eurospin (Sloga), ki je premagala Sočo Unitecno s 3:0 (na sliki: prizor s

srečanja). V ženski C ligi pa je Val Siderimpes premagal Nuovo Kreditno (Sloga) s 3:1 in tako naredil konec daljšemu obdobju Sloginih zmag.

Sicer v moški C ligi gre beležiti tudi zmago Olympie Agrarie Terpin proti Idealsdii Buia s 3:2 in poraz Vala Imša proti Il Pozzu z 1:3. V ženski C ligi pa je Olympia Kmečka banka v gosteh premagala Staranzano z 0:3.

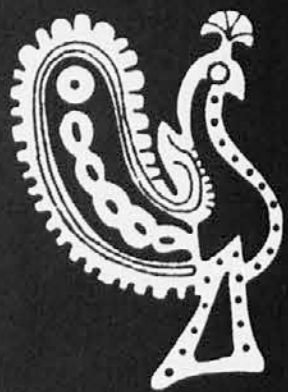
Odigrali so tudi 14. kolo moške in ženske D lige. Pri moških beležimo poraz tako Našega prapora kot Bora. Nič boljše ni šlo Borovkam v ženskem delu prvenstva, saj so v gosteh izgubile proti Torriani stri proti ena. Po uspehih, do katerih je prišlo proti koncu prejšnjega leta, je ženska postava Bora torej spet doživela poraz.

SNEŽNE RAZMERE V DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

26.1.1999	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN-MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	MED TEDNOM / NA KONCU TEDNA	DNE / KOLIČINA	(PVI PRIPOROČENE VERIGE (OVI OBVEZNE VERIGE (O) DOPRTE)	SKUPNO KM / KM TEPTANIH
PIANCAVALLO tel. 0434 655258	25 - 70	18 / 21	8 / 11	12.1. / 5 cm	0	18 / 18
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433 88208	40 - 60	10 / 12	5 / 6	13.1. / 10 cm	0	15 / 15
RAVASCLETTO ZONCÖLAN tel. 0433 66033	30 - 90	20 / 20	7 / 9	13.1. / 5	0	5 / 5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428 2967	55 - 90	14 / 14	7 / 7	12.1. / 10	0	60 / 50
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433 54026	70 - 110	4,5 / 9	4 / 6	13.1. / 5	0	2,5 / 2,5

Z Novim glasom v novo leto!

RAZLIČNIMI TVOJIM NOVI GLAS

Združili smo več glasov tistih Slovencev, ki odločno zagovarjajo krščansko držo in demokracijo. Zato bralce vabimo v zanesljivo smer, ki presega sodobne malike pridobitništva, koristi, dobička in uspešnosti za vsako ceno. In voščimo vam, zakaj ne, da bi se vam tu pa tam ob branju ustavil čas.

**POKLONI SEBI
IN PRIJATELJEM
NAROČNINO NA
NOVI GLAS**

LETNA NAROČNINA

ITALIJA in SLOVENIJA 70.000 LIR,
INOZEMSTVO 110.000 LIR,
ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

NAVODILO ZA NAROČNIKE

Obrazec izrezite ali fotokopirajte,
izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite
po pošti ali osebno prinesite na tržaško
oz. goriško upravo Novega glasa -
Zadruga Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533177, FAX 0481 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 365473, FAX 040 775419

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

- _____
IME IN PRIIMEK
- _____
NASLOV
- _____
DATUM
- _____
PODPIS

NAROČAM PRIJATELJA

- _____
IME IN PRIIMEK
- _____
NASLOV
- _____
DATUM
- _____
PODPIS NAROČNIKA

NOVI
GLAS

*primorski
tednik*